

VLIF-Activiteitenverslag 2012

Vlaamse overheid | Beleidsdomein Landbouw en Visserij

VLIF-ACTIVITEITENVERSLAG 2012

FINANCIERINGS- EN BELEIDSINSTRUMENT
VOOR DE VLAAMSE LAND- EN TUINBOUWSECTOR

Entiteit: Agentschap voor Landbouw en Visserij

Afdeling: Structuur en Investerings

Datum: 30 juni 2013

COLOFON

Samenstelling

Structuur en Investerings | Agentschap voor Landbouw en Visserij

Verantwoordelijke uitgever

Noël Van Ginderachter | Administrateur-generaal | Agentschap voor Landbouw en Visserij

Depotnummer

D/2013/3241/175

Lay-out

Dienst Communicatie | afdeling Organisatie en Strategisch Beleid | Departement Landbouw en Visserij

Druk

Vlaamse overheid

Voor bijkomende exemplaren neemt u contact op met

Agentschap voor Landbouw en Visserij
Afdeling Structuur en Investerings
Koning Albert II-laan 35 bus 41 | 1030 Brussel
Tel. 02 552 74 70 | Fax 02 552 74 71 | inge.vandenbossche@lv.vlaanderen.be

Een digitale versie vindt u terug op

www.vlaanderen.be/landbouw

VOORWOORD

Beste lezer,

De activiteiten van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) passen in het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid met specifieke doelstellingen voor Vlaanderen. Het VLIF is bijgevolg een volwaardig en veelzijdig beleidsinstrument met als doel het ondersteunen van investeringen en vestigingen in de Vlaamse land- en tuinbouwsector. Het geeft de mogelijkheid aan de land- en tuinbouwer om een praktisch antwoord te bieden op de doelstellingen die door de EU nagestreefd worden voor de sector zoals een uitgesproken zorg voor leefmilieu en dierenwelzijn, energiebesparing en verbreding van de landbouwbedrijvigheden. De VLIF-maatregelen vertegenwoordigen meer dan de helft van de Europese cofinanciering uit de plattelandsverordening opgenomen in het Vlaamse plattelandsontwikkelingsplan 2007-2013, of kortweg het PDPO II genoemd.

In dit activiteitenverslag leest u dat het investeringsvolume in 2012 op een hoog peil bleef, ondanks de economische en financiële crisis. Daarnaast springt in het oog dat minstens 53% van de investeringen waarvoor steun werd toegekend een positieve impact hebben op het leefmilieu en het klimaat. Hiermee worden investeringen bedoeld in onder andere vernieuwde concepten met verlaagde emissies, vermindering van het energieverbruik, betere wateropvang en hergebruik van water. De toegekende steun voor investeringen in wateropvang, -zuivering, enz. is van 2008 tot 2012 zowel qua aantal dossiers als bedrag sterk toegenomen. Ondertussen zijn het niet langer tuinbouwbedrijven, maar ook landbouwbedrijven die voor dergelijke investeringen steun hebben gekregen. De Vlaamse land- en tuinbouwers hebben de voorbije jaren al veel duurzame investeringen uitgevoerd. Aan de hand van de ingediende aanvragen kan geconcludeerd worden dat deze evolutie zich ook voort zet in 2012.

In 2012 werd de retroactiviteit van de daling van VLIF-steun aangevochten bij de Raad van State. Het betreffende besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 23 december 2010 kreeg eerder van de afdeling Wetgeving van de Raad van State groen licht om van toepassing te zijn vanaf 6 september 2010. Dit wijzigingsbesluit werd vijf maand na laatstgenoemde datum gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het VLIF wilde echter het 'aanzuigefect' vermijden tijdens deze periode om de budgettaire problemen niet te vergroten. Het arrest van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, dat de retroactiviteit vernietigde, heeft als gevolg dat de lineaire vermindering met twee procentpunten van het steunvolume op investeringen pas van toepassing is voor dossiers ingediend vanaf 19 februari 2011. Het uitstellen van de toekenning volgens de verlaagde VLIF-steunpercentages had vooral impact op investeringen in zonnepanelen. Hiervoor werd immers een verlaging voorzien van 30% naar 8%. De andere wijzigingen in het BVR van 23 december 2010 daarentegen blijven gelden voor dossiers ingediend vanaf 6 september 2010.

Al jarenlang is administratieve vereenvoudiging een groot aandachtspunt voor het VLIF. Om dit te bereiken werd eerder al gestart met de ontwikkeling van een nieuwe VLIF-informaticatoepassing (VLIF2) met het doel VLIF-dossiers uniformer en efficiënter af te werken. Ook in 2012 werd hard doorgewerkt aan dit programma. Dossiers ingediend vanaf 2011 worden via dit nieuwe programma behandeld.

Begin 2013 werd nog een nieuwe stap naar administratieve vereenvoudiging gezet, namelijk de mogelijkheid om VLIF-steun aan te vragen via het e-loket. Het e-loket wordt al enkele jaren succesvol gebruikt door landbouwers om onder andere hun verzamelaanvraag in te dienen, waarmee ze aanspraak kunnen maken op Europese inkomenssteun. Sinds 31 januari 2013 kunnen land- en tuinbouwers ook hun VLIF-steunaanvraag via het e-loket indienen. De aanvrager moet alleen over een uniek landbouwnummer beschikken. In de toekomst zal dit ook mogelijk gemaakt worden voor starters, maar ook aanvulling met nieuwe functies is in het vooruitzicht gesteld. Zo zouden noodzakelijke documenten op een later tijdstip toegevoegd kunnen worden aan het elektronisch dossier van de land- of tuinbouwer. Het einddoel is om via het e-loket een interactief VLIF-platform uit te bouwen.

De doelstelling van dit activiteitenverslag is een overzicht van de VLIF-werking in 2012 te geven en de daarbij vastgestelde evoluties toe te lichten.

Deze publicatie is opgedeeld in 2 grote delen waarbij het eerste deel algemeen is en toelichting geeft over hoe het VLIF georganiseerd is. Er wordt gestart met een overzicht van de relevante wettelijke basis en VLIF-regelgeving. Zo wordt onder andere een opsomming van de belangrijkste VLIF-voorwaarden gegeven. Vervolgens wordt er meer uitleg gegeven over de werking van het VLIF. Er zijn namelijk drie diensten betrokken bij het behandelen van VLIF-dossiers met elk hun verantwoordelijkheden en taken. Daarnaast wordt de behandelprocedure van een VLIF-dossier overlopen. Het eerste deel wordt afgesloten met het overzicht van alle steunvormen, namelijk rentesubsidie, kapitaalpremie en waarborg. Daarnaast worden alle steunmaatregelen besproken en aansluitend de steunomvang die toegekend kan worden.

Een tweede deel geeft concrete cijfers over het jaar 2012. Eerst wordt de begroting en de begrotingsuitvoering toegelicht. Hier kunt u lezen hoeveel uitbetaald werd in 2012 en hoeveel Vlaamse middelen budgettair vastgelegd werden. Daarna ligt de focus op de ingediende steunaanvragen. Deze worden bijvoorbeeld ingedeeld per investeringstype, aangevuld met eventuele evoluties of opmerkelijke veranderingen. Tot slot worden er concrete cijfers over de toegekende VLIF-steun meegegeven. Zoals bij de het vorig hoofdstuk worden ook hier mogelijke verklaringen en evoluties gegeven voor opmerkelijke veranderingen.

Meer informatie over het VLIF vindt u op de website: www.vlaanderen.be/vlif.

Alvast veel leesplezier.

Afdeling Structuur en Investerings

INHOUD

1 WETTELIJKE BASIS EN REGELGEVING	3
1.1 Het VLIF.....	3
1.1.1 Oprichting van het VLIF.....	3
1.1.2 Regels omtrent werking en beheer van het VLIF.....	4
1.1.3 Erkenning van kredietinstellingen.....	4
1.2 Steun aan producenten en hun coöperaties.....	5
1.2.1 De algemene VLIF-regelgeving.....	5
1.2.2 Bijkomende VLIF-regelgeving voor vestigingssteun.....	6
1.2.3 Bijkomende VLIF-regelgeving per sector.....	7
1.2.3.1 melkveesector.....	7
1.2.3.2 varkenssector.....	7
1.2.3.3 pluimveesector.....	7
1.2.4 De Europese regelgeving.....	8
1.3 Steun aan agrovoedingssector.....	8
1.4 steun aan omkaderingssector.....	9
2 DE WERKING VAN HET VLIF	10
2.1 Situering van het VLIF.....	10
2.2 Procedure voor toekenning en uitbetaling van VLIF-steun.....	11
2.2.1 Procedure voor dossiers van producenten en hun coöperaties.....	11
2.2.1.1 Het indienen en registreren.....	11
2.2.1.2 Behandeling in buitendienst.....	11
2.2.1.3 Administratieve controle en ondertekening.....	11
2.2.1.4 Vastlegging en notificatie.....	11
2.2.1.5 Uitbetaling.....	12
2.2.1.6 Opvolgen van actieve dossiers.....	12
2.2.2 Procedure voor dossiers van agrovoedingssector.....	12
2.2.2.1 Oproep lanceren en aanvragen indienen.....	12
2.2.2.2 Inhoudelijk onderzoek en ondertekening.....	13
2.2.2.3 Vastlegging en notificatie.....	13
2.2.2.4 Uitbetaling.....	13
2.2.3 Procedure voor dossiers van omkaderingssector.....	13

3 STEUNVORMEN, STEUNMAATREGEL EN STEUNOMVANG	14
3.1 VLIF-steunvormen.....	14
3.1.1 Rentesubsidie.....	14
3.1.2 Kapitaalpremie.....	14
3.1.3 Waarborg.....	14
3.2 Steunmaatregelen voor producenten.....	15
3.2.1 Te subsidiëren investeringen.....	15
3.2.2 Vestigingssteun.....	15
3.2.3 Investeringssteun.....	16
3.2.3.1 Health Check en Europees Herstelplan.....	16
3.2.3.2 Tijdelijke steunregeling voor bedrijven met suikerbieten.....	16
3.2.4 Investeringssteun: diversificatie.....	17
3.2.4.1 Health Check.....	17
3.2.5 Steun als compensatie van geleden schade.....	17
3.2.6 Steun ten gunste van bedrijven in financiële moeilijkheden.....	17
3.3 Steunverlening aan coöperaties.....	18
3.3.1 Coöperaties van het type machinerings.....	18
3.3.2 Consumentencoöperaties.....	19
3.3.3 Land- en tuinbouwcoöperaties voor afzet, verwerking en dienstverlening.....	19
3.3.4 Samenwerkingsverbanden.....	19
3.4 Steunverlening aan de agrovoedingssector.....	19
3.5 Steunverlening aan de omkaderingssector.....	19
4 BEGROTINGSUITVOERING	21
4.1 Begroting en begrotingsuitvoering.....	21
4.1.1 Toelichting bij de ontvangsten.....	22
4.1.2 Toelichting bij de uitgaven.....	23
4.2 Totaal uitbetaalde VLIF-steun.....	24
4.3 Vastleggingen in 2012.....	26

5	INGEDIENDE AANVRAGEN VOOR VLIF STEUN	28
5.1	Dossiers land- en tuinbouwers	28
5.1.1	Aanvragen in 2012	28
5.1.1.1	Overzicht: vestigingssteun versus investeringssteun en steun voor diversificatie	30
5.1.1.2	Indeling volgens aantal verrichtingen	35
5.1.1.3	Overzicht van de ingediende investeringstypes	37
5.1.1.4	Aantal en omvang van de kosten voor investeringen met betrekking tot een aantal actuele thema's	43
5.1.1.5	Meest voorkomende verrichtingen per provincie	47
5.2	Dossiers land- en tuinbouwcoöperaties	48
5.3	Dossiers agrovoedingssector	48
5.4	Dossiers omkaderingssector	49
5.5	Dossiers startsteun	49
6	TOEGEKENDE VLIF STEUN	50
6.1	Steun aan land- en tuinbouwers	50
6.1.1	Vestigingssteun	53
6.1.1.1	Algemeen	53
6.1.1.2	Verrichtingen met vestigingssteun	54
6.1.2	Investeringssteun	55
6.1.2.1	Algemeen	55
6.1.2.2	Steuncategorieën (percentages) voor investeringssteun	56
6.1.2.3	Belangrijkste verrichtingen met investeringssteun in de landbouwsector	58
6.1.2.4	Belangrijkste verrichtingen met investeringssteun in de tuinbouwsector	58
6.1.3	Diversificatiesteun	59
6.1.4	Verdeling van de toegekende VLIF-steun volgens type van investering en doelstelling	60
6.1.4.1	Algemeen	60
6.1.4.2	Overzicht van de gesubsidieerde investeringstypes	62
6.1.5	Waarborg	67
6.1.6	Andere steunmaatregelen	67
6.2	Steun aan land- en tuinbouwcoöperaties	68
6.3	Steun aan de agrovoedingssector	69
6.4	Steun aan de omkaderingssector	69
6.5	Steun aan samenwerkingsverbanden	69

DEEL I: Het VLIF: Organisatorisch

1 WETTELIJKE BASIS EN REGELGEVING

De werking en de wijze van steunverlening door het VLIF worden geregeld via een aantal basisteksten, met name decreten, besluiten van de Vlaamse Regering (BVR) en ministeriële besluiten (MB). Deze teksten zijn echter niet opgenomen in dit activiteitenverslag, omdat zij makkelijk online te consulteren zijn via de website van het Belgisch Staatsblad (www.staatsblad.be). Om het consulteren van deze documenten te vergemakkelijken is bij iedere tekst een publicatiedatum vermeld.

1.1 Het VLIF

1.1.1 Oprichting van het VLIF

Via de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur (*B.S. 20 juli 1993*) werden bepaalde materies overgedragen naar de gewesten met ingang van 1 januari 1993. In artikel 2, §2 is de overdracht van bepaalde landbouwmateries zoals het Landbouwinvesteringsfonds beschreven. Als gevolg van een rigide begrotingsbeleid werd beslist dat dossiers ingediend vanaf 1 april 1992 tot de gewestelijke bevoegdheid behoren.

Via artikel 12 in het decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994 (*B.S. 29 december 1993*) is het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds opgericht als openbare instelling van categorie A met rechtspersoonlijkheid. Bij decreet van 19 juli 2002 (*B.S. 27 augustus 2002*) werden de consumentencoöperaties en verenigingen met sociaal doel die voornamelijk land- en of tuinbouwactiviteiten uitoefenen, opgenomen. Als doelstelling wordt de verhoging van productiviteit vervangen door de verhoging van de duurzaamheid en het bevorderen van de diversificatie. Het decreet van 24 december 2004 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005 (*B.S. 31 december 2004*) verruimde opnieuw de doelgroep. Vanaf 2005 konden ook de agrovoeding- en omkaderingssector steun aanvragen bij het VLIF.

Bovenvermelde drie decreten leidden tot de huidige situatie. De belangrijkste elementen kunnen als volgt worden samengevat.

De doelgroepen die het VLIF beoogt bij de verlening van financiële steun zijn:

- de land- en tuinbouwers, alsmede hun coöperaties en vennootschappen;
- de agrovoedingssector als zij de afzet en primaire verwerking van land- en tuinbouwproducten behartigt;
- de omkaderingssector van land en tuinbouw ofwel praktijkcentra en vergelijkbare instellingen die praktijkgericht land- en tuinbouwonderzoek verrichten.

De verleende steun heeft als doel verrichtingen te ondersteunen die de structuur van de land- en tuinbouwbedrijven verbeteren, hun rendabiliteit verzekeren en de kostprijs verminderen door:

- de diversificatie of verbreding van de landbouwactiviteiten en landbouwproducten te bevorderen¹;
- de omschakeling naar duurzame landbouw te bevorderen;
- de economische activiteit van de beoogde agrovoeding- en omkaderingsbedrijven in de land- en tuinbouwsector te helpen bevorderen.

De verrichtingen die gesubsidieerd kunnen worden, zijn:

- investeringen in goederen van blijvende aard zoals verwerven, uitbreiden of verbeteren van gebouwen, bedrijfsuitrusting, installaties, machines en materieel;
- omschakeling of diversificatie van bedrijven (ingevolge gewijzigde economische omstandigheden);
- vestigingen van jonge land- en tuinbouwers;
- verwerking en commercialisering van land- en tuinbouwproducten;
- dienstverlening of begeleiding voorzien door praktijkcentra.

¹ Diversificatie naar hoevetoerisme, thuisverkoop, produceren van hernieuwbare energie, ... wordt aangemoedigd voor zover de landbouwactiviteit de hoofdzaak blijft en de diversificatie duidelijk gerelateerd is aan de landbouwactiviteit. Andere activiteiten zoals transport, handel, loonwerk, veehandel, ... worden niet aanvaard als landbouwgerelateerde activiteit van de aanvrager.

Het VLIF heeft als pararegionale instelling, naast een dotatie van de Vlaamse overheid, ook eigen inkomsten:

- terugbetalingen van ten onrechte verleende steun;
- saldo van het voorgaande begrotingsjaar;
- tegemoetkomingen van de Europese Unie op de uitgaven van het fonds;
- bijdragen voor het verkrijgen van VLIF-waarborg.

1.1.2 Regels omtrent werking en beheer van het VLIF

De organisatie van het VLIF werd geregeld via het BVR van 16 juli 1996 houdende vaststelling van de regelen tot de werking en het beheer van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (*B.S. 13 september 1996*), ook wel het werkingsbesluit genoemd. Onder-tussen is het nog gewijzigd via het BVR van 30 maart 2001 (*B.S. 18 mei 2001*) en het BVR van 18 maart 2005 (*B.S. 19 april 2005*).

Naast administratieve regels bepaalt het werkingsbesluit dat de steunverlening in de vorm van rentesubsidie en investeringspremie gegeven wordt. Daarnaast wordt de toekenning, opvolging en uitbetaling van de waarborg verder verduidelijkt.

1.1.3 Erkenning van kredietinstellingen

Via het BVR van 18 maart 2005 (*B.S. 19 april 2005*) vervalt, in artikel 13 van het werkingsbesluit, het discretionair karakter van de erkenning van de kredietinstellingen door de minister. Voortaan kunnen alle instellingen die onder de controle vallen van de Autoriteit voor de Financiële Diensten en Markten (FSMA)², erkend worden als zij dit vragen.

Een opsomming van de erkende kredietinstellingen door het VLIF is te vinden in het MB van 30 september 2005 tot erkenning van kredietinstellingen voor het toekennen van kredieten die in aanmerking komen voor steun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (*B.S. 20 oktober 2005*), ofwel het erkenningsbesluit. Deze kredietinstellingen hebben allemaal een bilaterale overeenkomst ondertekend waarin algemene rechten en plichten staan in verband met het aanvragen en opvolgen van VLIF-tussenkomsten, zoals:

- in te dienen documenten bij een aanvraag;
- mee te delen informatie als er steun is toegekend;
- kenmerken van de VLIF-waarborg (inclusief start en einde ervan);
- VLIF-bepalingen in de kredietakten;
- kenmerken van de VLIF-rentesubsidie (inclusief start en einde ervan);
- procedure bij achterstalligheden en kredietopzegging;
- mededelingen over de stand van de zekerheden tijdens de looptijd van de steun;
- sanctie bij nalatigheden van de kredietinstelling bij het beheer van de VLIF-dossiers.

Daarnaast bepaalt het erkenningsbesluit dat, naast de ondertekening van een overeenkomst met het VLIF, de kredietinstellingen een borgsom van 12.500 euro moeten betalen. Wanneer de erkenning afloopt, zal deze som zonder rente terugbetaald worden.

² Sinds 1 april 2011 de opvolger van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA)

1.2 Steun aan producenten en hun coöperaties

1.2.1 De algemene VLIF-regelgeving

De VLIF-regelgeving vormt de basis om in het Vlaamse Gewest en binnen een door de EU bepaald kader inzake plattelandsontwikkeling uitvoering te geven aan het structuur- en investeringsbeleid van de Vlaamse Regering ten aanzien van de land- en tuinbouwers en hun verenigingen.

De basis van de huidige regelgeving voor het toekennen van VLIF-steun aan de land- en tuinbouwers is opgenomen in het BVR van 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw (*B.S. 14 februari 2001*) of kortweg de VLIF-regelgeving. De uitvoering van het BVR is geregeld in het MB van 24 november 2000 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de landbouw (*B.S. 12 mei 2001*), ofwel het uitvoeringsbesluit. De VLIF-regelgeving en het uitvoeringsbesluit zijn sinds 2000 meermaals bijgesteld in het kader van een gewijzigd EU-beleid of de heroriëntatie van het Vlaamse beleid om in te spelen op nieuwe noden in de land- en tuinbouwsector en om budgettaire redenen.

De voorlaatste wijziging werd geregeld via het BVR van 23 december 2010 (*B.S. 8 februari 2011*). Aansluitend is het MB van 18 juli 2011 uitgevaardigd (*B.S. 2 augustus 2011*). Zo werd bijvoorbeeld de definitie van landbouwer herbekeken, de definitie van levensvatbaar enz. Een andere belangrijke verandering was de lineaire vermindering van twee procentpunten van het steunvolume op subsidiabele investeringen. Het arrest van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft tot gevolg dat de lineaire vermindering met twee procentpunten van het steunvolume op investeringen pas van toepassing is voor dossiers ingediend vanaf 19 februari 2011. De nieuwe voorwaarden beschreven in het BVR van 23 december 2010 daarentegen blijven gelden voor dossiers ingediend vanaf 6 september 2010.

De laatste wijziging werd doorgevoerd door het BVR van 20 juli 2012 (*B.S. 9 augustus 2012*). Dit BVR maakt het mogelijk dat landbouwinvesteringen gesteund kunnen worden met staatssteun. Dit wil zeggen dat subsidiabele investeringen voor 100% met Vlaamse middelen betaald kunnen worden. Een andere wijziging is het schrappen van het plaatsen van zonnecellen als subsidiabele investering.

De VLIF-regelgeving is voor de praktische toepassing toegelicht in de VLIF-omzendbrieven nr. 42a voor producenten, en 42b voor coöperaties voor afzet, verwerking en dienstverlening. De procedures voor boekhoudkundige opvolging van de verschillende steunvormen worden in omzendbrief 42c behandeld. Hieronder wordt kort een samenvatting gegeven van de belangrijkste VLIF-toekenningsvoorwaarden voor dossiers ingediend vanaf 19 februari 2011. De voorwaarden zijn opge maakt in de context van administratieve vereenvoudiging en budgettaire bijsturing.

Begunstigde is landbouwer in hoofdberoep.

- Dit blijkt uit de inkomensvoorwaarden:
  - uit de landbouwactiviteiten geldt een minimaal netto-beroepsinkomen van 12.000 euro;
  - uit niet-landbouwactiviteiten geldt een maximaal netto-beroepsinkomen van 12.000 euro;
- Landbouw moet de belangrijkste beroepsactiviteit zijn van de bedrijfsleider.
  - Een vennootschap wordt als landbouwer beschouwd wanneer de uitgeoefende activiteiten bijna uitsluitend verband houden met de exploitatie van een land- of tuinbouwbedrijf.
- Landbouwactiviteiten en verbrede activiteiten worden juridisch-administratief gescheiden van andere beroepsactiviteiten.
- Er kan een bewijs van vakbekwaamheid ofwel een landbouwdiploma voorgelegd worden.
- Alle beherende vennoten, zaakvoerders of bestuurders van vennootschappen zijn landbouwer volgens de VLIF-normen.
- Iedere zaakvoerder of bestuurder heeft minimaal 25% van de aandelen van de vennootschap in zijn bezit.

Het bedrijf heeft een minimale bedrijfsomvang.

- Er wordt een minimaal bruto bedrijfsresultaat van 50.000 euro per bedrijfsleider vereist.

De begunstigde moet minstens één van de onderstaande boekhoudingen bijhouden:

- een bedrijfseconomische boekhouding;
- een vennootschapsboekhouding;
- een bewijskrachtige fiscale boekhouding aangevuld met een balans.

De overgang van een bedrijfseconomische boekhouding naar een andere boekhouding kan alleen bij het begin van een nieuw boekjaar.

Alle nodige documenten om de investering te kunnen uitvoeren, moeten voorgelegd worden aan het VLIF. Dit kan zijn een bouwvergunning, milieuvergunning, nutriëntenemissierechten, etc.

De wettelijke normen inzake leefmilieu, hygiëne en dierenwelzijn moeten worden gerespecteerd.

Via een bedrijfsplan moet de land- of tuinbouwer aantonen dat de investeringen gerechtvaardigd zijn in het licht van de toestand en van de structuur van zijn bedrijf en dat de uitvoering van de investeringen zal leiden tot een duurzame verbetering van die toestand. Bij het opstellen van een bedrijfsplan speelt de land- of tuinbouwer een belangrijke rol. Hij brengt alle basisgegevens aan voor het plan. Een bedrijfsplan omvat de volgende onderdelen:

- beschrijving van het bedrijf met o.a. teeltplan, veebezetting, opbrengsten, kosten, gepresteerde arbeid en ingezet kapitaal;
- beschrijving van de structurele tekortkomingen op het bedrijf;
- beschrijving van de geplande investeringen;
- opgave van de nagestreefde doelstellingen met de investeringen;
- analyse van de bedrijfsomvang;
- wijze van financiering.

1.2.2 Bijkomende VLIF-regelgeving voor vestigingssteun

Aanvullend op de algemene regelgeving moet er aan bijkomende voorwaarden voldaan zijn om vestigingssteun te krijgen.

De begunstigde is jonger dan 40 jaar en vestigt zich voor het eerst als landbouwer. De steun wordt alleen verleend aan natuurlijke personen:

- hetzij in de hoedanigheid van landbouwer-natuurlijke persoon voor de overname van de bedrijfsbekleding
- hetzij in de hoedanigheid van vestigende bestuurder voor de overname van aandelen van een vennootschap met als doel landbouw.

Alleen de vestigingskosten die binnen een termijn van één jaar na de vestiging gemaakt worden, kunnen aanvaard worden voor het verlenen van de vestigingssteun. Het betreft kosten voor:

- de overname van de bedrijfsbekleding, beperkt tot vee, materieel, aanplantingen, voorraden, vruchten te velde en navetten op basis van een geregistreerd overnamecontract en een gedetailleerde inventaris van de overgenomen goederen;
- de aankoop van vee, nieuw materieel en voorraden, gericht op het vervullen van de bekleding van een bedrijf dat niet of gedeeltelijk in productie is, of de vervanging van vee en materieel dat niet overgenomen wordt, voor zover de verrichtingen bedrijfseconomisch verantwoord zijn;
- de aankoop van vee en voorraden ter gelegenheid van de ingebruikname van een nieuw bedrijf ter vervanging van een of meer stappende veebedrijven waarvan de nutriëntenemissierechten overgenomen werden;
- de aankoop van bedrijfsgebouwen, inclusief de vaste uitrusting en constructies in onroerende staat die minder dan 15 jaar oud zijn op basis van de boekhoudkundige waarde ervan;
- de overname van aandelen ter gelegenheid van de vestiging als mandataris in een vennootschap met landbouw als maatschappelijk doel.
- Bij het verlenen van de vestigingssteun wordt een bedrijfsplan bij vestiging opgesteld. Hierin worden de voornaamste structurele kenmerken van het bedrijf, de structurele tekortkomingen, een aantal kengetallen en de voorwaarden waaronder de steun verleend wordt, overzichtelijk voorgesteld.

1.2.3 Bijkomende VLIF-regelgeving per sector

In het BVR van 17 oktober 2008 (*B.S. 10 december 2008*) werden bijkomende voorwaarden gesteld aan bepaalde sectoren. Deze maakten het mogelijk dat er meer landbouwers toegang kregen tot VLIF-steun. De wijzigingen hadden ingang op 1 januari 2009.

1.2.3.1 melkveesector

Investerings in de melkveesector waarvoor de steun gevraagd werd in 2012, zijn subsidiabel als het bedrijf na uitvoering ervan over een voldoende groot melkquotum beschikt. Dit wil zeggen dat het quotum in redelijke verhouding staat tot het aantal plaatsen voor melkkoeien. Investerings in de melkveesector zijn verbonden met het houden van melkkoeien en het bijhorende jongvee.

Bij de subsidiëring van investeringen in de melkveehouderij wordt voor aanvragen vanaf 1 januari 2009 een systeem van proportionele steunverlening toegepast. Dit houdt in dat er uitbreidingsinvesteringen mogelijk zijn zonder dat er op gelijkmatische wijze melkquotum bij verworven wordt. Belangrijke uitbreidingen, die de capaciteit met meer dan 50% verhogen, zonder verhoging van het quotum, blijven niet subsidiabel. De versoepeling past in het gewijzigd EU-investeringsbeleid ten aanzien van de melkveehouderij en moet de overgang naar een tijdperk zonder melkquota vlotter laten verlopen.

1.2.3.2 varkenssector

Voor aanvragen vanaf 1 januari 2009 kan steun verkregen worden op uitbreidingsinvesteringen in het kader van mestverwerking.

Volgende investeringen in de varkenshouderij zijn subsidiabel:

- nieuwe ammoniakemissiearme varkensstallen;
- herinrichten van bestaande zeugenstallen naar stallen met groepshuisvesting;
- aankoop van varkensstallen;
- investeringen ter verbetering van het leefmilieu, de hygiëne en het welzijn van de dieren;
- investeringen in biologische varkenshouderij.

Andere investeringen in de varkenshouderij zijn niet subsidiabel, zoals de verbouwing en de vernieuwing van de uitrusting van stallen die niet gericht zijn op de verbetering van het leefmilieu, de hygiëne en het welzijn van de dieren.

1.2.3.3 pluimveesector

Vanaf 1 januari 2009 kan steun gevraagd worden op uitbreidingsinvesteringen in het kader van mestverwerking. Door een wijziging van de Vlarem-lijst van ammoniakemissiearme stallen kon vanaf 8 juli 2011 VLIF-steun verkregen worden bij de bouw van ammoniakemissiearme vleeskuikenstallen.

Volgende investeringen in de pluimveehouderij zijn subsidiabel:

- nieuwe ammoniakemissiearme stallen;
- herinrichten van bestaande legkippenstallen met huisvesting in verrijkte kooien, volièrehuisvesting of grondhuisvesting;
- aankoop van pluimveestallen;
- investeringen ter verbetering van het leefmilieu, de hygiëne en het welzijn van de dieren;
- investeringen in biologische pluimveehouderij.

Andere investeringen in de pluimveehouderij zijn niet subsidiabel, zoals de verbouwing en de vernieuwing van uitrusting van stallen die niet gericht zijn op de verbetering van het leefmilieu, de hygiëne en het welzijn van de dieren.

Omschakelingen naar een andere subsector binnen de pluimveehouderij worden niet beschouwd als uitbreiding als de mestproductie niet toeneemt.

1.2.4 De Europese regelgeving

De VLIF-regelgeving houdt rekening met de bepalingen over investeringen op land- en tuinbouwbedrijven en over de eerste vestiging van jonge land- en tuinbouwers in de Europese Verordening 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (ELFPO).

Met plattelandontwikkeling wordt de tweede pijler van het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) bedoeld. De Europese wetgeving schept een menukaart aan maatregelen, waaruit elke lidstaat of regio de maatregelen kan kiezen en invullen op zijn maat. De maatregelen zijn per thema gegroepeerd in 4 assen:

- AS 1: verbetering van het concurrentievermogen van land- en bosbouw;
- AS 2: steunverlening voor landbeheer en verbetering van het milieu;
- AS 3: verbeteren leefkwaliteit op het platteland en bevordering diversificatie van de economische bedrijvigheid;
- AS 4: Leader-benadering. Uitwerken en uitvoeren van lokale ontwikkelingsstrategieën met als doel het versterken van de territoriale verbondenheid en het stimuleren van de plattelandseconomie.

De VLIF-investeringssteun, maatregel 112A, en de VLIF-vestigingssteun, maatregel 121A, zijn een onderdeel van AS 1. De verbredingssteun ofwel diversificatiesteun, maatregel 311A, is een onderdeel van AS 3. Hierdoor is er een Europese medefinanciering uit hoofde van het Vlaams plattelandontwikkelingsplan 2007-2013 (het zogenaamde PDPO II).

De regelgeving over de steun aan de samenwerkingsverbanden van landbouwers houdt rekening met de bepalingen van de Communautaire Richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en bosbouwsector 2007-2013.

1.3 Steun aan agrovoedingssector

Bij art. 55 van het programmadecreet van 24 december 2004 werden de VLIF-doelgroepen verruimd met onder andere de agrovoedingssector. Hierdoor wordt sinds 2005 de steunverlening aan de agrovoedingssector verleend door het VLIF.

De regelgeving voor agrovoeding is geregeld in:

- het BVR van 19 juli 2007 betreffende steun aan investeringen in de agrovoedingssector (*B.S. 14 september 2007*);
- het MB van 26 november 2007 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2007 betreffende steun aan investeringen in de agrovoedingssector (*B.S. 11 januari 2008*).

Deze besluiten bepalen het maximale kader waarbinnen de steunmaatregel praktisch wordt georganiseerd via oproepen. Iedere oproep wordt aangekondigd door een publicatie van een ministeriële omzendbrief in het Belgisch Staatsblad. Die bevat de modaliteiten en voorwaarden voor een welbepaalde oproep (o.a. sectoren, investeringen, steunpercentage, investeringsperiode, voorwaarden, indieningsperiode ...).

De steunmaatregel heeft als doel:

- de verbetering en rationalisatie van de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten en zo bij te dragen tot:
  - een verhoging van de toegevoegde waarde van de land- en tuinbouwproducten;
  - een verbetering van hun concurrentiepositie;
- verzekeren van de continuïteit van de agrovoedingsbedrijven als schakel in de instandhouding en ontwikkeling van de Vlaamse land- en tuinbouw;
- het verbeteren van de concurrentie- en economische positie van de Vlaamse land- en tuinbouw door het doel- en actiegericht betoelagen van investeringen gericht op activiteiten met directe of indirecte invloed op het land- en tuinbouwincome.

De Europese steun kadert binnen Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (ELFPO) en het Vlaams Programma voor Plattelandontwikkeling 2007-2013 (PDPO II), nl. maatregel nr. 123A.

1.4 Steun aan omkaderingssector

Bij art. 55 van het programmadecreet van 24 december 2004 werden de VLIF-doelgroepen verruimd naar onder meer de omkaderingssector, meer bepaald de 'praktijkcentra en vergelijkbare instellingen'.

De regelgeving wordt geregeld in volgende besluiten:

- BVR van 27 april 2007 betreffende steun aan investeringen in de omkaderingssector van land- en tuinbouw (*B.S. 19 juni 2007*);
- MB van 15 oktober 2007 betreffende steun aan investeringen in de omkaderingssector van land- en tuinbouw (*B.S. 8 november 2007*).

Voorname besluiten bepalen het maximale kader waarbinnen de steunmaatregel praktisch wordt georganiseerd via oproepen. Iedere oproep wordt aangekondigd door de publicatie van een ministeriële omzendbrief in het Belgisch Staatsblad. Die bevat de modaliteiten en voorwaarden voor een welbepaalde oproep (investeringen, steunpercentage, investeringsperiode, voorwaarden ...).

De steunmaatregel heeft als doel:

- de continuïteit van de praktijkcentra en vergelijkbare instellingen verzekeren. Zij vormen immers een belangrijke schakel in het overbrengen van het onderzoek in de land- en tuinbouw in functie van de ontwikkeling van de Vlaamse land- en tuinbouw;
- de concurrentie- en economische positie van de Vlaamse land- en tuinbouw verbeteren door het doel- en actiegericht betoelagen van investeringen gericht op activiteiten met directe of indirecte invloed op het land- en tuinbouwgebeuren.

2 DE WERKING VAN HET VLIF

2.1 Situering van het VLIF

Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds is een onderdeel van het Agentschap voor Landbouw en Visserij. Het agentschap is een intern verzelfstandigd agentschap met als missie de tijdige, correcte en efficiënte uitvoering van maatregelen die op Europees en Vlaams niveau voor de landbouw worden uitgewerkt met het oog op het stimuleren van een duurzame landbouw. In Brussel bevindt zich het hoofdbestuur en in elke provincie is er een buitendienst.

Het VLIF is ondergebracht in de afdeling Structuur en Investerings. Deze afdeling bestaat uit drie diensten.

Een eerste dienst Onderzoek en Opvolging heeft onder andere als VLIF-taken:

- regelgeving opstellen;
- steunaanvragen registreren;
- steunaanvragen voor vestigingen en investeringen van land- en tuinbouwers onderzoeken;
- actieve dossiers opvolgen;
- bezwaren onderzoeken;
- aanvullende opdrachten zoals commissies tot vaststelling van schade ...

Na het inhoudelijk behandelen van de VLIF-dossiers ingediend door producenten, stromen deze door naar de dienst Boekhouding en Ondersteuning. Deze dienst is voor het VLIF verantwoordelijk voor:

- budgettaire vastlegging van VLIF-steun voor producenten;
- controle opgevraagde rentesubsidies;
- uitbetalen van toegekende steun aan producenten;
- opmaak en controle van de VLIF-begroting;
- behandelen van opgevraagde VLIF-waarborgen;
- terugvordering van stopgezette, uitbetaalde steun aan producenten.

De VLIF-boekhouding wordt niet door de dienst Boekhouding en Ondersteuning bijgehouden. Deze taak is voor de VLIF-rekenplichtige.

Tot slot is er de dienst Agrovoeding, Omkadering en GMO. Deze dienst behandelt alle VLIF- dossiers ingediend door de coöperaties, de agrovoedingsbedrijven en de omkaderingssector. Deze dienst heeft als VLIF-opdrachten:

- steunaanvragen van landbouwcoöperaties voor investering onderzoeken, behalve de machinerings, van agrovoedingsbedrijven, praktijkcentra en vergelijkbare instellingen (omkaderingssector);
- budgettaire vastlegging van VLIF-steun voor agrovoeding, omkadering, coöperaties behalve machinerings;
- toekenning van startsteun aan erkende samenwerkingsverbanden van landbouwers;
- uitbetalingen van door deze dienst toegekende VLIF-steun;
- terugvorderingen van stopgezette steun die reeds door deze dienst was uitbetaald.

De Vlaamse Regering regelt de werking en het beheer van het VLIF en stelt de nodige diensten, uitrusting, installaties en personeelsleden ter beschikking van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.

2.2 Procedure voor toekenning en uitbetaling van VLIF-steun

2.2.1 Procedure voor dossiers van producenten en hun coöperaties

2.2.1.1 Het indienen en registreren

De steunaanvragen worden bij het VLIF ingediend in Brussel, hetzij door de erkende kredietinstellingen als er geleend wordt om de verrichting te financieren, hetzij door de begunstigde zelf als alles gefinancierd wordt met eigen middelen. De aanvraag voor VLIF-steun wordt met een volledig ingevuld aanvraagformulier ingediend. De aanvraag moet ingediend worden vooraleer de investering aanvangt en vooraleer de finale investeringsbeslissing genomen is. De datum van aanvraag is de datum waarop het VLIF het aanvraagformulier ontvangt. Een investering of verrichting is van start gegaan op het tijdstip dat de landbouwer zich contractueel verbonden heeft tot de realisatie ervan. Die verbintenis blijkt uit een ondertekende overeenkomst, het instemmen met een offerte, een verkoopovereenkomst of gelijksoortige documenten. De datum van de eerste factuur die betrekking heeft op de investering waarvoor steun gevraagd wordt, is de uiterste startdatum.

Na een kort nazicht op volledigheid van de aanvraag, wordt de aanvraag geregistreerd met toekenning van een dossiernummer.

In 2012 kon een aanvraag alleen via papieren weg worden ingediend. Vanaf 31 januari 2013 is er de mogelijkheid om een VLIF-steunaanvraag via het e-loket van het Agentschap voor Landbouw en Visserij in te dienen.

2.2.1.2 Behandeling in buitendienst

Alle aanvragen die ontvankelijk zijn, worden doorgestuurd naar de provinciale VLIF-buitendienst. Het dossier wordt toegewezen aan een deskundige die het dossier verder behandelt. Om de aanvraag technisch en financieel-economisch te onderzoeken is er een bedrijfsbezoek bij de landbouwer. Tijdens dit bezoek wordt gecontroleerd of de investering is uitgevoerd. Daarnaast worden de facturen en de betaalbewijzen van de investering voorgelegd aan de deskundige. Indien van toepassing moet de dossierbehandelaar ook controleren of de wettelijke normen op het vlak van dierenwelzijn, leefmilieu en ruimtelijke ordening worden gerespecteerd. Aan de hand van de gedane vaststellingen wordt het dossier vervolledigd en wordt er een voorstel van tussenkomst volgens de geldende VLIF-regelgeving opgemaakt.

Een eerste nazicht van het dossier gebeurt in de buitendienst door de bevoegde ingenieur. Pas na zijn/haar goedkeuring, wordt het dossier doorgestuurd naar Brussel.

Wanneer een waarborg wordt aangevraagd, kan die aanvraag voorgelegd worden aan het waarborgcomité. Deze wordt vertegenwoordigd door de ingenieurs van zowel de buitendienst als de hoofddienst en de economen op de hoofddienst. Hierbij wordt het risico ingeschat van de toekenning van de waarborg.

2.2.1.3 Administratieve controle en ondertekening

Een tweede nazicht wordt uitgevoerd door de ingenieurs op de hoofddienst in Brussel. Zij waken erover dat de regelgeving voor elk dossier in Vlaanderen op een correcte en uniforme manier wordt toegepast. Zij kunnen ook beslissen het dossier terug te sturen naar de buitendiensten voor aanvulling en/of verbetering.

Afhankelijk van de toegekende steun op het voorstel van tussenkomst wordt een dossier getekend door de bevoegde minister of een gedelegeerde.

2.2.1.4 Vastlegging en notificatie

Na ondertekening wordt een opdracht gegeven aan de VLIF-rekenplichtige om de Vlaamse cofinanciering van de toegekende steun budgettair vast te leggen. Hierop volgt de notificatie ofwel de mededeling van de beslissing. De begunstigde land- of tuinbouwer, VLIF-buitendienst en eventueel de kredietinstelling worden ingelicht over de beslissing inzake steunverlening.

Wanneer een waarborg wordt toegekend, krijgt de begunstigde maximaal 60 dagen de tijd om de gevraagde waarborgbijdrage te storten. De bijdrage bedraagt 0,35% van de toegekende waarborg, te verhogen met 0,015% van de toegekende waarborg per jaar dat deze waarborg duurt. Bij laattijdige betaling wordt deze bijdrage forfaitair met 25 euro verhoogd. De verleende waarborg vervalt als de bijdrage niet wordt betaald binnen 1 jaar nadat de toekenning van de VLIF-waarborg aan de kredietinstelling werd meegedeeld.

2.2.1.5 Uitbetaling

Rentesubsidies worden rechtstreeks aan de betrokken kredietinstellingen doorgestort. Deze instellingen verrekenen de ontvangen rentesubsidie op de af te lossen intresten door de land- of tuinbouwer. De kapitaalpremies worden aan de begunstigde land- of tuinbouwer gestort.

De financiële instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de opvraging van de rentesubsidies nadat zij een notificatie hebben ontvangen. In de regel sturen zij vier keer per jaar, in het begin van elk kwartaal, een lijst met de te betalen rentesubsidies door. De rentesubsidie van een VLIF-dossier kan opgevraagd worden in het kwartaal waarin de jaarvervaldag van het krediet valt. Bijgevolg worden er vier keer per jaar betaallijsten voor rentesubsidie opgemaakt en uitbetaald.

De toegekende kapitaalpremies worden pas na controle van de facturen opgenomen in een betaallijst. In de regel wordt er maandelijks een premielijst afgesloten. Kapitaalpremies toegekend aan producenten worden in twee schijven uitbetaald met een tussentijd van een jaar. Wanneer de toegekende steun minder dan 1.000 euro bedraagt, wordt deze in één keer uitbetaald.

De betaallijsten van zowel de rentesubsidies als kapitaalpremies worden doorgestuurd naar de VLIF-rekenplichtige met een opdracht tot betaling. Wanneer de steun volledig uit Vlaamse middelen bestaat, stort de VLIF-rekenplichtige de steun rechtstreeks door naar de begunstigde. Wanneer de steun aangevuld moet worden met Europese cofinanciering, dan wordt het Vlaams deel doorgestort aan de dienst Betalingen en Inningen. Zij zorgen ervoor dat de integrale steun, zowel het Vlaamse als het Europese deel, wordt uitbetaald aan de begunstigde.

Het VLIF-subsidiesysteem voor de land- en tuinbouwproducenten heeft een open-einde-karakter. Dit wil zeggen dat iedere land- of tuinbouwer die aan de VLIF-voorwaarden voldoet, VLIF-steun toegekend zal krijgen. Het steunvolume zal afhankelijk zijn van de gedane investeringen en niet van het VLIF-budget. Met andere woorden als de totale waarde aan toegekende steun groter is dan het VLIF-budget voor datzelfde jaar, zal geen enkele land- of tuinbouwer zijn toegekende steun afgeroomd zien. Het nadeel van dit systeem is dat de toekenningen en/of de uitbetalingen van de steun hierdoor vertragingen kunnen oplopen omdat ze bij ontoereikende middelen worden doorgeschoven naar een volgend begrotingsjaar.

2.2.1.6 Opvolgen van actieve dossiers.

VLIF-steun wordt toegekend voor een bepaalde periode afhankelijk van de verrichting. Bij het onderzoek van de steun wordt de landbouwer gevraagd een verbintenis over de plichten en voorwaarden voor het verkrijgen van VLIF-steun, te ondertekenen. Hierdoor verbindt de landbouwer zich ertoe om bepaalde situaties die invloed hebben op de VLIF-steun te melden. Er is een meldingsplicht bij het stopzetten van de landbouwactiviteiten, het vervreemden van een gesubsidieerd goed tijdens de actieve periode enz. Deze wijzigingen brengen telkens een onderzoek mee om na te gaan of de VLIF-steun al dan niet behouden blijft.

Als een bedrijf vrijwillig of gedwongen wordt stopgezet, kan de kredietinstelling de uitbetaling van de toegekende VLIF-waarborg opvragen na de realisatie van de eigen zekerheden ingebracht door de kredietnemer. Na juridisch advies over de uitwinningprocedure en de aanwending van de gerecupereerde sommen, legt het VLIF een betalingsnota met bijhorend besluit voor aan de minister ter goedkeuring van de uit te betalen waarborg. Als de betrokkene niet verschoonbaar is verklaard, moet het VLIF de uitbetaalde VLIF-waarborg terugvorderen.

2.2.2 Procedure voor dossiers van agrovoedingssector

2.2.2.1 Oproep lanceren en aanvragen indienen

De steunmaatregel wordt georganiseerd via oproepen. Iedere oproep wordt aangekondigd door een publicatie van een ministeriële omzendbrief in het Belgisch Staatsblad. Deze bevat de modaliteiten en de voorwaarden zoals sectoren, investeringen ...

De steunaanvragen, als gevolg van een oproep, worden bij het VLIF in Brussel ingediend. Ze worden geregistreerd met de toekenning van een dossiernummer en het versturen van een ontvangstbevestiging aan de aanvrager.

2.2.2.2 Inhoudelijk onderzoek en ondertekening

De dossiers worden vervolgens inhoudelijk geanalyseerd tegen de achtergrond van de vereisten, voorwaarden en modaliteiten die vervat zijn in de geldende regelgeving en de omzendbrief over de betreffende oproep.

De bevindingen van het onderzoek worden genoteerd op controlefiches per bedrijf. Vervolgens worden de resultaten van de dossierbehandeling samengevat in een nota met voorstellen tot steunverlening per bedrijf die voor akkoord aan de bevoegde minister wordt voorgelegd. Ze hebben betrekking op zowel de VLIF-steun als op de Europese cofinanciering.

2.2.2.3 Vastlegging en notificatie

Na goedkeuring door de minister wordt de toegekende VLIF-steun voor budgettaire vastlegging naar de VLIF-rekenplichtige gestuurd. Na bevestiging hiervan wordt de VLIF-beslissing schriftelijk meegedeeld aan de begunstigde met eventuele aanduiding en motivatie van de niet-aanvaarde investeringen.

De betrokkene wordt gevraagd om, na de hele of gedeeltelijke uitvoering van het project, een aanvraag tot uitbetaling van de toegekende steun in te dienen.

2.2.2.4 Uitbetaling

De aanvragen tot uitbetaling van de toegekende steun komen centraal toe in Brussel. Hier worden deze administratief op volledigheid gecontroleerd, in het bijzonder het nazicht van de facturen en betalingsbewijzen. De VLIF-buitendienst voert een controle ter plaatse uit en stelt een eindcontroleverslag op met de bevindingen. Op basis hiervan geeft de hoofddienst in Brussel de opdracht om de overeenkomstige steun uit te betalen. Dat gebeurt in maximaal twee schijven. De betalingen verlopen via de dienst Betalingen en Inningen.

2.2.3 Procedure voor dossiers van omkaderingssector

De procedures verlopen analoog aan de procedures bij agrovoeding, zij het dat er geen Europese cofinanciering is.

3 STEUNVORMEN, STEUNMAATREGEL EN STEUNOMVANG

3.1 VLIF-steunvormen

3.1.1 Rentesubsidie

Investerings gefinancierd met een lening bij een erkende kredietinstelling kunnen rentesubsidie toegekend krijgen. Deze steun wordt rechtstreeks uitbetaald aan de kredietinstelling die de ontvangen rentesubsidie verrekent op de te betalen rente door de land- of tuinbouwer. De kredietinstellingen vragen de rentesubsidie jaarlijks op bij het VLIF.

Bij financiële problemen op het bedrijf kan de bank steeds uitstel van kapitaalaflossing toestaan op kredieten met VLIF-steun. De kredietinstelling meldt het uitstel aan het VLIF, maar het brengt geen verhoging mee van de VLIF-steun. Dit is overeenkomstig de voorwaarden opgelegd door de EU.

De looptijd van de rentesubsidie is naast de looptijd van de lening vooral afhankelijk van de aard van de investering:

- roerende investeringen: maximaal gedurende 5 jaar steun. Machines en materieel zijn evenwel uitgesloten van rentesubsidie;
- onroerende investeringen: maximaal gedurende 10 jaar steun.

De omvang van de rentesubsidie is afhankelijk van de steungroep van de subsidiabele investering:

- categorie 8%: voor deze categorie wordt GEEN rentesubsidie toegekend;
- categorie 18%: 3% gedurende maximaal 10 jaar;
- categorieën 28% en 38%: 4% gedurende maximaal 10 jaar.

Om de toegekende rentesubsidie, met gespreide betalingen over meerdere jaren, te kunnen vergelijken met een kapitaalpremie wordt de toegekende rentesubsidie geactualiseerd naar het moment van toekenning. De EU berekent de actualisatievoet op basis van de vijfjaarlijkse interbancaire (zgn. 'swap')rentetarieven, vermeerderd met een opslag.

Voor aanvragen die in 2010 en 2011 werden ingediend, wordt een actualisatievoet van respectievelijk 1,24% en 1,49% toegepast. Voor aanvragen van 2012 is dit 2,07%.

3.1.2 Kapitaalpremie

Investerings gefinancierd met eigen middelen kunnen een kapitaalpremie toegekend krijgen. Wanneer een investering gefinancierd is met een lening en de toegekende rentesubsidie lager is dan het toegekende steunvolume, wordt dit aangevuld met een kapitaalpremie.

In de regel worden kapitaalpremies, toegekend aan land- en tuinbouwproducenten, in twee keer uitbetaald met een tussentijd van een jaar. Wanneer de toegekende premie minder dan 1.000 euro bedraagt, wordt deze in één keer uitbetaald.

3.1.3 Waarborg

Wanneer een land- of tuinbouwer te weinig zekerheden kan voorleggen bij een kredietinstelling, kan er een VLIF-waarborg aangevraagd worden. Deze waarborg wordt alleen verleend wanneer de eigen zekerheden maximaal zijn uitgeput. De waarborg is aanvullend en kan maximaal 80% van het krediet bedragen. Daarnaast is er de beperking dat het gesubsidiëerd krediet maximaal 1 miljoen euro per bedrijfsleider en 2 miljoen euro per bedrijf bedraagt. Bij de toekenning van VLIF-waarborg wordt een bijdrage gevraagd. Indien deze binnen het jaar niet betaald wordt, vervalt de toegekende waarborg.

Indien het bedrijf met gewaarborgde kredieten vrijwillig of gedwongen wordt stopgezet, kan de kredietinstelling na de uitwinning van de eigen zekerheden van de kredietnemer de uitbetaling vragen. Na onderzoek door het VLIF kan de terugbetaling van het openstaand gewaarborgd krediet volgen. De door het VLIF uitbetaalde waarborgen worden teruggevorderd bij de begunstigde land- of tuinbouwer indien deze niet verschoonbaar verklaard werd.

Over het algemeen wordt de waarborg toegekend voor een duur van 10 jaar. Voor verrichtingen ter gelegenheid van de eerste vestiging kan de duur maximaal 15 jaar bedragen, inbegrepen 1 jaar vrijstelling van de eerste kapitaalaflossing. De toegekende waarborg kan nooit meer dan 80% van het aangegeven krediet bedragen.

Waarborg wordt budgettair niet vastgelegd bij toekenning. Pas bij de opdracht tot betalen van een waarborg wordt deze volledig Vlaams vastgelegd en betaald.

3.2 Steunmaatregelen voor producenten

3.2.1 Te subsidiëren investeringen

Wanneer een land- of tuinbouwer voldoet aan alle VLIF-voorwaarden, zal er steun toegekend worden op basis van het subsidiabel investeringsbedrag. Hierop wordt een steunvolume van 8%, 18%, 28% of 38% toegekend.

In het algemeen worden volgende steunvolumes toegekend:

- 38%: specifieke investeringen voor de biologische landbouw;
- 28%: investeringen gericht op landbouw met verbrede doelstellingen, duurzame landbouw en reconversie van het landbouwbedrijf;
- 18%: investeringen in onroerende goederen, gericht op structuurverbetering;
- 8%: overige investeringen, gericht op structuurverbetering.

Een volledig overzicht van de subsidiabele investeringen per steungroep is achteraan in de bijlagen terug te vinden. De meest recente lijst is te raadplegen op de website www.vlaanderen.be/vlif.

3.2.2 Vestigingssteun

De Vlaamse overheid wil jongeren aanmoedigen om zich in de land- en tuinbouwsector als zelfstandige ondernemer te vestigen, ongeacht de subsector of de productiemethode. De bijkomende VLIF-voorwaarden om vestigingssteun te genieten, werden eerder in punt 1.2.2 beschreven.

Voor dossiers ingediend vanaf 1 januari 2010 kan de toegekende steun oplopen tot maximaal 70.000 euro. De toekenning van steun is evenwel verschillend voor iemand die zich vestigt als natuurlijke persoon dan als beherende vennoot van een rechtspersoon.

Bij een vestiging als natuurlijke persoon wordt voor de eerste 60.000 euro aanvaardbare vestigingskosten een premie toegekend die 50% bedraagt van de kosten. De overige kosten worden betaald via een rentesubsidie die maximaal 4% bedraagt gedurende 10 jaar.

De kapitaalpremie voor een vestigende beherende vennoot bedraagt 50% op de eerste 80.000 euro aanvaardbare vestigingskosten. De overige kosten worden betaald via een rentesubsidie die maximaal 4% bedraagt gedurende 10 jaar.

Aangezien het steunvolume maximaal 70.000 euro kan zijn, is er maar rentesubsidie mogelijk met een actuele waarde van resp. 40.000 euro en 30.000 euro. Op basis van 4% gedurende 10 jaar wordt het overeenkomend maximaal subsidiabel bedrag berekend aan de hand van de periodiciteit van het krediet, de initiële vrijstelling van kapitaalaflossing en de actualisatievoet.

Vestigende landbouwers met een lening bij een erkende kredietinstelling kunnen aanvullend een VLIF-waarborg aanvragen.

De vestigingssteun, zowel de kapitaalpremie als de rentesubsidie, wordt voor 30% Europees mee gefinancierd door het ELFPO (cfr. PDPO II van 2007 tot 2013).

3.2.3 Investeringssteun

De VLIF-investeringssteun wordt verleend om landbouwers aan te moedigen hun bedrijfsstructuren aan te passen aan de snel evoluerende en wisselende omstandigheden binnen de land- en tuinbouwsector. Deze zijn er door ontwikkelingen op vlak van leefmilieu en dierenwelzijn, de technologie in de sector, de energiemarkt, de commercialisatie- en distributiestructuren van land- en tuinbouwproducten, de globalisatie, de heroriëntatie van het EU-landbouwbeleid enz. Hierdoor is het voortdurend nodig om te blijven investeren om de concurrentiekracht van het landbouwbedrijf te verzekeren.

De verleende VLIF-investeringssteun heeft bijgevolg als doel verrichtingen te ondersteunen die:

- de structuur van de land- en tuinbouwbedrijven verbeteren;
- de rendabiliteit van de land- en tuinbouwbedrijven verzekeren;
- de productiekosten verlagen;
- de kwaliteit van landbouwproducten verhogen;
- de diversificatie of verbreding van de landbouwactiviteiten en landbouwproducten bevorderen;
- de omschakeling naar duurzame landbouw bevorderen;
- het leefmilieu, de hygiënische omstandigheden en/of de normen op het gebied van dierenwelzijn verbeteren.

Landbouwers die aan de VLIF-voorwaarden voldoen zoals beschreven in 1.2 kunnen VLIF-steun aanvragen. Voor de periode 2007-2013 bedragen de subsidiabele investeringen maximaal 1.000.000 euro per bedrijfsleider met de kwalificatie landbouwer. Het gesubsidieerde bedrag wordt ook beperkt tot een maximumbedrag, zoals per aanwezige standplaats voor het vee of per m² bedrijfsgebouw.

Investeringssteun gefinancierd met een lening bij een erkende kredietinstelling krijgen rentesubsidie toegekend, behalve wanneer de investering zich in de steungroep van 8% bevindt. Als de toegekende rentesubsidie lager is dan het toe te kennen steunvolume, wordt dit aangevuld met een kapitaalpremie.

De investeringssteun, zowel rentesubsidie als kapitaalpremie, wordt voor 30% Europees mee gefinancierd door het ELFPO (cfr. PDPO II van 2007 tot 2013).

3.2.3.1 Health Check en Europees Herstelplan

Halfweg de lopende Europese financieringsperiode 2007-2013 werden voor de periode 2009-2013 extra Europese middelen ter beschikking gesteld aan de lidstaten naar aanleiding van een Health Check. Dit is een tussentijdse bijsturing van het landbouwbeleid (HC) en het Europees Economisch Herstelplan (ER).

De extra middelen kunnen als kapitaalpremie gebruikt worden voor investeringen die bijdragen tot een beter waterbeheer of tot de klimaatdoelstellingen. Voorbeelden hiervan zijn energieschermen, waterzuivering, verwarming via hernieuwbare energie.

De Health-Checkpremies worden voor 75% mee gefinancierd door het ELFPO. Deze middelen kunnen tot 2013 ingezet worden.

3.2.3.2 Tijdelijke steunregeling voor bedrijven met suikerbieten

Ter compensatie van ingeleverd suikerquotum kreeg Vlaanderen 8,31 miljoen euro van de Europese Unie in het kader van een tijdelijke regeling voor de herstructurering van de suikersector. Deze extra middelen worden onder meer gebruikt ten gunste van de producenten in de vorm van investeringssteun op landbouwbedrijven die in 2007 de teelt van suikerbieten in hun verzamelaanvraag hebben vermeld.

Met omzendbrief 48 van 12 december 2008 werden de hoofdpunten van een tijdelijke steunregeling voor bietentelers meegedeeld. Omzendbrief 50 van 7 april 2009 bevatte de praktische regels die in acht moesten worden genomen bij het verlenen van die steun.

De steun heeft uitsluitend de vorm van een kapitaalpremie, die voor 100% Europees gefinancierd is. De premie wordt na controle in één keer uitbetaald op 2 vaste tijdstippen in het jaar, namelijk eind maart en eind september. De laatste betaling vond plaats in september 2012.

3.2.4 Investeringssteun: diversificatie

Een aantal investeringen, zoals hoefveerisme, hoeveverkoop, landschapsbeheer... worden als diversificatie-investering beschouwd.

De diversificatiesteun wordt apart toegekend en uitbetaald omdat de EU-medefinanciering van 30% opgenomen is in een aparte maatregel binnen het PDPO II.

3.2.4.1 Health Check

Ook voor de maatregel diversificatie zijn in de lopende Europese financieringsperiode 2007-2013 extra Europese middelen ter beschikking gesteld van de lidstaten.

De extra middelen kunnen als kapitaalpremie gebruikt worden voor investeringen die bijdragen tot de productie van hernieuwbare energie.

De Health-Checkpremies worden voor 75% mee gefinancierd door het ELFPO. Deze middelen kunnen tot 2013 ingezet worden.

3.2.5 Steun als compensatie van geleden schade

Land- en tuinbouwers die belangrijke schade geleden hebben aan de landbouwproductie of de landbouwproductiemiddelen ten gevolge van onvoorziene gebeurtenissen zoals natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden of het uitbreken van dier- of plantenziekten, kunnen steunmaatregelen genieten. Deze bijzondere gunstmaatregel werd voor het laatst in 2011, naar aanleiding van de zware storm van 18 augustus, uitgevaardigd voor de getroffen fruitteelers.

Om de gunstmaatregel te verkrijgen moet de minimale omvang van de schade aan de landbouwproductie en productiemiddelen door natuurrampen en buitengewone weersomstandigheden 30% van een normale productie bedragen.

Ten gevolge van veeziekten kan er slechts steun zijn voor de herbevolking:

- hetzij na volledige opruiming van de veestapel of na bewezen noodzakelijke leegstand als gevolg van runderbrucellose, gekkekoelziekte, varkenspest, vogelpest en pseudovogelpest;
- hetzij na de uitzuivering ten gevolge van een aantasting van rundertuberculose en runderleucose van ten minste 30% van de veestapel.

Voor schadegevallen veroorzaakt door natuurrampen en buitengewone weersomstandigheden voorziet de regelgeving niet in een onmiddellijke praktische toepassing. Ze schetst alleen het algemene kader waarbinnen maatregelen genomen kunnen worden, waarbij onder meer bepaald wordt dat er geen overcompensatie van de geleden schade mag zijn.

In het recente verleden werd voor concrete steunmaatregelen steeds gewerkt in het kader van de de-minimis-steun waarbij beperkte staatssteun mogelijk is.

De steun wordt verleend in de vorm van een rentesubsidie van maximaal 3% gedurende maximaal 3 jaar op een overbruggingskrediet. Het maximumbedrag van het overbruggingskrediet is gelijk aan het bedrag van de werkelijk geleden schade aan de landbouwproductie en de landbouwproductiemiddelen verminderd met ontvangen schadevergoedingen. De steun wordt uitsluitend met Vlaamse middelen gefinancierd.

3.2.6 Steun ten gunste van bedrijven in financiële moeilijkheden

Een algemene steunmaatregel kan getroffen worden wanneer land- of tuinbouwers in financiële moeilijkheden komen door een onvoorziene gebeurtenis, andere dan natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden of het uitbreken van dier- of plantenziekten.

Om deze steun te verkrijgen, moeten:

- de bedrijven kunnen aantonen dat er reële financiële moeilijkheden zijn;
- de problemen een horizontaal karakter hebben en niet het gevolg zijn van slecht beheer;
- de bedrijven levensvatbaar kunnen blijven na het nemen van de gepaste structurele maatregelen.

Bovendien moet een herstructureringsplan worden ingediend. Aan de sector worden bepaalde compensaties (capaciteit afbouw) gevraagd wanneer bij een algemene maatregel meer dan 1,5% of bij een specifieke maatregel minstens 3% van de productie betrokken wordt.

Concrete steunmaatregelen worden in overleg met de Europese Commissie uitgevaardigd via een ministeriële omzendbrief. Die bevat:

- de voorwaarden en modaliteiten voor het verkrijgen van de steun;
- de criteria voor het vaststellen van de financiële moeilijkheden;
- het gebied waarbinnen de bedrijven gelegen moeten zijn;
- de periode waarin de maatregel van toepassing is.

De regelgeving voorziet dus niet in een onmiddellijke praktische toepassing. Enkel het algemene kader waarbinnen maatregelen kunnen worden genomen, is geschetst. Zowel algemene als specifieke maatregelen zoals per sector of streek zijn mogelijk.

Als er een steunmaatregel uitgevaardigd wordt, zal de steun de vorm hebben van een rentesubsidie van maximaal 3% gedurende maximaal 3 jaar op een overbruggingskrediet. De steun wordt uitsluitend met Vlaamse middelen gefinancierd.

In het kader van deze steunmaatregel is er in 2010 een relatief omvangrijke actie gevoerd in de vorm van steun op een overbruggingskrediet voor land- en tuinbouwers die door de economische en financiële crisis vanaf de tweede helft van 2008 liquiditeitsmoeilijkheden hadden en problemen ondervonden bij de financiering van de operationele kosten. Begin 2011 werd die steunmaatregel selectief verlengd ten gunste van gespecialiseerde varkensbedrijven met liquiditeitsproblemen.

Ook de bijzondere gunstmaatregel van medio 2011 voor de groentetelers die genomen werd naar aanleiding van de EHEC-crisis kan beschouwd worden als een maatregel ten gunste van bedrijven met financiële moeilijkheden.

Omdat voor beide maatregelen geopteerd werd voor een actie in het kader van de-minimis-verordening, met beperkte steun, zijn de voorwaarden m.b.t. het indienen van een herstructureringsplan en capaciteitsafbouw niet van toepassing.

3.3 Steunverlening aan coöperaties

Wanneer de samenwerking tussen landbouwers en/of tuinders gestructureerd is in de vorm van een coöperatieve vennootschap (CV of CVBA) kunnen zij steun verkrijgen voor investeringen die in verband staan met hun activiteiten en doelstellingen. Het betreft voornamelijk de bouw en inrichting van bedrijfsgebouwen en de aankoop van materieel.

Onder landbouwcoöperaties wordt verstaan:

- machinerings: coöperaties voor gemeenschappelijk gebruik van machines voor veldwerkzaamheden;
- consumentencoöperaties en verenigingen met een sociaal doel;
- coöperaties voor verwerking, zoals zuivelcoöperaties;
- coöperaties voor afzet, zoals fruit- en groenteveilingen;
- samenwerkingsverbanden.

3.3.1 Coöperaties van het type machinerings

Coöperaties van het type machinerings worden vooral opgericht door meerdere landbouwers met de doelstelling machines en materieel gemeenschappelijk te gebruiken.

De werkwijze voor toekenning van steun aan machinerings verloopt op dezelfde wijze als de toekenning van de steun voor producenten, zoals hierboven beschreven. Bijgevolg kunnen zij een rentesubsidie en/of premie toegekend krijgen waarbij het steunvolume afhankelijk is van de investering zoals beschreven in 3.1.1. Anders dan bij de producenten, is de steun volledig Vlaams gefinancierd.

Er kan aanvullend ook een VLIF-waARBorg verleend worden dat maximaal 80% van het gesubsidieerde kredietgedeelte mag bedragen. Wanneer een VLIF-waARBorg uitbetaald wordt, is dit volledig met Vlaamse middelen. VLIF-waARBorg voor machinerings is zelden van toepassing omdat een lening voor machines en materiaal niet gesubsidieerd wordt. Investeringen voor een loods worden wel gesubsidieerd, maar deze komen minder voor in dossiers voor machinerings.

3.3.2 Consumentencoöperaties

In deze groep worden ook de verenigingen met sociaal doel opgenomen.

De type van investeringen die in aanmerking komen voor steun zijn dezelfde als die waarvoor de land- en tuinbouwproducent steun kunnen krijgen.

De werkwijze voor toekenning van steun verloopt zoals de toekenning van de steun voor producenten, zoals hierboven beschreven. Bijgevolg kunnen zij rentesubsidie en eventueel aangevuld met een premie toegekend krijgen. Het steunvolume is afhankelijk van de investering. Investeringsbedragen in onroerende goederen en gefinancierd met krediet kunnen een rentesubsidie van 4% gedurende 10 jaar krijgen. De termijn voor investeringen in roerende goederen bedraagt 7 jaar. Anders dan bij de producenten, is de steun volledig Vlaams gefinancierd en is er geen VLIF-waarborg mogelijk.

3.3.3 Land- en tuinbouwcoöperaties voor afzet, verwerking en dienstverlening

Vanaf 2011 verloopt de steunverlening via een oproep en dit telkens binnen een gesloten budgettaire enveloppe. Iedere oproep wordt ingeleid door een ministeriële omzendbrief die de voorwaarden van die bepaalde oproep bevat. Deze wordt steeds gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Iedere omzendbrief wordt vooraf voorgelegd aan de Inspectie van Financiën voor advies/akkoord.

De steun wordt toegekend in de vorm van een kapitaalpremie en wordt uitbetaald in één of twee schijven. Het steunpercentage wordt bepaald per oproep (maximaal 15%) en is afhankelijk van de het beschikbare budget (gesloten enveloppe). Dit betekent dat wanneer het aanvaardbare investeringsbedrag de beschikbare enveloppe overschrijdt, dit steunpercentage lineair wordt aangepast.

De steun wordt volledig Vlaams gefinancierd. Deze kan in de VLIF-begroting terug gevonden worden onder de rubriek 'producenten'.

3.3.4 Samenwerkingsverbanden

De groepering heeft de vorm van een coöperatieve vennootschap. In eerste instantie wordt de gemeenschappelijke afzet van land- en tuinbouwproducten als doelstelling nagestreefd.

De steun heeft de vorm van een startpremie van maximaal 22.500 euro die volledig Vlaams gefinancierd is. De premie kan oplopen tot het totaal van de werkelijk verantwoorde beheerskosten voor het eerste werkingsjaar. De premie wordt voor de helft uitbetaald op het einde van het eerste werkingsjaar. De andere helft wordt nogmaals verdeeld over de twee daarop volgende jaren waarbij de betaling op het einde van het jaar plaats vindt.

3.4 Steunverlening aan de agrovoedingssector

De steunmaatregel wordt zoals eerder beschreven, georganiseerd via oproepen.

Het maximaal voorziene steunvolume bedraagt 20% van de subsidiabele investeringskosten. De steun wordt verleend in de vorm van een kapitaalpremie. In de praktijk wordt doorgaans 10% investeringssteun toegekend. Agrovoedingssteun wordt voor 30% Europees mee gefinancierd.

3.5 Steunverlening aan de omkaderingssector

De steunmaatregel wordt zoals eerder beschreven georganiseerd via oproepen.

Het maximale steunpercentage bedraagt 50% van de subsidiabele investeringskosten. De steun wordt toegekend in de vorm van een kapitaalpremie die volledig Vlaams gefinancierd is.

DEEL II:

Het VLIF: Feiten en cijfers

4 BEGROTINGSUITVOERING

Dit hoofdstuk gaat voornamelijk over de Vlaamse middelen die ter beschikking van het VLIF zijn gesteld, tenzij expliciet anders vermeld. Eerst zal de begroting en de uitvoering hiervan besproken worden. Hierbij worden met andere woorden de effectieve inkomsten en uitgaven van 2012 beschreven. Het laatste deel van dit hoofdstuk zal de vastleggingen van 2012 toelichten. Een vastlegging is het budgettair reserveren van de totaal toegekende Vlaamse steun in het beslissingsjaar van toekenning.

4.1 Begroting en begrotingsuitvoering

Tabel 4.1 begroting 2012 en begrotingsuitvoer (in duizend euro)

ESR-code	Omschrijving	Initiële begroting	Laatste begrotingsaanpassing	Begrotingsuitvoering
INKOMSTEN				
46.10	Dotatie van de Vlaamse overheid	62.698	54.338	54.338
57.10	Terugbetalingen door ondernemingen (begunstigde of kredietinstelling)	500	300	2.689
16.11	Waarborgbijdragen	25	15	12
08.21	Overgedragen saldo 2011	8.693	10.060	10.060
08.22	Over te dragen tekort		17.900	15.222
TOTAAL ONTVANGSTEN		71.916	82.613	82.321
UITGAVEN				
31.12	Land- en tuinbouwers: rentesubsidie	30.000	42.710	46.603
51.12	Land- en tuinbouwers: kapitaalpremies	24.657	36.609	32.427
51.30	Land- en tuinbouwers: waarborg	2.000	1.230	1230
31.32	Startsteun erkende groeperingen	45	12	11
51.12	Agrovoeding	4.900	1.356	1.356
51.12	Omkadering	1.621	696	696
TOTAAL UITGAVEN		71.916	82.613	82.321

De initiële begroting werd in 2011 opgemaakt aan de hand van cijfers uit de voorgaande jaren. Deze historische cijfers stellen alleen maar verwachtingen voor. Bij de laatste begrotingsaanpassing, die in 2012 werd doorgevoerd, zijn de reële cijfers beter gekend. Hierdoor kunnen er grote verschillen optreden tussen de initiële begroting en de begrotingsuitvoering.

4.1.1 Toelichting bij de ontvangsten

Rubriek 46.10 – Tegemoetkoming van de overheid

De dotatie van 2012 bedraagt 54.338.000 euro. De initieel ingeschreven dotatie in de begroting 2012 is sterk gedaald, omdat in de loop van 2012 beslist werd dat het opgebouwde begrotingssaldo kon worden gebruikt voor effectieve betalingen.

In 2012 werd er effectief 54.566.000 euro dotatie ontvangen op de VLIF-rekening, namelijk 45.338.000 euro van de dotatie 2012 en 9.228.000 euro van de dotatie 2011.

Rubriek 57.10 – Terugbetalingen door ondernemingen (begunstigden of kredietinstellingen)

Wanneer de land- of tuinbouwer tijdens de referentieperiode niet langer meer voldoet aan de VLIF-voorwaarden, moet deze de uitbetaalde steun gedeeltelijk terugbetalen. De steun tijdens de actieve periode blijft behouden. In deze situatie werd 147.279 euro terugbetaald.

Wanneer een VLIF-waARBorg, nadat een bedrijf gedwongen of vrijwillig werd stopgezet, is uitbetaald aan een kredietinstelling, wordt de uitbetaalde waarborg teruggevorderd bij de kredietnemer en zijn eventuele borgen. Zo werd er 98.776 euro aan uitbetaalde waarborgen gerecupereerd. Bij de begroting is er rekening mee gehouden dat deze soort terugvorderingen zeer dubieus zijn. Boekhoudkundig moeten er nog enkele vorderingen als dubieus verwerkt worden.

In totaal is er 246.055 euro ontvangen als gevolg van terugvorderingen en niet 2.688.722 euro om de bovenvermelde reden.

Rubriek 16.11 – Waarborgbijdragen

Wanneer een VLIF waarborg wordt toegekend, moet daarvoor een bijdrage betaald worden. Er werd minder waarborg aangevraagd en toegekend dan verwacht.

In 2012 is er in totaal 12.537,04 euro waarborgbijdrage ontvangen. Hieraan zijn 12 dossiers gekoppeld.

Rubriek 08.21 – overgedragen saldo

In de initiële begroting, toen het overgedragen saldo nog niet geweten was, werd 8,693 miljoen euro ingeschreven. Dit is het overgedragen saldo van 2010.

Het overgedragen saldo op 31 december 2011 was in de VLIF-jaarrekening 2011 vastgesteld op 10.059.670 euro.

Rubriek 08.22 – over te dragen tekort

Op 31 december 2012 is een tekort van 15.221.971 euro overgedragen naar de begroting van 2013. Eerder werd het tekort nog begroot op 17.900.000 euro omdat er rekening is gehouden met hogere dubieuze terugvorderingen, zie toelichting rubriek 57.10, meer bepaald terugvorderingen van VLIF-waARBorg.

4.1.2 Toelichting bij de uitgaven

Tabel 4.2 Vlaams uitbetaalde steun

Steunmaatregel	Vlaams uitbetaalde rentesubsidie (euro)	Vlaams uitbetaalde kapitaalpremie (euro)
Vestigingssteun		
financiering met krediet	2.977.994,42	4.019.009,38
financiering met eigen middelen	n.v.t.	105.091,67
Totaal	2.977.994,42	4.124.101,05
Investeringssteun (producenten)		
financiering met krediet	31.842.169,76	14.393.379,06
financiering met eigen middelen	n.v.t.	3.089.956,75
Totaal	31.842.169,76	17.483.335,81
Investeringssteun coöperaties)		
financiering met krediet	5.348.682,47	1.631.328,81
financiering met eigen middelen	n.v.t.	4.175,40
Totaal	5.348.682,47	1.635.504,21
Diversificatiesteun		
financiering met krediet	2.496.301,01	3.209.646,73
financiering met eigen middelen	n.v.t.	549.329,62
Totaal	2.496.301,01	3.758.976,35
Health-Check-steun		
financiering met krediet	n.v.t.	1.212.648,21
financiering met eigen middelen	n.v.t.	90.025,59
Totaal		1.302.673,80
Regionale steun		
financiering met krediet	44.258,60	15.669,25
financiering met eigen middelen	n.v.t.	-
Totaal	44.258,60	15.669,25
Totaal uitbetaalde Vlaamse steun aan producenten en coöperaties	42.709.406,26	28.320.260,47
Startsteun		
Totaal	n.v.t.	11.250,00
Omkadering		
Totaal	n.v.t.	695.507,22
Agrovoeding		
Totaal	n.v.t.	1.355.320,62
Waarborg		Vlaams uitbetaald
Totaal	n.v.t.	1.229.038,65
Totaal uitbetaalde Vlaamse steun	42.709.406,26	31.611.376,96

Rubriek 31.12 – rentesubsidie

Op het tijdstip van de toekenning van rentesubsidie wordt het volledige bedrag vastgelegd. De uitbetaling gebeurt over meerdere jaren afhankelijk van de looptijd van het krediet en de aard van de investering. Er is alleen rentesubsidie op investeringen door land- en tuinbouwers en hun coöperaties.

Na de laatste begrotingswijziging is er nog beslist om een verschuiving door te voeren tussen de rubrieken. In december 2012 werd nog 3.893.317 euro rentesubsidie als uitbetaald ingeschreven en niet zoals eerder voorzien als uitbetaalde kapitaalpremie. De effectieve betaling vond plaats in januari 2013. Hierdoor is deze betaling niet opgenomen in tabel 4.2, de Vlaams uitbetaalde steun in 2012.

Rubriek 51.12 – kapitaalpremies

De kapitaalpremies worden op het moment van toekenning volledig vastgelegd, terwijl de betaling in de regel gebeurt in twee helften met een jaar ertussen. Zoals in rubriek 31.12 aangehaald, is er een verschuiving geweest in de voorziene betalingen. Er werd minder premie uitbetaald aan de producenten ten voordele van de verhoogde uitbetaling van rentesubsidies.

Ook in 2013 zijn er nog kapitaalpremies uitbetaald die in de begroting van 2012 zijn ingeschreven. Deze betalingen zijn bijgevolg niet opgenomen in tabel 4.2.

De betalingen aan de agrovoedingsbedrijven en de omkaderingssector verliepen conform het vooropgestelde betaalschema.

Rubriek 31.32 – startsteun erkende groeperingen

In totaal werd er 11.250 euro startsteun uitbetaald, zoals voorzien werd in de definitieve begroting.

Rubriek 51.30 – waarborgen

In iedere begroting wordt 2.000.000 voorzien voor uitbetalingen van waarborg. Dit is een gemiddelde dat in vorige jaren is uitbetaald geweest. In 2012 is er voor 1.229.039 euro waarborg uitbetaald geweest, gespreid over 7 dossiers.

Tabel 4.2 bevat de betalingen van het Vlaams aandeel ofwel de uitgaven van 2012 per steuntype. De regionale steun is beperkt, omdat het alleen over een uitbetaalde steun aan een vzw met sociaal doel gaat. De steun betaald aan de landbouwcoöperaties is ook regionaal, maar werd apart vermeld.

4.2 Totaal uitbetaalde VLIF-steun

Veel VLIF-maatregelen worden nog aangevuld met Europese steun. De totaal uitbetaalde steun, zowel Vlaamse als Europese middelen, staan in tabel 4.3. In totaal werd er 97.871.269,10 euro steun uitbetaald waarvan 74.320.783,22 euro met Vlaamse middelen.

Merk op dat tabel 4.3 suikersteun bevat en tabel 4.2 niet. De reden is dat suikersteun volledig met Europese middelen wordt betaald. De betalingen in 2012 zijn eerder laag, omdat de enveloppe in de voorbijaande jaren grotendeels werd uitgeput.

Tabel 4.3 Totaal uitbetaalde steun

Steunmaatregel	Totaal uitbetaalde rentesubsidie (euro)	Totaal uitbetaalde kapitaalpremie (euro)
Vestigingssteun		
financiering met krediet	3.706.754,87	5.409.074,93
financiering met eigen middelen	n.v.t.	138.217,04
Totaal	3.706.754,87	5.547.291,97
Investeringssteun (producenten)		
financiering met krediet	40.453.421,03	18.136.735,30
financiering met eigen middelen	n.v.t.	3.895.565,34
Totaal	40.453.421,03	22.032.300,64
Investeringssteun (coöperaties)		
financiering met krediet	5.348.682,47	1.631.328,81
financiering met eigen middelen	n.v.t.	4.175,40
Totaal	5.348.682,47	1.635.504,21
Diversificatiesteun		
financiering met krediet	3.182.633,31	4.216.102,36
financiering met eigen middelen	n.v.t.	733.721,42
Totaal	3.182.633,31	4.949.823,78
Health-Check-steun		
financiering met krediet	n.v.t.	4.850.592,84
financiering met eigen middelen	n.v.t.	360.102,35
Totaal		5.210.695,19
Regionale steun		
financiering met krediet	44.258,60	15.669,25
financiering met eigen middelen	n.v.t.	-
Totaal	44.258,60	15.669,25
Suiker steun		
financiering met krediet	n.v.t.	811.626,32
financiering met eigen middelen	n.v.t.	334.797,35
Totaal		1.146.423,67
Startsteun		
Totaal	n.v.t.	11.250,00
Omkaderingssector		
Totaal	n.v.t.	695.507,22
Agrovoedingssector		
Totaal	n.v.t.	2.662.014,24
Waarborg		Totaal uitbetaald
Totaal	n.v.t.	1.229.038,65
Totaal uitbetaalde steun	52.735.750,28	45.135.518,82

4.3 Vastleggingen in 2012

Tabel 4.4 Vlaams toegekende steun

Steunmaatregel	Aantal dossiers	Vlaams toegekende rentesubsidie (euro)	Vlaams toegekende kapitaalpremie (euro)
Vestigingssteun			
Eerste beslissing	117	1.835.120,37	2.861.675,38
In een herziening	9	35.524,98	86.217,95
Totaal		1.870.645,35	2.947.893,33
Investeringssteun (producenten)			
Eerste beslissing	1986	32.230.572,79	10.568.619,42
In een herziening	185	1.367.025,06	492.713,77
Totaal		33.597.597,85	11.061.333,19
Investeringssteun (coöperaties)			
Eerste beslissing	6	5.453.568,72	2.443.839,55
In een herziening	0	-	-
Totaal		5.453.568,72	2.443.839,55
Diversificatiesteun			
Eerste beslissing	376	3.570.752,53	3.138.694,88
In een herziening	21	149.976,63	142.570,19
Totaal		3.720.729,16	3.281.265,07
Health-Check-steun			
Eerste beslissing	347	n.v.t.	651.905,22
In een herziening	23	n.v.t.	22.322,03
Totaal			674.227,25
Regionale steun			
Eerste beslissing	30	146.700,57	6.152,75
In een herziening	2	7.473,82	-
Totaal		154.174,39	6.152,75
Startsteun			
Totaal	2	n.v.t.	45.000,00
Omkaderingssector			
Totaal	2	n.v.t.	1.999.664,61
Agrovoedingssector			
Totaal	7	n.v.t.	106.793,20
Waarborg			Vastgelegd
Totaal		n.v.t.	1.229.038,65
Totaal Vlaamse toegekende steun		44.796.715,47	23.795.207,60

Bij begrotingsartikel KCO/1KE-A-5-Z/IS werd het VLIF gemachtigd om een bedrag van 68.499.000 euro vast te leggen. In de loop van het jaar werd 100.000 euro toegevoegd aan de machtiging, dit door een overheveling van middelen uit het Limburgplan. In tabel 4.4 zijn de vastleggingen van 2012 opgenomen. In totaal werd 68.591.923,07 euro vastgelegd. In hetzelfde dossier kunnen meerdere types steunmaatregelen voorkomen. In de regionale steun zijn onder meer dossiers met overbruggingskredieten opgenomen. Daarnaast omvat het ook consumentencoöperaties en verenigingen met sociaal doel.

5 INGEDIENDE AANVRAGEN VOOR VLIF STEUN

5.1 Dossiers land- en tuinbouwers

VLIF-steun kan alleen verkregen worden voor investeringen en verrichtingen die van start gegaan zijn nadat de steunaanvraag is ingediend. Een investering of verrichting is van start gegaan op het moment dat de landbouwer zich contractueel verbonden heeft tot de realisatie ervan. Die verbintenis blijkt uit een ondertekende overeenkomst, het instemmen met een offerte, een verkoopovereenkomst, een overnamecontract of gelijksoortige documenten. Bij retroactief subsidiëren van investeringen is het niet evident de doelmatigheid van steunmaatregelen aan te tonen, zelfs bij een 'open-end'-regeling zoals die van het VLIF. In die context moet de steun aangevraagd worden vooraleer de uitvoering van het voorgenomen investeringsproject van start gaat.

De aanvraag voor steun gebeurt in één keer (en niet meer in twee fasen). De aanvraag wordt ingediend vooraleer de investering aanvangt en vooraleer de definitieve investeringsbeslissing genomen is. De datum van de eerste factuur, ook die van een voorschotfactuur, is de ultieme aanvangsdatum van de investeringen. Het aanvraagformulier is niet noodzakelijk gedocumenteerd. Na ontvangst deelt de VLIF-administratie mee welke documentatie binnen welke termijn nog voorgelegd moet worden. Er werd een nieuw eenvoudig aanvraagformulier ontwikkeld waarbij de aanvrager in enkele stappen de aanvraag kan opmaken. Inhoudelijk wordt al geanticipeerd op een in het vooruitzicht gestelde indiening via de elektronische weg (e-loket).

Onderstaande gegevens over aangevraagde steun hebben betrekking op dossiers waar in het kalenderjaar 2012 een aanvraag voor tussenkomst ingediend werd. Die dossiers worden afgehandeld met de nieuwe informaticatoepassing (VLIF2).

5.1.1 Aanvragen in 2012

Door de aanhoudende crisis en onzekere toekomstperspectieven in diverse subsectoren, is het aantal aanvragen enigszins gedaald in vergelijking met de voorgaande jaren. Er werden in 2012 finaal 3.103 aanvaardbare aanvragen geregistreerd ten opzichte van 3.539 aanvragen in 2011 en 3.994 aanvragen in 2010. In 2009, 2008 en 2007 waren er respectievelijk 3.430, 3.980 en 3.214 aanvragen voor steun.

De 3103 nieuwe dossiers kunnen opgedeeld worden in:

- 3100 dossiers van land- en tuinbouwproducenten;
- 3 aanvragen voor steun voor een overbruggingskrediet.

In 2012 was er, naar aanleiding van de zware stormschade in de fruitteelt van 18 augustus 2011, nog de mogelijkheid tot 31 maart 2012 om steun aan te vragen op een overbruggingskrediet. Deze overbruggingskredieten waren bestemd voor de betaling van voorziene bedrijfsuitgaven tot 30 juni 2012 (operationele kosten, kredietlasten) en hadden als doel de continuïteit van de bedrijven te verzekeren. Die aanvragen werden nog geregistreerd en afgehandeld met de oude VLIF-informaticatoepassing.

Het totale voorziene investeringsvolume voor de 3103 dossiers bedraagt 548,7 miljoen euro (een daling van 6,5% ten opzichte van 2011), en 130.000 euro voor de overbruggingskredieten. Door de producenten werd in 2012 32,96 miljoen euro minder aan investeringen aangemeld dan in 2011.

De 3.100 dossiers van de land- en tuinbouwproducenten hebben voor 78,4% betrekking op de landbouwsector en voor 21,6% op de tuinbouwsector. Voor het investeringsbedrag is de verhouding tussen land- en tuinbouw nog wat meer in het voordeel van de landbouw met 79,5% van het investeringsvolume tegenover 20,5% voor de tuinbouw. Dit is toch een opmerkelijke vaststelling. De gemiddelde investering op het landbouwbedrijf wordt steeds groter, die op het tuinbouwbedrijf was in 2012 relatief beperkt. Ter vergelijking: in 2007, met grote investeringen in warmtekrachtinstallaties, was de tuinbouwsector met 30% van de aanvragen nog goed voor 41% van de investeringen.

Tabel 5.1 en figuur 5.1 geven een overzicht van het aantal ingediende dossiers en de voorziene investeringsbedragen per provincie.

De jongste jaren zijn er opmerkelijke evoluties geweest in het gemiddelde investeringsbedrag per aanvraag naargelang de subsector. Terwijl het gemiddelde investeringsbedrag per dossier in 2006 nog 110.000 euro bedroeg, zowel voor landbouw als voor tuinbouw, blijft dit bedrag in 2007 constant voor landbouw maar stijgt het naar 180.000 euro per aanvraag vanuit de tuinbouw. Het optrekken van het maximaal subsidiabele bedrag voor aanvragen vanaf 2007, de schaalvergroting en de omschakeling naar warmtekrachtkoppeling (WKK) zijn hieraan niet vreemd.

Die ontwikkeling zet zich voort in 2008. Voor dat jaar bedragen de gemiddelde voorziene investeringskosten per dossier 145.000 euro in de landbouw en 207.000 euro in de tuinbouw. Voor 2009 waren de gemiddelde voorziene investeringskosten per dossier 145.000 euro in de landbouw en 169.000 euro in de tuinbouw. Vergeleken met 2008 betekende dit een status-quo in de landbouw en een daling met 18% in de tuinbouw. Mogelijke verklaringen voor die daling zijn enerzijds de gewijzigde aanvraagprocedure waardoor er in 2009 twee dossiers per aanvrager mochten worden ingediend tegenover één in 2008. De noodzaak om investeringen te groeperen op één aanvraag was hierdoor verminderd. Tuinbouwbedrijven investeren ook frequenter dan landbouwbedrijven. Anderzijds werd het gemiddelde voor 2008 sterk opgetrokken door de vele steunaanvragen voor warmtekrachtinstallaties.

In 2009 waren er niet alleen minder van dergelijke aanvragen, maar de investeringsbedragen per installatie waren bovendien kleiner. Het aantal aanvragen voor warmtekrachtinstallaties bleef in 2010 gelijk (29), maar de investeringsbedragen per installatie zijn nog verder gedaald. Voor 2010 blijven de gemiddelde voorziene investeringskosten per dossier in de tuinbouw ongeveer gelijk met 166.000 euro. De gemiddelde voorziene investeringskosten in 2010 in de landbouw waren echter gestegen tot 166.000 euro. De gemiddelde voorziene investeringskosten in de landbouw zijn in 2011 verder gestegen tot 172.000 euro. De gemiddelde voorziene investeringskosten in de tuinbouw zijn in 2011 gedaald naar 153.000 euro. De daling in de tuinbouw is vooral te verklaren door de sterke daling van het aantal aanvragen (19) voor warmtekrachtinstallaties. Deze trend voor de landbouwsector zet zich voort in 2012, waarin de gemiddelde voorziene investeringskosten verder zijn gestegen naar 179.000 euro. In de tuinbouw zijn de gemiddelde voorziene investeringskosten opnieuw gestegen naar 168.000 euro. Dit is vooral te wijten aan enkele grote dossiers voor zonnepanelen van enkele fruitbedrijven.

De continue stijging van de gemiddelde investering op het landbouwbedrijf houdt vooral verband met de evolutie in de stallenbouw. De capaciteiten worden steeds groter. Een miljoeneninvestering is geen uitzondering meer. Melkveehouders bereiden het tijdperk zonder quotum voor waarbij de blijvers duidelijk gaan voor een sterke capaciteitsuitbreiding die nog gemilderd wordt door de VLIF-normen (uitbreiding met 50%). Varkenshouders die blijven, kunnen mits mestverwerking op bedrijfsniveau uitbreiden. Naast de omvangrijke projecten in de legkippensector is er sinds 8 juli 2011 ook de mogelijkheid om steun aan te vragen voor vleeskuikenstallen.

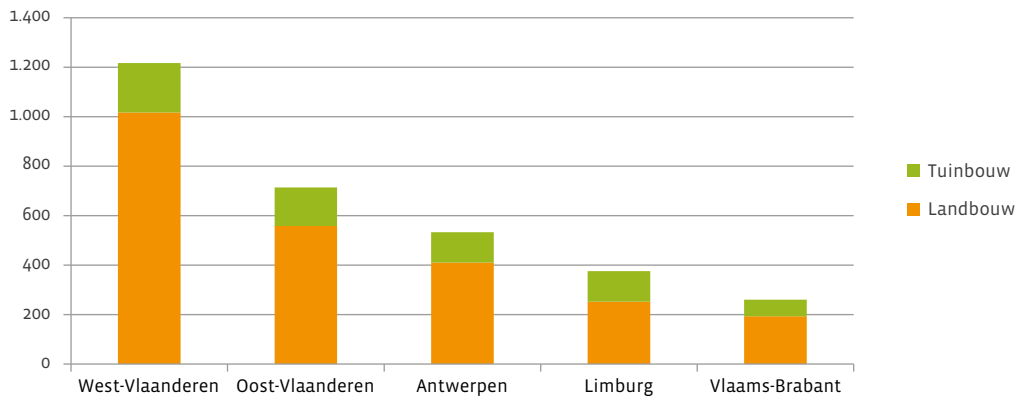
Tabel 5.1 Aantal ingediende dossiers

provincie	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	1.017	200	1.217
Oost-Vlaanderen	558	156	714
Antwerpen	410	123	533
Limburg	252	124	376
Vlaams-Brabant	193	67	260
Vlaanderen	2.430	670	3.100

Tabel 5.2 Voorziene investeringskosten (euro) per provincie

Provincie	Landbouw	Tuinbouw	Totaal voorziene investeringsvolume
West-Vlaanderen	183.909.468	27.647.664	211.557.132
Oost-Vlaanderen	103.867.549	31.285.150	135.152.699
Antwerpen	77.571.821	28.447.876	106.019.697
Limburg	37.566.537	16.239.186	53.805.723
Vlaams-Brabant	33.248.630	8.765.401	42.014.031
Vlaanderen	436.164.005	112.385.277	548.549.282

Figuur 5.1 Aantal ingediende dossiers in land- en tuinbouw per provincie

5.1.1.1 Overzicht: vestigingssteun versus investeringssteun en steun voor diversificatie

Indeling per maatregel

De aanvragen kunnen niet alleen opgesplitst worden naargelang de aard van het bedrijf, maar ook volgens de aard van de steunmaatregel, d.w.z. steunaanvragen voor de eerste vestiging, steunaanvragen voor investeringen op land- en tuinbouw-bedrijven en steunaanvragen voor investeringen gericht op het uitoefenen van niet-landbouwactiviteiten (diversificatie). In 2012 werden 158 aanvragen ingediend voor vestigingssteun, 2.677 aanvragen voor investeringssteun en 618 aanvragen voor diversificatiesteun (= steun voor verbredingsactiviteiten).

In één dossier kunnen verschillende types van steun gecombineerd voorkomen wat verklaart dat de som van de aanvragen per categorie groter is dan het aantal dossiers.

Tabel 5.3 Aantal ingediende dossiers per maatregel

Aantal dossiers	Vestiging	Investering	Verbreding
(deels) met banklening	149	1.872	404
volledig met eigen middelen	9	805	214
Totaal	158	2.677	618

Tabel 5.4 Voorziene bedrijfsuitgaven (euro) per maatregel en financieringswijze in 2012

Voorziene kosten	Vestiging	Investering	Verbreding
(deels) met banklening	39.809.670	430.809.992	23.222.662
volledig met eigen middelen	716.734	48.538.293	5.451.931
Totaal	40.526.404	479.348.285	28.674.593

Uit de cijfers blijkt dat het aantal aanvragen voor vestigingssteun in 2012 met 8,5% gedaald is ten opzichte van 2011. De aanvragen voor vestigingssteun werden op 9 dossiers na allemaal ingediend door banken. Vestigingskosten worden bijna altijd helemaal of gedeeltelijk gefinancierd met krediet. Dit komt ook door het feit dat financiering met krediet vereist is voor het verkrijgen van vestigingssteun (rentesubsidie) op vestigingskosten boven de 60.000 euro (overname bedrijfsbekleding) of boven de 80.000 euro (overname aandelen).

De aanvragen voor investeringssteun werden voor 30,1% ingediend door landbouwers zelf (voorziene investeringen volledig met eigen middelen gefinancierd). Meestal gaat het om kleinere investeringen. In totaal ging het om 805 aanvragen voor investeringen die gefinancierd worden met eigen middelen, maar die vertegenwoordigen slechts 10,1% van de totale voorziene investeringskosten. Het minimaal vereiste investeringsbedrag om gewone VLIF-steun te verkrijgen, bedraagt 15.000 euro.

De aanvragen voor diversificatiesteun werden voor 34,6% ingediend door land- of tuinbouwers zelf. Het betrof hier ook gemiddeld kleinere investeringen die slechts 19% vertegenwoordigen van de voorziene kosten voor diversificatie.

De gemiddelde voorziene kosten per dossier bedragen 179.062 euro voor gangbare investeringen, 46.399 euro voor een investering gericht op diversificatie en lopen op tot 256.496 euro voor een eerste vestiging (bedrijfsovername of overname van aandelen). Vergeleken met 2011 is dit een stijging voor de eerste vestiging en de gangbare investeringen en een daling voor de diversificatie-investeringen. Toen bedroegen de gemiddelde voorziene bedragen respectievelijk 245.684 euro, 165.692 euro en 74.387 euro.

Indeling per bank

Tabel 5.5 rangschikt het aantal ingediende aanvragen voor steun naargelang de financiering (eigen middelen of krediet) en per bank. Het totale kredietvolume bedraagt 415 miljoen euro. De top drie van de belangrijkste kredietinstellingen voor het VLIF blijft ongewijzigd: KBC, Landbouwkrediet en BNP Paribas Fortis. In vergelijking met 2011 is het aandeel van KBC in het geheel van de kredietverlening aan investeringen en vestigingen met VLIF-steun, licht gedaald naar 54% tegenover 57% in 2011. Het relatief belang van Landbouwkrediet ging van 20% in 2011 naar 21% in 2012 en dat van BNP Paribas Fortis daalde van 15% in 2011 naar 14% in 2012.

Tabel 5.5 Aantal ingediende dossiers per kredietinstelling

Kredietinstelling	Investeringen	Verbreding	Vestigingen	Totaal aantal
Eigen middelen	805	214	9	1.028
KBC Bank	992	232	62	1.286
Landbouwkrediet	431	93	53	577
BNP Paribas Fortis	281	52	18	351
ING België	68	18	10	96
CNH Financial Services	64	2	-	66
AXA Bank	11	3	-	14
Centea	8	-	5	13
Belfius Bank	8	1	-	9
Rabobank Nederland	5	-	1	6
CBC Banque	3	1	-	4
Delta Lloyd Bank	1	2	-	3
Totaal	2.677	618	158	3.453

Tabel 5.6 Voorziene bedrijfsuitgaven en kredietvolume per maatregel en per kredietinstelling

Kredietinstelling	Bedrijfsuitgaven investeringen (euro)	Bedrijfsuitgaven diversificatie (euro)	Bedrijfsuitgaven vestigingen (euro)	Totale bedrijfsuitgaven (euro)	Totaal kredietvolume (euro)
Eigen middelen	48.538.293	5.451.931	716.734	54.706.958	-
KBC Bank	236.670.020	12.076.801	15.228.713	263.975.534	223.196.584
Landbouwkrediet	87.893.140	5.158.871	15.113.270	108.165.282	88.436.507
BNP Paribas Fortis	58.848.028	3.895.565	4.740.342	67.483.935	57.006.810
ING België	21.534.800	1.665.487	2.667.245	25.867.532	19.857.627
Rabobank Nederland	16.652.450	-	170.000	16.822.450	16.500.000
CNH Financial Services	4.911.829	18.848	-	4.930.677	4.156.903
AXA Bank	3.064.285	57.830	-	3.122.115	3.098.100
Centea	736.129	-	1.890.100	2.626.229	2.404.425
Belfius Bank	324.810	53.150	-	377.960	347.755
Delta Lloyd Bank	67.500	270.111	-	337.611	325.000
CBC Banque	107.000	26.000	-	133.000	140.000
Totaal	479.348.285	28.674.593	40.526.404	548.549.282	415.469.712

Overzicht vestigingsdossiers

In tabel 5.7 wordt een overzicht gegeven van de vestigingsdossiers per provincie. Hieruit blijkt dat West-Vlaanderen koploper is wat het aantal vestigingsdossiers betreft, nl. 45% van het totale aantal. De vestigingskosten per dossier zijn gemiddeld iets hoger in West-Vlaanderen.

Tabel 5.7 Overzicht van het aantal ingediende vestigingsdossiers en voorziene vestigingskosten (euro) in land- en tuinbouw per provincie

Aantal ingediende vestigingsdossiers	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	66	5	71
Oost-Vlaanderen	31	4	35
Antwerpen	22	2	24
Limburg	8	4	12
Vlaams-Brabant	12	4	16
Vlaanderen	139	19	158
Voorziene kosten	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	18.131.863	1.203.060	19.334.923
Oost-Vlaanderen	8.130.201	905.000	9.035.201
Antwerpen	5.353.600	340.845	5.694.445
Limburg	2.018.123	788.000	2.806.123
Vlaams-Brabant	2.972.420	683.292	3.655.712
Vlaanderen	36.606.207	3.920.197	40.526.404

Tabel 5.8 geeft een overzicht van het aantal ingediende dossiers per leeftijdscategorie. Gemiddeld was een aanvrager voor vestigingssteun 26 jaar. Ook de berekening van de mediaan levert een leeftijd van 26 jaar op.

Tabel 5.8 overzicht van het aantal ingediende vestigingsdossiers per leeftijdscategorie

leeftijd	Aantal dossiers
18-19	6
20-24	64
25-29	52
30-34	19
35-39	17
TOTAAL	158

Overzicht dossiers investeringen

In tabel 5.9 wordt een overzicht gegeven van de investeringsdossiers per provincie. Aangezien 79% van de dossiers gekwalificeerd kunnen worden als investeringsdossier, zijn de sectorale en provinciale spreiding net als de globale trend gelijklopend met die voor het geheel van de dossiers.

Vergeleken met 2011 is er, op één uitzondering na, gemiddeld voor alle provincies zowel voor landbouw als voor tuinbouw een lichte daling van het aantal dossiers. Het investeringsbedrag in de landbouw is gestegen in West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant en gedaald in Antwerpen en Limburg. Het investeringsbedrag in de tuinbouw is gestegen in Oost-Vlaanderen en gedaald in de andere provincies. Wat opvalt is dat voor heel Vlaanderen het aantal ingediende tuinbouwdossiers met 23,7% gedaald is ten opzichte van 2011, terwijl het voorziene investeringsvolume in dezelfde periode gedaald is met 11,9% ten opzichte van 2011. De daling is het grootst in de tuinbouwprovincie bij uitstek, nl. Antwerpen. Het aantal steunaanvragen voor warmtekrachtinstallaties is in 2012 op een gelijk niveau (20) gebleven als in 2011 (19), maar was kleiner qua omvang.

Tabel 5.9 Overzicht van het aantal ingediende investeringsdossiers en voorziene investeringskosten (euro) in land- en tuinbouw per provincie

Aantal ingediende investeringsdossiers	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	844	173	1.017
Oost-Vlaanderen	490	150	640
Antwerpen	340	111	451
Limburg	222	108	330
Vlaams-Brabant	177	62	239
Vlaanderen	2.073	604	2.677
Voorziene kosten (euro)	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	156.469.938	24.636.301	181.106.239
Oost-Vlaanderen	91.751.978	29.888.252	121.640.229
Antwerpen	68.269.352	26.833.062	95.102.414
Limburg	32.222.348	12.712.065	44.934.413
Vlaams-Brabant	29.360.826	7.207.164	36.564.991
Vlaanderen	378.074.441	101.273.844	479.348.285

Overzicht dossiers diversificatie

In tabel 5.10 wordt per provincie een overzicht gegeven van de ingediende dossiers met investeringen gericht op diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten op het bedrijf. Onder diversificatie worden volgende activiteiten begrepen:

- commercialisatie van hoeveproducten;
- hoevertoerisme en het openstellen van het bedrijf voor dagrecreatie;
- productie van hernieuwbare energie;
- uitvoeren van landschapsbeheer;
- activiteiten als zorgboerderij.

Investerings die gericht zijn op de aanmaak van hoeveproducten worden hieronder niet meer inbegrepen. Vanaf 2007 worden die beschouwd als 'gewone' investeringen op landbouwbedrijven.

Dossiers met diversificatie-investeringen zijn gemiddeld kleinere dossiers dan die voor een gangbare bedrijfsinvestering of een vestiging. Diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten was de jongste jaren hoofdzakelijk een verhaal van investeringen in zonnecellen. Liefst 495 van de 618 dossiers d.w.z. 80% hadden betrekking op dit type investering. Inzake investeringsvolume is zelfs 88% voor rekening van de zonnecellen. Op het gebied van diversificatie is de provincie West-Vlaanderen het best vertegenwoordigd met 285 dossiers op een totaal van 618 (46%). Inzake investeringsvolume bedraagt het aandeel van West-Vlaanderen 39% omdat een aantal omvangrijke investeringen op het vlak van hernieuwbare energie gebeurt op fruitbedrijven, die weinig voorkomen in die provincie.

Het aantal ingediende dossiers met diversificatie-investeringen is gestegen van 612 in 2011 tot 618 in 2012. De voorziene investeringskosten zijn in 2012 met 37% gedaald in vergelijking met 2011. Er zijn in 2012 iets minder dossiers ingediend voor fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers dan in 2011, niettegenstaande er vanaf 20/07/2012 geen steun meer kon worden aangevraagd voor zonnecellen. Ook door de daling van de prijs van de zonnecellen in 2012 is het totale investeringsvolume voor diversificatie in 2012 aanzienlijk gezakt.

Tabel 5.10 Overzicht van het aantal ingediende dossiers diversificatie en voorziene investeringsbedragen (euro) in land- en tuinbouw per provincie

Aantal ingediende diversificatiedossiers	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	237	48	285
Oost-Vlaanderen	101	20	121
Antwerpen	85	23	108
Limburg	50	20	70
Vlaams-Brabant	25	9	34
Vlaanderen	498	120	618
Voorziene kosten (euro)	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
West-Vlaanderen	9.307.667	1.808.303	11.115.970
Oost-Vlaanderen	3.985.370	491.899	4.477.269
Antwerpen	3.948.869	1.273.969	5.222.839
Limburg	3.326.066	2.739.121	6.065.187
Vlaams-Brabant	915.384	877.945	1.793.328
Vlaanderen	21.483.357	7.191.236	28.674.593

Indeling per leeftijdscategorie

In tabel 5.11 wordt het aantal ingediende dossiers per leeftijdscategorie weergegeven. De tabel omvat alle ingediende dossiers behalve de drie dossiers waarvoor steun gevraagd werd voor een overbruggingskrediet. De gemiddelde leeftijd van een aanvrager in 2012 is 41 jaar.

Tabel 5.11 Het aantal investeringsdossiers per leeftijdscategorie

leeftijd	Aantal dossiers
18-30	524
31-40	855
41-50	1264
51-60	432
61+	25

5.1.1.2 Indeling volgens aantal verrichtingen

In deze rubriek worden de verschillende verrichtingen waarvoor het VLIF steun verleent, nader geanalyseerd. Per dossier kan voor verschillende types van uitgaven (investeringen/verrichtingen) steun aangevraagd worden. De types investeringen/verrichtingen worden gegroepeerd in zes categorieën naargelang de aard van de investering:

- eerste vestiging;
- aankoop bedrijfsgebouwen, woning, grond;
- bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen;
- andere bedrijfsverbeteringen;
- materieel, vee en aanplantingen;
- diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten.

De tabellen 5.12 en 5.13 geven een overzicht van het aantal verrichtingen en de voorziene uitgaven per categorie. Binnen één dossier kunnen verschillende verrichtingen gelijktijdig voorkomen.

Als de situatie voor Vlaanderen bekeken wordt, dan komen investeringen die onder de categorie 'Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen' vallen, het vaakst voor, nl. 39,2% van het totale aantal verrichtingen. Dit is een lichte stijging in vergelijking met 2011. Het investeringsvolume voor deze categorie bedraagt in 2012 354 miljoen euro, wat een stijging is met 2 miljoen ten opzichte van 2011.

Een toenemend aantal bedrijven kiest voor schaalvergroting. Verbreding is, zoals uit andere cijfers in dit verslag blijkt, nog slechts zelden het antwoord op de vraag met betrekking tot de toekomststrategie van de bedrijven. Investeringsvolume in de rubriek 'Materieel, vee en aanplantingen' vertegenwoordigen 27% van het totale aantal investeringen en 'Andere bedrijfsverbeteringen' zijn goed voor 22%.

De categorie 'Eerste vestiging' komt vooral voor in de landbouwsector. Overnames van bedrijven komen in de tuinbouwsector minder voor. De vestiging gebeurt in de tuinbouwsector vaker via de oprichting van een nieuw bedrijf waardoor de investeringen in de categorie 'Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen' en 'Materieel, vee en aanplantingen' terechtkomen.

Investeringsvolume in de categorie 'Aankoop bedrijfsgebouwen, woning, grond' zijn met 87,5% van de verrichtingen hoofdzakelijk een landbouwaangelegenheid. Het totale aantal aanvragen (40) in de categorie 'Aankoop bedrijfsgebouwen, woning, grond' is vergelijkbaar met het aantal in 2011. Dit aantal blijft vrij beperkt omdat er enkel steun mogelijk is voor de aankoop van bedrijfsgebouwen die jonger zijn dan 15 jaar.

Tabel 5.12 Overzicht van het aantal ingediende verrichtingen per categorie

Verrichting	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Eerste installatie	154	20	174
Aankoop hoeve	35	5	40
Verbreiding	509	130	639
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen	2.270	548	2.818
Materieel, vee en aanplantingen	1.370	569	1.939
Andere bedrijfsverbeteringen	1.312	260	1.572
Totaal	5.650	1.532	7.182

Tabel 5.13 Overzicht van de voorziene bedrijfsuitgaven (in euro) per categorie

Bedrijfsuitgave (euro)	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Eerste installatie	36.606.207	3.920.197	40.526.404
Aankoop hoeve	4.132.002	543.032	4.675.034
Verbreiding	21.483.357	7.191.236	28.674.593
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen	282.590.173	71.205.998	353.796.171
Materieel, vee en aanplantingen	59.035.227	21.312.720	80.347.948
Andere bedrijfsverbeteringen	32.317.040	8.212.094	40.529.133
Totaal	436.164.005	112.385.277	548.549.282

De verrichtingen kunnen ook ingedeeld worden op basis van de voornaamste doelstelling die nagestreefd wordt bij de uitvoering ervan. Voor het overgrote deel van de investeringen is die doelstelling louter economisch. Met bepaalde investeringen wordt een specifieke doelstelling nagestreefd, verband houdend met de evolutie naar een meer duurzame land- en tuinbouw. Een aantal van die investeringen moeten bovendien in het kader van andere regelgevingen (milieu, dierenwelzijn) verplicht uitgevoerd worden en genieten in die context een verhoogde steun. Volgende categorieën worden onderscheiden:

- milieu-investeringen;
- investeringen ter bevordering van de diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten;
- investeringen ter bevordering van het dierenwelzijn;
- investeringen in de biologische landbouw;
- investeringen door sociale instellingen;
- investeringen door machineren;
- overige investeringen.

De tabellen 5.14 en 5.15 geven een overzicht van het aantal verrichtingen en de voorziene investeringsbedragen per doelgroep. Binnen één dossier kunnen verschillende verrichtingen voorkomen.

Het overgrote deel van de verrichtingen, nl. 66,12%, valt onder de rubriek 'Overige investeringen', d.w.z. daar waar de voornaamste doelstelling economisch is. Dat belet echter niet dat er in tweede of derde orde een milieudoelstelling of een doelstelling betreffende dierenwelzijn aanwezig is.

Meer dan 19% van de verrichtingen hebben betrekking op milieu-investeringen. Hieronder vallen onder meer investeringen in ammoniakemissiearme stallen waardoor het relatief belang van milieu-investeringen, ten opzichte van de geïnvesteerde bedragen, oploopt tot 31,63% van het totaal. De investeringen die zeer specifiek zijn voor diversificatie, vertegenwoordigen 9,75% van het aantal verrichtingen en 5,63% van het investeringsbedrag. Voor investeringen in dierenwelzijn gaat het respectievelijk om 4,53% en 4,28%. De relatief sterke toename van het aantal investeringen en de investeringsvolumes in dierenwelzijn houden verband met de vaststelling dat de verplichte omschakeling naar een diervriendelijke huisvesting van zeugen voor een groot deel van de bedrijven zeer dringend werd, aangezien de overgangsperiodes ten einde liepen. Investeringen in biologische landbouw en door sociale instellingen zijn in het geheel van de VLIF-werking zeer beperkt.

Tabel 5.14 Overzicht van het aantal verrichtingen per doelgroep

Categorie	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Milieu	1.128	253	1.381
Diversificatie	565	135	700
Dierenwelzijn	324	1	325
Machinerings	19	-	19
Biologische teelt	6	-	6
Consumentencoöperaties en sociale instellingen	-	2	2
Overige	3.608	1.141	4.749
Totaal	5.650	1.532	7.182

Tabel 5.15 Overzicht van de voorziene bedrijfsuitgaven (euro) per doelgroep

Categorie	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Milieu	150.200.646	23.329.244	173.529.889
Diversificatie	23.635.459	7.226.306	30.861.766
Dierenwelzijn	23.472.113	2.500	23.474.613
Machinerings	1.524.819	-	1.524.819
Biologische teelt	651.400	-	651.400
Consumentencoöperaties en sociale instellingen	-	59.200	59.200
Overige	236.679.568	81.768.027	318.447.595
Totaal	436.164.005	112.385.277	548.549.282

5.1.1.3 Overzicht van de ingediende investeringstypes

In tabel 5.16 wordt een overzicht gegeven van de verschillende investeringstypes waarvoor steun werd aangevraagd. Naast het type van investering wordt ook de categorie en de doelgroep vermeld, samen met het aantal verrichtingen en de voorziene kosten.

De tabel geeft een gedetailleerd beeld van het aantal aanvragen voor VLIF-steun ingedeeld naar de aard van de verrichting (7.182 verrichtingen) en met opgave van de voorziene investeringskosten (548,55 miljoen euro). De registratie van een investering betekent niet dat er automatisch ook steun verleend wordt. Of een investering al dan niet gesubsidieerd wordt, hangt af van de mate waarin aan alle voorwaarden voldaan wordt. Bepaalde investeringen zijn subsidiabel onder voorwaarden, bv. aangekochte bedrijfsgebouwen indien jonger dan 15 jaar. In tegenstelling tot vroeger is het niet meer mogelijk investeringen aan te melden die nooit subsidiabel zijn.

Het overgrote deel van de verrichtingen en investeringsbedragen betreft traditionele zaken als de overname, de aankoop van de hoeve, de aankoop van machines, het bouwen en inrichten van melkvee- en varkensstallen, het bouwen van een loods of silo, het bouwen en inrichten van serres ...

De cijfers zijn nog vatbaar voor wijziging naarmate de dossierbehandeling vordert en de juiste aard van de investering duidelijker wordt. Een investering die aangemeld wordt als melkveestal kan bij de behandeling van de aanvraag gesplitst worden in een investering in de melkveehouderij en een investering in wateropslag, bijhorende erfverharding ...

De gedetailleerde opsplitsing vindt zijn oorsprong in een nood aan statistisch materiaal en inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van investeringen, het gebruik van verschillende steunintensiteiten naargelang de aard van de verrichting of om een aantal investeringen extra te ondersteunen.

Tabel 5.16 Overzicht van de verschillende investeringstypen, categorieën, doelgroepen, aantal dossiers en voorziene kosten (euro) waarvoor steun werd aangevraagd

	Aantal dossiers	Voorziene kosten (euro)
Eerste installatie (overige)		
Aankoop bedrijfsgebouwen bij vestiging	4	1.013.000
Aankoop materieel bij vestiging	5	297.000
Aankoop vee bij vestiging	7	447.153
Aankoop voorraden bij vestiging	2	85.354
Overname aandelen vestiging	64	13.667.211
Overname bij vestiging	92	25.016.685
Aankoop hoeve (overige)		
Aankoop AEA-kraamstal	1	10.000
Aankoop AEA-vleesvarkensstal	2	652.500
Aankoop AEA-zeugenstal	1	42.000
Aankoop bedrijfsgebouwen	2	940.000
Aankoop jongveestal (melkvee)	1	100.000
Aankoop jongveestal (vleesvee)	1	85.000
Aankoop legkippenstal met volière- of grondhuisvesting	1	300.000
Aankoop loods	12	1.110.532
Aankoop melkveestal	1	40.000
Aankoop serre	2	360.000
Aankoop sleufsilo	11	332.203
Aankoop vleesveestal	5	702.799
Verbreding (diversificatie)		
Detailverkoop (gebouwen)	11	176.114
Detailverkoop (materieel)	30	472.390
Energieproductie: materieel	4	82.000
Fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers	495	25.144.554
Hoevetoerisme (gebouwen)	3	675.000
Hoevetoerisme (materieel)	2	32.750

Inrichting van bedrijfsruimten voor zorgvragers	2	77.500
Machines landschapsbeheer	9	134.998
Openstellen bedrijf voor dagrecreatie (gebouwen)	4	69.000
Openstellen bedrijf voor dagrecreatie (materieel)	4	44.000
Productie andere hernieuwbare brandstoffen	3	70.700
Verbranding	2	135.500
Vergisting	3	345.000
Windmolens	4	348.000
Zonneboiler	63	867.087
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (milieu)		
AEA-biggenstal	57	10.557.011
AEA-fokvarkensstal (alle categorieën)	25	12.864.833
AEA-kraamstal	33	6.046.850
AEA-legkippenstal met verrijkte kooien	7	9.434.590
AEA-legkippenstal met volièr- of grondhuisvesting	8	6.972.561
AEA-moederdierenstal	5	3.115.000
AEA-opfokpoeljenstal met grond- of volièrehuisvesting	2	2.450.000
AEA-opfokstal voor slachtkuiken(groot)ouderdieren	5	1.805.000
AEA-Vleeskuikenstal	22	12.983.020
AEA-vleesvarkensstal	72	28.581.376
AEA-zeugenstal	88	30.156.580
Afbreken serres in combinatie met nieuwbouw	8	3.492.774
Ander energiescherm	11	309.481
Brijvoeding	11	1.222.850
Eerste energiescherm	36	2.267.531
Gasverwarmingsinstallatie	19	787.257
Geur- en stofbestrijding	8	280.000
Kasomhulling	5	465.000
Luchtwater	20	1.695.000
Micro WKK	3	214.439
Rookgascondensor	11	340.860
Rookgasreiniging	2	167.000
Verwarming op biobrandstoffen	33	2.186.548
Warmtebuffer	10	730.500
Warmtepomp	2	45.000
Warmtepomp bij gesloten kas	3	83.450
WKK-installatie op gas of biobrandstof	20	11.486.474

Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (diversificatie)		
Hoeveproducten andere (gebouwen)	5	110.000
Hoevevlees (gebouwen)	2	65.000
Hoevezuivel (gebouwen)	6	315.724
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (dierenwelzijn)		
Bouwen/(her)herinrichten konijnenstal met parkhuisvesting	1	20.000
Groepshuisvesting kalveren	7	242.500
Herinrichten legkippenstal met verrijkte kooien	10	5.694.000
Herinrichten legkippenstal met volièr- of grondhuisvesting	11	5.880.000
Herinrichten zeugenstallen met groepshuisvesting	123	7.195.216
Keerband (bescherming schoft in ligbox)	8	41.000
Koeborstel	41	136.810
Verbeteren stalklimaat (ventilatie, isolatie, verwarming)	124	4.265.086
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (biologische teelt)		
Biologische geitenhouderij	2	108.400
Biologische pluimveehouderij	2	425.000
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (consumentencoöperaties en sociale instellingen)		
Investerings voor sociale instellingen (roerend goed)	1	29.200
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (overige)		
Afstrooimachine	4	44.715
Automatisering en sturing	71	2.987.179
Bakkenvuller	2	37.000
Bewaar- en machineloods	353	39.406.449
Bouw/Inrichting pluimveestal	23	7.487.521
Bouwen/Inrichten champignonkwekerij	3	705.000
Bouwen/Inrichten jongveestal (melkvee)	134	10.312.656
Bouwen/Inrichten jongveestal (vleesvee)	49	3.139.992
Bouwen/Inrichten melkveestal	208	42.440.866
Bouwen/Inrichten paardenstal	7	2.552.230
Bouwen/Inrichten serre	86	18.623.279
Bouwen/Inrichten vleesveestal	80	9.088.483
Buffertafel	2	28.726
Containerveld in serre	11	795.549
Draaitafel	3	371.500
Elektriciteitscabine	31	1.804.036
Frigo - Koelcel	73	6.647.152

Geitenstal	7	1.779.700
Hertenstal	1	13.125
Huisvesting personeel	20	1.391.000
Inpotmachine - oppotmachine	12	260.239
Isolatie en ventilatie bewaarruimte	31	963.144
Kalverdrinkautomaat	18	386.288
Kantoorruimte	36	691.269
klimaatcomputer	11	198.274
Koematrassen	62	548.530
Konijnenstal	2	20.000
Krachtvoederautomaat	40	670.554
Krachtvoederbox	4	19.538
Ligboxen	40	458.473
Melcarrousel	6	1.320.000
Melkinstallatie	101	4.950.358
Melkrobot	35	5.215.608
Melktank	100	2.864.536
Mestschuif	17	260.750
Noodstroomgroep (vast)	30	453.540
Plastiek tunnels (niet verplaatsbaar)	4	396.500
Sanitair sas	8	67.500
Schapenstal	2	205.000
Sorteerinstallatie	24	1.907.385
Stalgordijnen	27	276.174
Steenkoolbunker	1	50.000
Stofblazer (vaste installatie)	1	7.500
Teeltgoten	6	345.000
Trekcellen voor witloof	5	468.000
Vernieuwing daken van hoeven met cultuurhistorisch karakter	7	210.228
Verticale ventilatie voor serres	4	61.000
Voederbak	45	379.715
Voorzieningen voor personeel (gebouwen)	38	1.785.724
Was - en/of verpakingslijn	22	1.447.801
Weegbrug	12	421.000
Windscherm in stal	22	252.260
Witloofloods	8	1.309.203
Materieel, vee en aanplantingen (milieu)		
Erosieploeg	16	171.700

Geavanceerde spuitmachine	23	1.288.367
Machines voor directinzaai	9	56.650
Mechanische onkruidbestrijding	24	352.333
Mestinjecteur	23	378.240
Waterbehandeling	36	587.317
Materieel, veen en aanplantingen (diversificatie)		
Hoeveproducten andere (materieel)	9	45.070
Hoevezuivel (materieel)	13	270.584
Maal- en menginstallatie	26	1.380.794
Materieel, vee en aanplantingen (machinerings)		
Machinerings - machines en materieel	19	1.524.819
Materieel, vee en aanplantingen (biologische teelt)		
Biologische fokdieren	2	118.000
Materieel, vee en aanplantingen (consumentencoöperaties en sociale instellingen)		
Investerings voor sociale instellingen (onroerend goed)	1	30.000
Materieel, vee en aanplantingen (overige)		
Buitenberegening en -fertilisatie - druppelbevloeiing - druppelinstallatie	46	825.835
Gangbare fruitvariëteiten	46	1.280.367
Geautomatiseerde champignonplukmachine	1	7.500
Inpotmachine - oppotmachine (mobiel)	1	33.000
Kersen, pruimen, druiven ...	14	148.392
Machines en materieel	1537	69.521.983
Mestschuif (mobiel)	2	7.500
Mestverspreider	9	195.428
Nieuwe fruitvariëteiten	26	729.855
Oogstprotectie fruit	18	501.710
Plastiek tunnels (verplaatsbaar)	16	287.145
Teelt aromatische/medicinale planten	1	6.000
Vogelschrikapparatuur	6	56.358
Voorzieningen voor personeel (materieel)	15	543.000
Andere bedrijfsverbeteringen (milieu)		
Bijkomende mestopslagcapaciteit	102	3.978.256
Bijkomende mestopslagcapaciteit (drijfmest)	9	354.542
Bijkomende mestopslagcapaciteit (vaste mest)	71	2.074.678
Installaties voor compostering	3	120.000
Mestdroging met restwarmte	6	708.000

Opslag verontreinigd water / vetafscheider	9	70.500
Opvang/hergebruik beregeningswater	93	1.798.258
Sleufsilo	206	6.847.275
Waterreservoir	191	3.238.288
Waterzuiveringsinstallatie	34	764.501
Andere bedrijfsverbeteringen (overige)		
Buitenpiste	2	60.000
Containerveld	32	1.857.557
Erf- en andere verharding	606	14.052.575
Kadaveropslag	12	79.959
Krachtvoedersilo	77	1.303.706
Laad- en loskade	2	50.000
Mestscheider	1	36.000
Opraap - neerzetrobot	10	411.085
Plantrobot	4	164.335
Stellingteelt	13	1.055.438
Terreinuitrusting (omheining, poort, ...)	66	869.801
Verbetering bedrijfshygiëne	17	97.919
Verspeenrobot	2	65.365
Verwarming op steenkool	4	471.095

5.1.1.4 Aantal en omvang van de kosten voor investeringen met betrekking tot een aantal actuele thema's

Het overzicht van de ingediende aanvragen voor steun op basis van de aard (vestiging, aankoop hoeve, bouwen bedrijfsgebouwen, andere verbeteringen, materieel en vee en diversificatie) of de nagestreefde doelstellingen, verschaft onvoldoende relevant inzicht in de investeringsactiviteit met betrekking tot een aantal actuele thema's.

Hieronder wordt voor een aantal actuele en maatschappelijk relevante investeringen een beeld gegeven van de investeringsactiviteit aan de hand van cijfers over aantallen dossiers en investeringsbedragen.

De cijfers moeten met enige voorzichtigheid beoordeeld worden. Het betreft aangemelde investeringsprojecten met opgave van de geraamde uitgaven. Ze worden niet noodzakelijk allemaal uitgevoerd en de opgegeven investeringsbedragen zijn vaak ramingen.

Vestiging via overname van aandelen van een vennootschap

Eén van de meest in het oog springende evoluties is de manier waarop de vestiging verloopt. De wijziging in de regelgeving met het besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2008 waarbij de overname van aandelen op twee manieren positief gediscrimineerd werd t.o.v. een klassieke overname, heeft 'overname in de vorm van aandelen' duidelijk gestimuleerd. Waar tot het jaar 2008 een overname van aandelen eerder een uitzondering was (minder dan één op tien overnames) is het beeld vanaf 2009 sterk gewijzigd. Het relatief belang van de overnames van aandelen bij vestiging in het geheel van het aantal vestigingen is toegenomen van 8,5% in 2008, naar 38,5% in 2009, 49,2% in 2010 en 50,8% in 2011. Op tal van bedrijven waar de generatiewissel er aankwam, werd de eenmanszaak vóór de overname omgevormd naar een vennootschap.

Op 2 augustus 2011 werd regelgeving in verband met overnames gewijzigd. De overname-inventaris bij een gewone overname van bedrijfsbekleding wordt vanaf dan op een gelijkaardige manier beoordeeld als de balans bij een overname van aandelen. Deze wijziging zorgde er voor dat het aantal vestigingen via overname van aandelen in 2012 is gedaald naar 40,5%.

De provinciale verschillen zijn zeer opmerkelijk. In Antwerpen zijn er dubbel zoveel vestigingen via overname van aandelen in vergelijking met gewone overnames. In West-Vlaanderen is dit 41%, in Oost-Vlaanderen zelfs maar 17%.

Bij 2 dossiers in Oost-Vlaanderen betrof het enkel de aanvraag voor vestigingssteun voor de aankoop van vee en voorraden bij de vestiging. Er werd in deze dossiers geen steun aangevraagd voor de overname van bedrijfsbekleding.

Tabel 5.17 Overzicht van de ingediende vestigingsdossiers per provincie

Provincie	Overname vestiging	Overname aandelen	Overige
West-Vlaanderen	42	29	-
Oost-Vlaanderen	27	6	2
Antwerpen	8	16	-
Limburg	7	5	-
Vlaams-Brabant	8	8	-
Totaal	92	64	2

Ammoniakemissiearme stallen

Na de invoering van de steunmaatregel voor ammoniakemissiearme stallen, nam, aansluitend bij een wijziging van het Vlaem in 2004, het aantal steunaanvragen voor dit type van investering een hoge vlucht, mee door de aanvankelijk zeer aantrekkelijke steunintensiteit. In 2005 werden 503 steunaanvragen ingeleid.

Anticiperend op een verwachte daling van de steunintensiteit werden begin 2006 nog veel aanvragen ingeleid, maar na de vermindering van de steunintensiteit vanaf 10 maart 2006 was er een terugval van het aantal aanvragen. Finaal werden er in 2006 toch nog 278 aanvragen voor steun ingediend.

In 2007 daalde het aantal aanvragen naar 140. Hiermee was een investering van 41,4 miljoen euro gemoeid, d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag betrekking had op een investering van 295.714 euro. Dat het gemiddelde gesubsidieerde bedrag lager is, wordt verklaard door het feit dat niet alle stallen gesubsidieerd worden, dat er gesubsidieerd wordt op basis van normbedragen en dat een investering die aanvankelijk als één verrichting geregistreerd wordt, bij afhandeling uiteenvalt in twee verrichtingen.

In 2008 was er opnieuw een toename tot 247 aanvragen. Hiermee was een investering van 85,93 miljoen euro gemoeid d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag sloeg op een investering van 347.895 euro. In 238 gevallen betrof het varkensstallen voor een bedrag van 82,10 miljoen euro. In 9 gevallen betrof het pluimveestallen (legkippen, ouderdieren en poeljen) voor een geraamde investering van 3,83 miljoen euro. Het aantal steunaanvragen bij de bouw van ammoniakemissiearme stallen steeg in 2009 tot 276 voor een investering van 111,10 miljoen euro, d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag sloeg op een investering van 402.672 euro, wat 15,7% hoger was dan in 2008.

Het aantal steunaanvragen bij de bouw van ammoniakemissiearme stallen steeg in 2010 verder tot 307 voor een investering van 151,15 miljoen euro, d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag sloeg op een investering van 492.340 euro, wat 22,3% hoger was dan in 2009.

Om de evolutie in 2011 zo correct mogelijk te omschrijven, worden enkel de aanvragen die in 2011 werden ingeleid, besproken. De ingediende tweede luiken in 2011 worden buiten beschouwing gelaten. Het aantal steunaanvragen bij de bouw van ammoniakemissiearme stallen daalde in 2011 tot 248 voor een investering van 115,33 miljoen euro, d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag sloeg op een investering van 465.043 euro, wat 5,5% lager was dan in 2010.

Het aantal steunaanvragen bij de bouw van ammoniakemissiearme stallen steeg in 2012 terug tot 324 voor een investering van 124,97 miljoen euro, d.w.z. dat een gemiddelde aanvraag slaat op een investering van 385.700 euro, wat 17,1% lager is dan in 2011. Dit is deels te verklaren doordat er veel biggenstallen, waarvan de gemiddelde investeringskosten lager zijn, werden aangemeld. Een andere verklaring is dat de gemiddelde investeringskosten voor een pluimveestal met 25% zijn gedaald ten opzichte van 2011. Zoals voorheen betreft het nog altijd in ruime mate varkensstallen (275 gevallen) voor een bedrag van 88,21 miljoen euro. Toch was er een sterke stijging van het aantal aanvragen uit de pluimveesector. Er waren 49 steunaanvragen voor de bouw van ammoniakemissiearme pluimveestallen (legkippen, moederdieren, poeljen en vleeskuikens) voor een geraamde investering van 36,76 miljoen euro. Dit aantal aanvragen is aanzienlijk meer dan in 2011. Het geraamde investeringsbedrag voor een ammoniakemissiearme pluimveestal ligt met 750.208 euro ook merkkelijk hoger dan het gemiddelde voor een varkensstal (320.752 euro).

Biologische landbouw

De investeringen die zeer specifiek verbonden zijn met de toepassing van de biologische productiemethode blijven zeer beperkt ondanks de hoge steunintensiteit (38%). In 2012 werden slechts 6 aanvragen ingediend voor een totaal investeringsbedrag van 651.400 euro

Fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers

Diversificatie naar niet-landbouwactiviteiten was de jongste jaren hoofdzakelijk een verhaal van investeringen in de productie van hernieuwbare energie en dan vooral van investeringen in zonnecellen. Van amper 45 aanvragen in 2006 ging het naar 149 aanvragen in 2007, 307 aanvragen in 2008, 363 aanvragen in 2009 en 542 in 2010. In 2011 werden 529 aanvragen ingediend wat vergelijkbaar is met 2010, hoewel de steunintensiteit is gedaald van 30% naar 8%. In 2012 werden er nog 495 aanvragen ingediend, en dit terwijl er geen steun meer mogelijk is voor zonnepanelen vanaf de wijziging van de regelgeving van 20 juli 2012. Het geïnvesteerde bedrag evolueerde van 4,45 miljoen euro in 2006 naar 16,3 miljoen euro in 2007, 34,2 miljoen euro in 2008, 37,03 miljoen in 2009, 53,77 miljoen in 2010 en 40,09 miljoen in 2011. In 2012 betrof het geschatte investeringsbedrag 25,14 miljoen euro of 4,6% van alle aangemelde investeringen in 2012. Het gemiddelde investeringsbedrag bedraagt 50.797 euro per aanvraag, wat een daling is van 33% ten opzichte van 2011. De sterke daling van de prijs van de zonnepanelen is hieraan niet vreemd.

Wateropslag, waterzuivering, hergebruik van water

Opvang, gebruik en hergebruik van water vormt een belangrijk aandachtspunt op veel bedrijven. De investeringen die te maken hebben met water zijn talrijk en genieten veel aandacht in het investeringsbeleid. In 2010 waren er 320 aanvragen waar water een centraal element was voor een investering. De totale investeringswaarde bedroeg ongeveer 6 miljoen euro. In 2011 werd een grote stijging vastgesteld naar 395 aanvragen voor een totaal investeringsbedrag van 8 miljoen euro. In 2012 werden er 363 aanvragen geregistreerd die bijna 6,5 miljoen euro investeringen vertegenwoordigt. Hoewel er maar een daling is van 22 aanvragen omtrent opvang en hergebruik van beregeningswater is het investeringsvolume gedaald met bijna 1 miljoen euro. Ingedeeld volgens de aard van de investeringen geeft dit:

- opvang van regenwater (in bassins, citernes, e.a.): 191 aanvragen voor een investeringsvolume van 3.238.288 euro;
- opvang en hergebruik van beregeningswater: 102 aanvragen voor een investeringsvolume van 1.868.758 euro;
- waterzuiveringsinstallaties: 34 aanvragen voor een investeringsvolume van 764.501 euro;
- waterbehandeling: 36 aanvragen voor een investeringsvolume van 587.317 euro.

Energiebesparing

Energiebesparing wordt sterk aangemoedigd met verhoogde steun. In 2012 werden m.b.t. dit type van investeringen 78 aanvragen (= daling met 23% ten opzichte van 2011) geregistreerd voor een investeringsvolume van 4,24 miljoen euro (daling met 27% ten opzichte van 2011). Het betreft bijna integraal investeringen in (eerste) energieschermen, warmtebuffers of rookgascondensators, kasomhulling en warmtepompen.

Warmtekrachtinstallaties

Geconfronteerd met de stijgende energieprijzen, de verminderde interesse van externe kapitaalverstrekkers (energie-installatiebedrijven) m.b.t. de financiering van warmtekrachtinstallaties op tuinbouwbedrijven en de ruime mogelijkheden op investeringssteun en andere vormen van steun (warmtekrachtcertificaten), hebben een 190-tal tuinders vanaf 2006 geopteerd voor een investering in een warmtekrachtinstallatie in eigen beheer. Nadat er in 2006 al 21 steunaanvragen ingediend werden, was er in 2007 al een belangrijke toename. In dat jaar waren er 36 aanvragen voor een totale investering van 34,5 miljoen euro. In 2008 nam het aantal aanvragen sterk toe. In dat jaar werden 54 steunaanvragen geregistreerd voor een totale investering van 51,7 miljoen euro. De gemiddelde investeringskosten per warmtekrachtinstallatie bedroegen in 2008 ruim 956.000 euro. De budgettaire impact nam zodanige proporties aan dat een ingrijpen zich opdrong. Voor aanvragen vanaf 27 juni 2008 bedraagt de steunintensiteit 30% in plaats van 40%. Met de opbrengsten uit warmtekrachtcertificaten en uit de verkoop van elektriciteit is de terugverdientijd van dergelijke investering relatief kort.

In 2009 daalde het aantal steunaanvragen tot 29, voor een totale geschatte investering van 18,98 miljoen euro. De gemiddelde investeringskosten per installatie bedroegen in 2009 654.000 euro, wat een opmerkelijke daling was ten opzichte van 2008. In 2010 waren er eveneens 29 steunaanvragen voor een totale geschatte investering van 17,22 miljoen euro. De gemiddelde investeringskosten bedroegen in 2010 nog 594.000 euro, wat een daling was van 9,2% ten opzichte van 2009. In 2011 waren er nog slechts 19 steunaanvragen (exclusief tweede luiken) voor een warmtekrachtinstallatie, voor een totale geschatte investering van 10,89 miljoen euro. De gemiddelde investeringskosten per -installatie bedroegen in 2011 dus 572.895 euro, wat een daling is van 3,6% ten opzichte van 2010.

In 2012 waren er 20 steunaanvragen voor een warmtekrachtinstallatie, voor een totale geschatte investering van 11,49 miljoen euro. De gemiddelde investeringskosten per -installatie bedroegen in 2012 dus 574.324 euro, wat een lichte stijging is ten opzichte van 2011.

Uit deze gegevens kan besloten worden dat de glastuinbouwbedrijven die de bedrijfsomvang hadden en de toelating kregen om te injecteren op het elektriciteitsnet, intussen geïnvesteerd hebben in een warmtekrachtinstallatie. Er kan nog opgemerkt worden dat voor aanvragen vanaf 8 februari 2011 de steunintensiteit voor een warmtekrachtinstallatie verlaagd werd naar 28%.

Effecten van wijzigingen in de regelgeving vanaf 1 januari 2009

Een aantal wijzigingen in de VLIF-regelgeving die hun beslag kregen met het besluit van de Vlaamse Regering van 18 oktober 2008, traden in werking op 1 januari 2009. De effecten op de vestiging en de opkomst van de vestiging via overname van aandelen, werden al besproken. Andere wijzigingen betroffen onder meer de afschaffing van de voorwaarde van grondgebondenheid in de vleesveehouderij, de afbouw van de steun voor aankoop van bestaande bedrijfsgebouwen, de invoering van steun voor bijkomende mestopslag en mogelijkheden van steun bij uitbreidingsinvesteringen op basis van emissierechten verkregen via mestverwerking. Op basis van het aantal aanvragen kunnen volgende besluiten getrokken worden over die wijzigingen:

- Het aantal steunaanvragen voor investeringen in de vleesveehouderij is significant toegenomen: van 64 aanvragen in 2008 voor vleesveestallen (inbegrepen stallen voor jongvee) naar 138 aanvragen in 2009, 149 aanvragen in 2010 en 160 in 2011. Dit aantal is in 2012 echter terug gedaald naar 129.
- Het aantal steunaanvragen bij de aankoop van bestaande bedrijfsgebouwen is nagenoeg gestopt als gevolg van de afschaffing van de steun op gebouwen van meer dan 15 jaar oud. Van 144 aanvragen in 2008 ging het naar 88 aanvragen in 2009 en naar nog slechts 28 in 2010. In 2011 zijn de investeringscodes uitgesplitst per type bedrijfsgebouw. Waar voor 2010 maar één investeringscode ('aankoop gebouwen') bestond zijn er in 2011 liefst 12 codes. Hierdoor komt men in 2011 op 47 aanvragen voor de aankoop van bedrijfsgebouwen, waarvan in werkelijkheid meerdere bedrijfsgebouwen in één aanvraag vervat zitten. De aanvraag is voortaan gesplitst volgens type bedrijfsgebouw (melkveeststal, loods, varkensstal ...). In 2012 waren er 40 aanvragen voor de aankoop van bedrijfsgebouwen.
- In 2009 werden er 22 steunaanvragen ingediend voor investeringen in bijkomende mestopslag om te voldoen aan de nieuwe normen. Dit aantal is in 2010 gestegen tot 37. Aanvragen voor bijkomende mestopslag (drijfmest) konden worden ingediend tot en met 31 december 2011. Hierdoor is het aantal aanvragen explosief gestegen tot 174 (exclusief tweede luiken) in 2011. In 2012 was er onder bepaalde voorwaarden nog steun mogelijk voor bijkomende mestopslag (drijfmest), maar vooral door de mogelijkheid van steun voor bijkomende mestopslag voor vaste mest bleef het aantal aanvragen (182) hoog.
- Het effect van de gewijzigde steun op ammoniakemissiearme stallen mits mestverwerking werd al besproken, met name de evolutie van het aantal dossiers en de geïnvesteerde bedragen voor dat type investering. Hieruit bleek duidelijk dat er vanaf 2010 een significante stijging was van het aantal aanvragen en ook van het gemiddelde investeringsbedrag. Aangenomen wordt dat die stijging (t.o.v. 2008 en 2009) het gevolg was van de ruimere mogelijkheden van steun.

5.1.1.5 Meest voorkomende verrichtingen per provincie

In tabel 5.18 worden per provincie de tien meest voorkomende types van investeringen voor 2012 in de landbouwsector weergegeven. Machines en materieel staan afgetekend op de eerste plaats met 1.175 aanvragen. Dit komt overeen met 20,8% van alle verrichtingen in de landbouwsector (5.650 verrichtingen).

De ammoniakemissiearme varkensstallen komen niet voor in de lijst. Omdat ze geregistreerd worden per diercategorie (zeugen, vleesvarkens, biggen, legkippen ...) zijn de afzonderlijke aantallen beperkt. Indien het totale aantal aanvragen voor steun voor de bouw van een ammoniakemissiearme stal bekeken wordt, namelijk 324, zou dit type investering zeker een plaats opleveren in de top 10.

Overname van bedrijfsbekleding bij vestiging is al sinds 2009 uit de top 10 verdwenen aangezien er meer en meer eerste installaties gebeurden door de overname van aandelen. In 2012 is dit aandeel echter opnieuw gedaald. In 2012 werden er in totaal 158 vestigingsdossiers (overname bij vestiging en overname van aandelen) ingediend. Wat het totale aantal vestigingen betreft, is West-Vlaanderen koploper met 71 dossiers. Daarna volgen Oost-Vlaanderen (35), Antwerpen (24), Vlaams-Brabant (16) en Limburg (12).

De provincie West-Vlaanderen is koploper voor elke investeringscode uit de top-10 wat betreft het aantal ingediende dossiers in de landbouwsector.

Tabel 5.18 Top 10 van de verrichtingen in de landbouwsector naar aantal aanvragen per provincie

Rangschikking	Type investering landbouw	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Limburg	Vlaams-Brabant	Vlaanderen
1	Machines en materieel	462	288	177	134	114	1.175
2	Erf- en andere verharding	239	131	69	45	38	522
3	Fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers	201	72	69	44	17	403
4	Bewaar- en machineloods	110	76	26	27	35	274
5	Bouwen/Inrichten melkveestal	62	52	53	23	16	206
6	Sleufsilos	81	52	36	21	15	205
7	Waterreservoir	86	45	6	4	11	152
8	Bouwen/Inrichten jong-veestal (melkvee)	51	35	25	13	10	134
9	Herinrichten zeugenstallen met groepshuisvesting	69	27	13	13	1	123
10	Verbeteren stalklimaat (ventilatie, isolatie ...)	52	30	23	13	5	123

In tabel 5.19 worden de tien meest voorkomende types investeringen in 2012 in de tuinbouwsector opgesomd. Ook in de tuinbouw zijn machines en materieel het meest voorkomende type van investeringen met 362 aanvragen. Dit komt ongeveer overeen met ruim 24% van alle verrichtingen in de tuinbouwsector (1.532 verrichtingen).

Investeringen in gangbare pitfruitvariëteiten komen opnieuw de top 10 binnen (43 verrichtingen). Investeringen in zonnecellen en zonneboilers blijven op de tweede plaats, hoewel het aantal verrichtingen is gedaald van 131 in 2011 naar 92 in 2012.

Tabel 5.19 Top 10 van de verrichtingen in de tuinbouwsector naar aantal aanvragen per provincie

Rangschikking	Type investering tuinbouw	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Limburg	Vlaams-Brabant	Vlaanderen
1	Machines en materieel	111	89	55	72	35	362
2	Fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers	42	11	18	14	7	92
3	Erf- en andere verharding	27	21	17	11	8	84
4	Bewaar- en machineloods	15	20	17	14	13	79
5	Bouwen/Inrichten serre	24	20	29	3	3	79
6	Frigo – Koelcel	14	10	10	12	6	52
7	Gangbare fruitvariëteiten	-	5	1	25	12	43
8	Automatisering en sturing	18	7	7	5	3	40
9	Waterreservoir	13	12	9	-	5	39
10	Buitenberegening en – fertigatie – druppelbevloeiing	16	11	9	2	-	38

5.2 Dossiers land- en tuinbouwcoöperaties

Behalve steun aan de land- en tuinbouwproducenten, verleent het VLIF ook steun aan land- en tuinbouwcoöperaties.

In 2011 gebeurde er een opsplitsing op het vlak van organisatie van de steunverlening aan de landbouwcoöperaties. Voor de coöperaties type machinerings blijft de organisatie van de steunverlening ongewijzigd. De gegevens over deze coöperaties zitten vervat in de gegevens over producenten.

Voor de verwerkings- en afzetcoöperaties in de land- en tuinbouw verloopt de organisatie van de steunverlening sinds 2011 via oproepen. Een verwerkings- of afzetcoöperatie kan enkel nog een steunaanvraag indienen na de bekendmaking van een oproep. Per oproep worden de modaliteiten en voorwaarden van de steunverlening bepaald, in het bijzonder het maximale steunpercentage en de investeringen die voor steun in aanmerking kunnen komen (investeringsfocus).

In 2012 was er geen oproep voor verwerkings- en afzetcoöperaties.

5.3 Dossiers agrovoedingssector

Met de publicatie van omzendbrief 63 op 29 maart 2013 werd in 2012 een nieuwe investeringsoproep gelanceerd om aanvragen voor investeringssteun in te dienen. De steunaanvragen werden ingediend in de periode 29 maart 2012 – 2 juli 2012.

De oproep was gericht naar de zuivelsector. Enkel de uitrusting van RMO's (melkophaalwagens) met de nodige hardware en software voor het gebruik van het nieuwe identificatiesysteem voor monsters om de kwaliteit en de samenstelling van de melk te bepalen (RFID-systeem), kwam in aanmerking voor steun.

In totaal werden 7 investeringsprojecten ingediend.

Tabel 5.20 Overzicht van de ingediende dossiers en investeringsbedragen (euro) door agrovoedingsbedrijven

Sector	Aantal ingediende dossiers	Ingediend investeringsbedrag
Zuivel	7	1.026.710
Totaal	7	1.026.710

5.4 Dossiers omkaderingssector

In 2012 werd een investeringsoproep georganiseerd voor praktijkcentra en vergelijkbare instellingen in de dierlijke sector. De oproep was specifiek gericht op investeringen nodig voor praktijkgericht onderzoek naar de impact van de nieuwe maatschappelijke en wettelijke vereisten op vlak van klimaat, leefmilieu en dierenwelzijn.

In totaal werden 3 investeringsprojecten ingediend.

Tabel 5.21 Overzicht van de ingediende dossiers en investeringsbedragen (euro) in de omkaderingssector

Sector	Aantal ingediende dossiers	Ingediend investeringsbedrag
Dierlijke sector	3	4.763.384
Totaal	3	4.763.384

5.5 Dossiers startsteun

In 2012 werden 2 dossiers voor startsteun ingediend voor een totaal van 93.378 euro kosten.

Tabel 5.22 Overzicht van de ingediende dossiers en kosten (euro) voor startsteun

	Aantal ingediende dossiers	Ingediende kosten
	2	93.378
Totaal	2	93.378

6 TOEGEKENDE VLIF STEUN

Alle cijfers in dit hoofdstuk geven het totale steunvolume weer tenzij expliciet anders vermeld, ongeacht de vorm (rente-subsidie of kapitaalpremie) en de financiering (Vlaams en Europees). De cijfers zijn ook inclusief de investeringssteun die gefinancierd werd met Europese middelen verkregen uit het fonds voor de herstructurering van de suikersector.

In 2012 verleende het VLIF in totaal 95,067 miljoen euro steun, waarvan 68,592 miljoen euro Vlaamse middelen (zie hoofdstuk 4 voor meer budgettaire detailinformatie). Hiermee werd de beschikbare vastleggingsmachtiging, net als de voorbije jaren, volledig opgebruikt.

De steun heeft betrekking op aanvragen vanwege producenten (land- en tuinbouwers), hun coöperaties en de omkaderingssector.

6.1 Steun aan land- en tuinbouwers

In 2012 werd in 2.338 nieuwe dossiers van land- en tuinbouwproducenten VLIF-steun verleend. Het aantal beslissingen in dossiers waarbij steun gevraagd werd op een overbruggingskrediet zijn hier niet inbegrepen. Over die vorm van steunverlening wordt afzonderlijk gerapporteerd in rubriek 6.1.6. Het totale steunvolume (Vlaams + EU) dat overeenstemt met de 2.338 gunstige beslissingen bedraagt 80,355 miljoen euro (tabel 6.1). In 532 dossiers werd geen steun verleend. In een aantal van die dossiers wordt mogelijk later nog steun verleend na het vervullen van opgelegde voorwaarden. Dit is van toepassing op ongeveer 28% van deze dossiers.

Er werden 368 dossiers herzien, wat 3,367 miljoen euro aan bijkomende kosten met zich meebracht. De meeste herzieningen volgen op een eindcontrole in het dossier waarbij de steun wordt aangepast op basis van voorgelegde investerings- en betalingsbewijzen.

Tabel 6.1 Aantal dossiers met gunstige beslissing voor land- en tuinbouwproducenten en hun totaal steunvolume (euro)

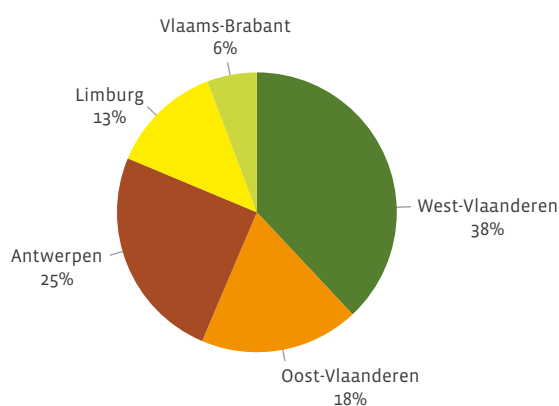
Dossiers met gunstige beslissing	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Aantal nieuwe dossiers	1.657	681	2.338
Steunvolume nieuwe dossiers (euro)	56.316.948	24.038.498	80.355.447
Aantal herzieningen	279	89	368
Steunvolume herzieningen (euro)	2.510.444	856.613	3.367.058
Totaal aantal	1.936	770	2.706
Steunvolume totaal (euro)	58.827.393	24.895.111	83.722.504

Bijna 71% van de nieuwe dossiers waarover een gunstige beslissing werd genomen, zijn landbouwdossiers, d.w.z. dossiers van bedrijven met hoofdzakelijk landbouwactiviteiten en veehouderij. Zij vertegenwoordigen 70,1% van het totale steunvolume. De overige 29% van de nieuwe dossiers waarover een gunstige beslissing werd genomen, zijn tuinbouwdossiers. Die vertegenwoordigen 29,9% van het totale steunvolume. In vergelijking met 2011 is de verhouding van het aantal beoordeelde dossiers in de landbouw tot de tuinbouw gelijk gebleven. De verhouding in de toegekende steun is lichtjes gestegen (+ 0,4%). Het aandeel van de warmtekrachtinstallaties en de energiebesparende investeringen in de globale projecten in de tuinbouw is vergelijkbaar met 2011. In 2011 bedroeg het gemiddelde steunvolume per dossier 34.938 euro in de landbouw en 36.863 euro in de tuinbouw. In 2012 is het gemiddelde steunvolume per dossier in de landbouw licht gedaald (- 2,7%) tot 33.987 euro. In de tuinbouw is er eveneens een lichte daling van het gemiddelde steunvolume per dossier met 4,2% tot 35.299 euro.

Tabel 6.2 Aantal dossiers met gunstige beslissing voor land- en tuinbouwproducenten en hun steunvolume (euro) per provincie

Provincie	Aantal nieuwe dossiers	Steunvolume nieuwe dossiers (euro)	Aantal herzieningen	Steunvolume herzieningen (euro)
West-Vlaanderen	916	30.072.139	145	1.753.051
Oost-Vlaanderen	577	15.078.840	83	318.607
Antwerpen	419	20.694.873	45	148.011
Limburg	311	10.224.398	43	601.105
Vlaams-Brabant	115	4.285.196	52	546.284
Vlaanderen	2.338	80.355.447	368	3.367.058

Figuur 6.1 Totale toegekende steun aan land- en tuinbouwproducenten per provincie

Uit tabel 6.2 en figuur 6.1 blijkt dat West-Vlaanderen de provincie is met het meeste dossiers. In 2012 is West-Vlaanderen zowel voor het aantal nieuwe dossiers als voor het toegekende steunvolume veruit de grootste provincie. Oost-Vlaanderen heeft relatief veel dossiers, maar komt op het gebied van steunvolume ver achter West-Vlaanderen. Limburg en Vlaams-Brabant blijven traditioneel de provincies met de minste investeringsdossiers en het laagste steunvolume. Globaal correspondeert het aantal dossiers en het steunvolume met het belang van de land- en tuinbouw in de provincies.

Tabel 6.3 Aantal dossiers en toegekende steun (euro) naar financieringswijze

Nieuwe dossiers	Volledig eigen middelen	Lening bij kredietinstelling	Totaal
Aantal nieuwe dossiers	502	1.836	2.338
Steunvolume nieuwe dossiers (euro)	3.959.264	76.396.182	80.355.447
Aantal herzieningen	69	299	368
Steunvolume herzieningen (euro)	193.203	3.173.854	3.367.058
Totaal aantal	571	2.135	2.706
Steunvolume totaal (euro)	4.152.467	79.570.037	83.722.504

Dossiers waarvoor de investeringen gedeeltelijk met krediet en gedeeltelijk met eigen middelen gefinancierd worden, zijn in tabel 6.3 ondergebracht in de kolom 'lening bij kredietinstelling'.

Bij 502 nieuwe dossiers werd alleen steun verleend in de vorm van een kapitaalpremie omdat de betreffende investeringen volledig gefinancierd werden met eigen middelen (tabel 6.3).

Bij 1.836 nieuwe dossiers had de steun een gemengde vorm (rentesubsidie en kapitaalpremie) omdat de investeringen helemaal of gedeeltelijk gefinancierd werden met krediet. Bij deze dossiers met kredietfinanciering is de steun beduidend hoger dan bij dossiers met uitsluitend eigen financiering omdat logischerwijze wordt geleend voor hogere investeringsbedragen.

Het totale steunvolume voor dossiers met krediet bedraagt 76,396 miljoen euro. Dit is 14,569 miljoen euro meer dan in 2011. Het steunvolume voor de dossiers met eigen middelen daalde tot 3,959 miljoen euro of 0,854 miljoen euro minder dan in 2011.

Indeling volgens kredietinstelling

Tabel 6.4 Overzicht van het aantal dossiers en het totale steunvolume (euro) in land- en tuinbouw per kredietinstelling

Kredietinstelling	Aantal landbouw	Steunvolume landbouw (euro)	Aantal tuinbouw	Steunvolume tuinbouw (euro)	Totaal aantal	Totaal steunvolume (euro)
Eigen middelen	327	2.313.096	175	1.646.168	502	3.959.264
KBC Bank	750	31.752.897	322	15.197.093	1.072	46.949.990
Landbouwkrediet	328	12.601.138	94	3.318.040	422	15.919.178
BNP Paribas Fortis	164	6.454.899	56	2.056.289	220	8.511.188
Rabobank Nederland	4	750.431	2	938.934	6	1.689.364
ING België	34	1.270.591	10	298.478	44	1.569.069
Belfius Bank	5	104.999	7	358.207	12	463.206
CNH Financial Services	29	183.570	8	44.585	37	228.155
Centea	9	336.780	1	13.030	10	349.810
Delta Lloyd Bank	1	333.396	-	-	1	333.396
AXA Bank	4	205.241	2	31.864	6	237.105
Record Bank	-	-	1	90.835	1	90.835
CBC Banque	2	9.911	1	18.509	3	28.420
BKCP	-	-	2	26.465	2	26.465
Totaal	1.657	56.316.948	681	24.038.498	2.338	80.355.447

In tabel 6.4 wordt een overzicht gegeven van het steunvolume voor nieuwe dossiers per kredietinstelling. De dossiers ingediend door KBC Bank zijn goed voor 58,43% van de toegekende steun. Op een afstand volgen Landbouwkrediet met 19,81% en BNP Paribas Fortis met 10,49%. Een paar recent erkende banken spelen beperkt mee in enkele nichemarkten zoals de financiering van grote glastuinbouwbedrijven door Rabobank Nederland en de financiering door CNH Financial Services van machines aangekocht bij Case New Holland.

Dossiers voor investeringen die volledig met eigen middelen gefinancierd worden, zijn gemiddeld klein. Met 21,47% van het aantal dossiers vertegenwoordigen ze slechts 4,93% van het steunvolume.

6.1.1 Vestigingssteun

6.1.1.1 Algemeen

Voor vestigingsdossiers ingediend vanaf 1 januari 2010 is de maximale vestigingssteun 70.000 euro. De steun voor de overname van roerende bedrijfsbekleding bestaat uit een vestigingspremie van 50% op de eerste 60.000 euro vestigingskosten en vervolgens rentesubsidie op geleende vestigingskosten boven deze 60.000 euro. Voor overname van aandelen bestaat de steun uit een vestigingspremie van 50% op de eerste 80.000 euro vestigingskosten en vervolgens rentesubsidie op geleende vestigingskosten boven deze 80.000 euro.

Vestigingssteun kan alleen verkregen worden wanneer de jonge landbouwer zich vestigt op een bestaand bedrijf en er de roerende bedrijfsbekleding (gedeeltelijk) overneemt. Bij een vestiging via de creatie van een nieuw bedrijf wordt geen vestigingssteun verleend maar wel investeringssteun.

Tabel 6.5 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor vestigingsdossiers per provincie

Provincie	Aantal nieuwe vestigingsdossiers	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume totaal (euro)
West-Vlaanderen	37	1.940.025	234.389	2.174.414
Oost-Vlaanderen	22	1.159.556	64.988	1.224.544
Antwerpen	26	1.598.243	0	1.598.243
Limburg	20	535.500	467.985	1.003.486
Vlaams-Brabant	12	546.638	162.384	709.022
Vlaanderen	117	5.779.962	929.746	6.709.708

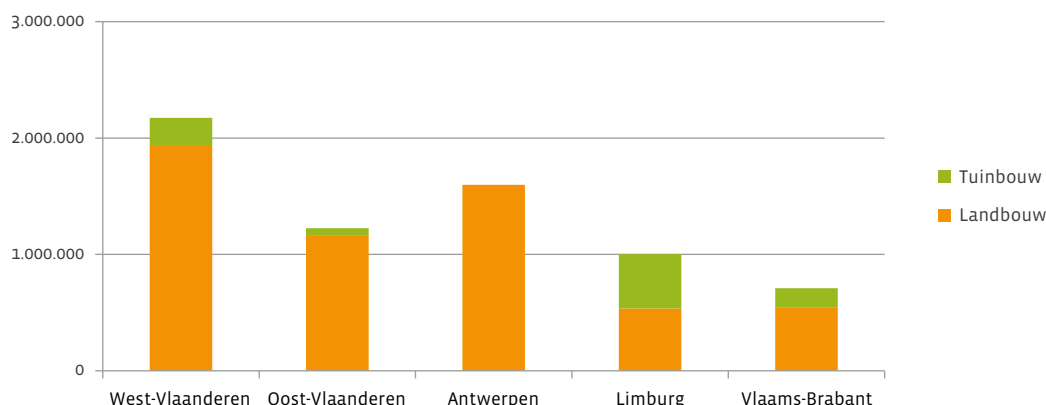
Tabel 6.5 toont aan dat er in 2012 voor 117 nieuwe vestigingsdossiers 6,710 miljoen euro werd toegekend. Het Vlaamse aandeel hierin bedroeg 4,697 miljoen euro, het overige deel wordt bij uitbetaling door de Europese Unie gefinancierd.

Tabel 6.6 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor herzieningen in vestigingsdossiers per provincie

Provincie	Aantal herzieningen vestigingsdossiers	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume totaal (euro)
West-Vlaanderen	1	3.129	-	3.129
Oost-Vlaanderen	3	86.277	-	86.277
Antwerpen	2	20.446	-	20.446
Limburg	2	-4.534	-	-4.534
Vlaams-Brabant	1	70.878	-	70.878
Vlaanderen	9	176.195	0	176.195

Ook werd de eerder toegekende vestigingssteun in 9 dossiers herzien (zie tabel 6.6).

Figuur 6.2: Steunvolume (euro) voor nieuwe vestigingsdossiers in land- en tuinbouw per provincie

Figuur 6.2 geeft inzicht in de verdeling over de provincies van de steun voor eerste vestigingen. Ongeveer 50,43% van de vestigingen met steun zijn gelegen in West- en Oost-Vlaanderen. Het aandeel van Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant bedraagt respectievelijk 22,22%, 17,09% en 10,26%. De steun gaat voor 86,14% naar vestigingen in de landbouwsector. De figuur toont aan dat, met uitzondering van Limburg vanwege een aantal fruitbedrijven, het aandeel van de vestigingen in de tuinbouw beperkt blijft.

Het totaal toegekende steunvolume voor nieuwe vestigingsdossiers is met 27,81% gedaald ten opzichte van 2011. Dit is het gevolg van een lager aantal goedgekeurde vestigingsdossiers in 2012, nl. 117 versus 167 in 2011 (- 29,9%). Het gemiddelde gesubsidieerde bedrag aan vestigingskosten stijgt van 178.142 euro in 2011 naar 183.660 euro in 2012 (+ 3%).

6.1.1.2 Verrichtingen met vestigingssteun

De 6,710 miljoen euro steun voor vestigingsdossiers werd toegekend op 21,488 miljoen euro subsidiabele vestigingskosten (tabel 6.7).

De subsidiabele vestigingskosten bestaan voor 45,38% uit de overname van bedrijfsbekleding. Overname van aandelen vertegenwoordigt 50,94% van de subsidiabele kosten, wat een zeer belangrijke stijging is ten opzichte van 2011 toen dit aandeel 43% bedroeg en ten opzichte van 2010 toen het aandeel amper 33,43% bedroeg. Met een wijziging van de regelgeving die een overname van aandelen positief discrimineert, werd een versnelde overgang naar de vennootschapsvorm vastgesteld.

De overige subsidiabele verrichtingen bij vestiging zoals de aankoop van dieren, bedrijfsgebouwen en materieel blijven beperkt in omvang.

Tabel 6.7 Overzicht van subsidiabele vestigingskosten (euro) voor de specifieke verrichtingen met vestigingssteun in land- en tuinbouw

Subsidiabele vestigingskosten	Landbouw (euro)	Tuinbouw (euro)	Totaal (euro)
Overname bij vestiging	8.798.396	952.678	9.751.074
Overname aandelen vestiging	9.485.073	1.460.795	10.945.867
Aankoop vee bij 1e vestiging	219.490	-	219.490
Aankoop bedrijfsgebouwen bij vestiging	-	-	-
Aankoop materieel bij 1e vestiging	298.722	273.058	571.779
Totaal	18.801.680	2.686.531	21.488.211

6.1.2 Investeringssteun

6.1.2.1 Algemeen

De investeringssteun wordt voor 30% gefinancierd door de Europese Unie. In 2012 werd in 2.019 nieuwe dossiers investeringssteun verleend. Voor 206 investeringsdossiers werd een eerdere steuntoekenning herzien. De totale steun (nieuwe investeringsdossiers en herzieningen) bedroeg 66,744 miljoen euro. De nieuw verleende steun heeft betrekking op 304,107 miljoen euro subsidiabele investeringen (tabel 6.8).

De verhouding tussen de subsidiabele investeringen in de landbouwsector en die in de tuinbouwsector bleef in de periode 2008–2010 vrij stabiel op 60% voor landbouw en 40% voor tuinbouw. De plotse verschuiving t.o.v. 2007, toen de verhouding nog 70/30 bedroeg, was opmerkelijk. De cijfers over verleende steun volgen met wat vertraging de ontwikkelingen op het gebied van gevraagde steun. De forse toename vanaf 2007 van het aantal steunaanvragen voor warmtekrachtinstallaties en het bouwen en inrichten van serres verklaren in grote mate de verschuiving vanaf 2008. In 2011 bedraagt de verhouding evenwel opnieuw 70/30, wat ook de verhouding is in 2012. Dit houdt verband met de lagere steunintensiteit voor diverse tuinbouwinvesteringen en de vaststelling dat de 'boom' aan investeringen in warmtekrachtinstallaties kennelijk voorbij is.

Voor gesubsidieerde investeringen in de tuinbouw was Antwerpen in 2012 de belangrijkste provincie met 33,173 miljoen euro subsidiabele investeringen.

Vergeleken met 2011 werd in 2012 globaal elf miljoen euro minder investeringssteun (exclusief steun aan investeringen in niet-landbouwactiviteiten) verleend. Het aantal gesubsidieerde nieuwe investeringsdossiers lag 312 eenheden lager. De gemiddelde steun per investeringsdossier is lichtjes gedaald ten opzichte van 2011 tot 31.716 euro.

Tabel 6.8 Totale subsidiabele investeringskosten (euro) in land- en tuinbouw per provincie

Provincie	Subsidiabele investeringskosten landbouw	Subsidiabele investeringskosten tuinbouw	Totaal subsidiabele investeringskosten
West-Vlaanderen	97.968.032	22.093.852	120.061.884
Oost-Vlaanderen	43.425.869	14.682.155	58.108.024
Antwerpen	44.022.481	33.173.419	77.195.899
Limburg	22.546.242	12.237.499	34.783.741
Vlaams-Brabant	8.208.476	5.749.797	13.958.273
Vlaanderen	216.171.099	87.936.722	304.107.821

De verdeling van het aantal dossiers en de investeringssteun per provincie en volgens de subsectoren (landbouw/tuinbouw) is weergegeven in tabellen 6.9 en 6.10 en figuur 6.3. De verdeling stemt overeen met de verwachtingen en weerspiegelt het respectievelijke belang van de land- en tuinbouwsector in de provincies. Dat West-Vlaanderen op die basis moet getypeerd worden als de landbouwprovincie bij uitstek en Antwerpen als een belangrijke tuinbouwprovincie, is geen verrassing.

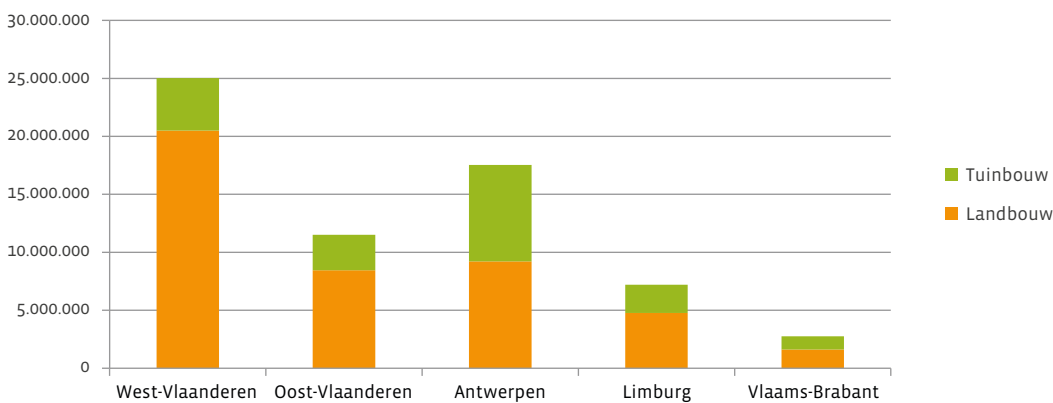
Tabel 6.9 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor investeringsdossiers per provincie

Provincie	Aantal nieuwe investeringsdossiers	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume totaal (euro)
West-Vlaanderen	792	20.507.159	4.520.963	25.028.122
Oost-Vlaanderen	508	8.453.824	3.060.174	11.513.999
Antwerpen	361	9.212.005	8.323.530	17.535.535
Limburg	262	4.762.107	2.436.868	7.198.975
Vlaams-Brabant	96	1.608.144	1.149.766	2.757.910
Vlaanderen	2.019	44.543.239	19.491.301	64.034.540

Tabel 6.10 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor herzieningen in investeringsdossiers per provincie

Provincie	Aantal herzieningen investeringsdossiers	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume (totaal)
West-Vlaanderen	92	1.632.424	63.435	1.695.859
Oost-Vlaanderen	45	214.487	18.204	232.692
Antwerpen	24	71.099	36.138	107.237
Limburg	24	104.700	429.517	534.217
Vlaams-Brabant	21	131.667	8.023	139.690
Vlaanderen	206	2.154.378	555.317	2.709.695

Figuur 6.3 Steunvolume (euro) voor nieuwe investeringsdossiers in land- en tuinbouw per provincie

6.1.2.2 Steuncategorieën (percentages) voor investeringssteun

Vanaf 2000 worden de investeringen gesubsidieerd naar rato van 10, 20, 30 en 40% steun. Voor aanvragen ingediend vanaf 19 februari 2011 worden de investeringen gesubsidieerd naar rato van 8, 18, 28 en 38% steun. Tabel 6.11 geeft een overzicht van de investeringskosten volgens de toegepaste steunintensiteit.

Op 78,38% van het subsidiabel investeringsbedrag wordt 20% steun verleend. Er gaat 10% steun naar 14,70% van het subsidiabel investeringsbedrag en de groep met 40% investeringssteun vertegenwoordigde in 2012 nog maar 0,14% van het subsidiabel investeringsbedrag. De groep met 30% steun vertegenwoordigt in 2012 6,58% van het gesubsidieerde investeringsvolume. Bij dit cijfer moet worden opgemerkt dat de investeringen in niet-landbouwactiviteiten, die allemaal gesubsidieerd worden naar rato van 30%, niet in deze groep zijn opgenomen. Die investeringen liepen in 2012 op tot ruim 30 miljoen euro en worden besproken in de rubriek diversificatiesteun. De toename van de investeringen die gesubsidieerd worden naar rato van 30% is vooral te wijten aan de wijziging van de regelgeving op 27 juni 2008 toen het steunpercentage voor diversificatie en warmtekrachtinstallaties verlaagd werd van 40% naar 30%. Vanaf 2010 komen daardoor meer en meer dossiers terecht in de categorie met 30% steun terwijl die groep voorheen bijna verwaarloosbaar was.

Voor de bouw en inrichting van bedrijfsgebouwen wordt doorgaans 20% steun verleend, maar ook 10% (kippenstal met kooihuisvesting) en 30% of 40% (diversificatie en warmtekrachtinstallaties) steun komt voor. Bij aankoop van materieel en dieren wordt doorgaans 10% steun verleend, maar ook 20% (geavanceerde spuitmachine) en 30% of 40% (mechanische onkruidbestrijding en diversificatie) is mogelijk. Andere bedrijfsverbeteringen genieten 20%, 30% of 40% steun. Voor dossiers ingediend na 27 juni 2008 is er alleen voor specifieke dossiers voor biologische land- en tuinbouw nog 40% steun mogelijk. Voor aanvragen vanaf 19 februari 2011 werd de steunintensiteit lineair verminderd met 2% maar die maatregel komt nog niet tot uiting in de beslissingen van 2012.

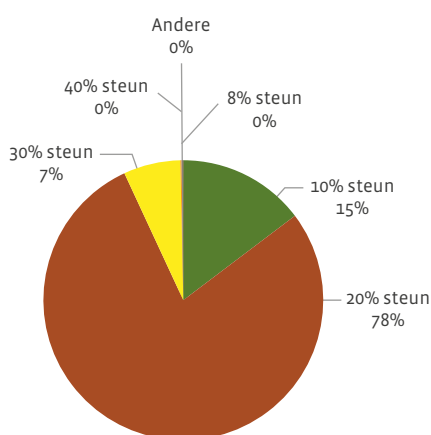
In 2012 werd ook nog op een investeringsvolume van 407.073 euro steun verleend aan twee vzw's met een sociaal doel met een landbouwbedrijf. Hier wordt de steunintensiteit berekend als het equivalent van een rentesubsidie van 4% gedurende 10 jaar bij investeringen in onroerende staat en 4% gedurende 7 jaar voor de overige investeringen. De steunintensiteit is daardoor ook afhankelijk van het jaar van aanvraag wegens het effect van de actualisatievoet (zie punt 3.1.1 rentesubsidie).

In verband met de steunintensiteit is het interessant om de afgelopen jaren terug te kijken op de evolutie van het gemiddelde. In een recent verleden werden een steeds grotere fractie van de investeringen ondergebracht in de groep met hoge steunintensiteit (vnl. 40%). Het betrof dan vooral de ammoniakemissiearme stallen, maar ook de warmtekrachtinstallaties, de verwarmingsinstallaties op hernieuwbare energie, de investeringen in hernieuwbare energie e.a. Budgettair werd dit onhoudbaar en er werd bij drie gelegenheden ingegrepen met een verlaging van de steunintensiteit (eerst selectief in 2006 en 2008 en lineair in 2011). Die ingrepen worden met vertraging zichtbaar in de VLIF-cijfers. De lineaire verlaging van begin 2011 is nog minimaal zichtbaar in de cijfers van 2012. De selectieve verlaging van 2006 werd pas duidelijk in 2008 en die van 2008 kwam pas volledig tot uiting in 2011 en verder in 2012 zoals blijkt uit volgend overzicht. Terwijl de steunintensiteit tot 2005 altijd schommelde rond de 20% was er door de boom aan investeringen in ammoniakemissiearme stallen een forse stijging tot 24,65% in 2006 en 22,66% in 2007. De vermindering van de steunintensiteit voor ammoniakemissiearme stallen (2006) kwam tot uiting in 2008 toen de gemiddelde steunintensiteit opnieuw 20,13% bedroeg. In 2010 was de steunintensiteit opnieuw gestegen tot 20,87% maar in 2011 daalt die met een volle procent tot 19,80%. In 2012 bedraagt de gemiddelde steunintensiteit 19,17%. Wanneer de lineaire vermindering met 2% uitwerking krijgt (in 2013 en 2014) zou de steunintensiteit de volgende jaren verder kunnen dalen naar ongeveer 17%. Er wordt opgemerkt dat het de geactualiseerde steun betreft. Wanneer de steunintensiteit gemeten wordt als de verhouding vastgelegde steun ten opzichte van het gesubsidieerde bedrag, is die uiteraard hoger dan de geactualiseerde steun.

Tabel 6.11 Overzicht van de totale subsidiabele investeringskosten (euro) per steuncategorie

Subsidiabele investeringskosten	Categorie 8%	Categorie 10%	Categorie 20%	Categorie 30%	Categorie 40%	Andere	Totaal
Aankoop hoeve	-	-	1.698.938	-	-	-	1.698.938
Andere bedrijfsverbeteringen	-	-	17.617.067	1.269.024	-	-	18.887.091
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen	-	4.430.648	218.315.088	17.880.377	410.671	365.497	241.402.280
Materieel, vee en aanplantingen	212.880	40.266.792	739.248	856.743	2.272	41.577	42.119.511
Totaal	212.880	44.697.439	238.371.341	20.006.144	412.943	407.073	304.107.821

Figuur 6.4 Totale subsidiabele investeringskosten per steuncategorie (10, 18, 20, 30 of 40%)

6.1.2.3 Belangrijkste verrichtingen met investeringssteun in de landbouwsector

Tabel 6.12 Top 10 van de gesubsidieerde investeringen (euro) in de landbouwsector

Rangschikking	Type investering landbouw	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
1	AEA-vleesvarkensstal	42.502.821
2	Machines en materieel	26.884.559
3	Bouwen/Inrichten melkveestal	25.404.829
4	Bewaar- en machineloods	13.037.300
5	AEA-biggenstal	12.817.512
6	AEA-zeugenstal	12.424.021
7	AEA-legkippenstal met volière- of grondhuisvesting	9.525.192
8	AEA-kraamstal	9.343.255
9	Bouwen/Inrichten vleesveestal	8.839.840
10	Melkinstallatie	8.774.571

In 2012 werd op 216,171 miljoen euro investeringen in de landbouw steun verleend. Tabel 6.12 geeft een overzicht van de tien types investeringen met de grootste subsidiabele investeringskosten in de landbouwsector. Louter op basis van de investeringscode staat de bouw van AEA-vleesvarkensstallen op één, en dit ondanks de crisis in de varkenssector. De investeringscode 'machines en materieel' staat op de 2e plaats.

In totaal bedroegen de subsidiabele investeringskosten in 2012 voor alle ammoniakemissiearme stallen samen 99,648 miljoen euro of 46,1% van het totaal in de landbouwsector. In 2011 bedroegen het gesubsidieerd bedrag en het percentage respectievelijk nog 88,865 miljoen euro en 38,36%.

De ammoniakemissiearme varkensstallen (onder 1, 5, 6 en 8) zijn uiteraard belangrijk in West-Vlaanderen. In Vlaams-Brabant wordt nauwelijks geïnvesteerd in varkenshouderij. Aankoop van materieel, bouwen van loodsen en bouwen en inrichten van vleesveestallen zijn hier aan de orde.

6.1.2.4 Belangrijkste verrichtingen met investeringssteun in de tuinbouwsector

Tabel 6.13 Top 10 van de gesubsidieerde investeringen (euro) in de tuinbouwsector

Rangschikking	Type investering tuinbouw	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
1	Bouwen/Inrichten serre	23.421.483
2	Bewaar- en machineloods	13.863.628
3	Machines en materieel	11.945.085
4	WKK-installatie op gas of biobrandstof	10.952.128
5	Bouwen frigo	5.632.009
6	Voorzieningen voor personeel (gebouwen)	3.519.239
7	Vaste uitrusting gebouwen	3.477.489
8	Energiebesparing: warmtebuffer of rookgascondensor	2.338.760
9	Energiebesparing: eerste energiescherm	2.024.398
10	Terreinuitrusting	1.679.866

In 2012 werd op 87,937 miljoen euro investeringen in de tuinbouw steun verleend. Tabel 6.13 geeft een overzicht van de tien types investeringen met de grootste subsidiabele investeringskosten in de tuinbouwsector. Bouwen en inrichten van serres is opnieuw het belangrijkste binnen de categorieën van de subsidiabele investeringen in de tuinbouwsector. Warmtekrachtinstallaties zijn terug gezakt naar de vierde plaats. Investeringskosten die te maken hebben met het element energie op de tuinbouwbedrijven zijn opvallend aanwezig. Net als in de landbouw zijn ook machines en materieel en loodsen belangrijk.

Het belang van de provincie Antwerpen is groot voor specifieke investeringen in de glastuinbouw zoals type 'warmtekrachtinstallatie', 'bouwen serre', 'voorzieningen voor personeel (gebouwen)', 'energiebesparing' en 'energiebesparing eerste energiescherm'. Frigo's komen relatief meer voor in Limburg en Vlaams-Brabant omwille van de fruitteelt.

6.1.3 Diversificatiesteun

Diversificatiesteun wordt naar rato van 30% mee gefinancierd door de Europese Unie. In 2012 werd in 378 nieuwe dossiers diversificatiesteun verleend en werd voor 26 dossiers een eerdere steuntoekenning herzien (tabel 6.14 en 6.15).

Er werd in totaal 9,611 miljoen euro nieuwe diversificatiesteun verleend op een subsidiabel investeringsbedrag van 30,457 miljoen euro (tabel 6.14).

Tabel 6.14 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor diversificatiedossiers per provincie

Provincie	Aantal nieuwe dossiers diversificatie	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume (euro)
West-Vlaanderen	159	2.269.173	600.430	2.869.603
Oost-Vlaanderen	93	1.781.041	559.256	2.340.297
Antwerpen	54	1.231.639	329.455	1.561.094
Limburg	53	516.930	1.505.008	2.021.938
Vlaams-Brabant	19	194.964	623.302	818.265
Vlaanderen	378	5.993.747	3.617.451	9.611.198

Tabel 6.15 Overzicht van de toegekende steun (euro) voor herzieningen in diversificatiedossiers per provincie

Provincie	Aantal nieuwe dossiers diversificatie	Steunvolume landbouw (euro)	Steunvolume tuinbouw (euro)	Steunvolume (euro)
West-Vlaanderen	6	41.899	12.164	54.063
Oost-Vlaanderen	4	-361	-	-361
Antwerpen	3	7.321	13.007	20.328
Limburg	8	65.557	5.866	71.423
Vlaams-Brabant	5	65.456	270.259	335.715
Vlaanderen	26	179.871	301.296	481.167

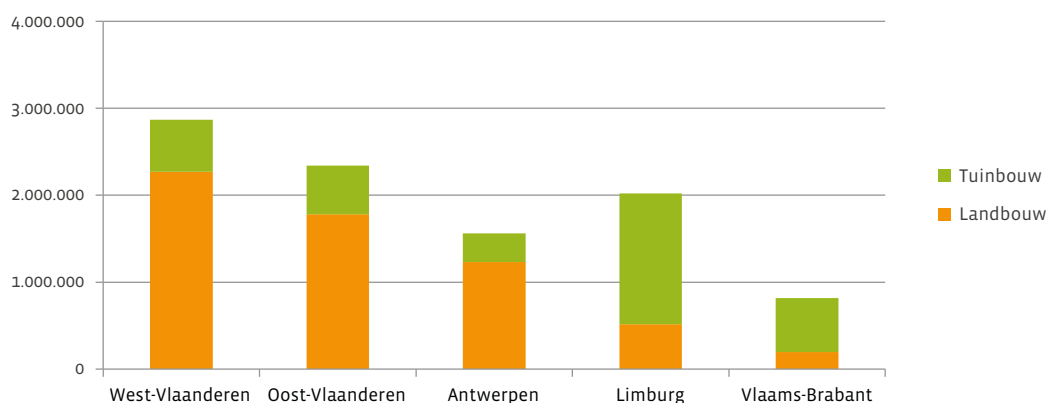
De landbouwsector is goed voor 62,78% van het subsidiabele investeringsbedrag. De overige 37,22% betreft investeringen door tuinbouwbedrijven. De belangrijkste provincies voor investeringen in diversificatie zijn West- en Oost-Vlaanderen met een respectievelijk subsidiabel investeringsbedrag van 9,055 en 7,310 miljoen euro. De in 2012 toegekende steun voor 'diversificatie' heeft in hoofdzaak betrekking op investeringen in zonnecellen, nl. 81,18% van het gesubsidieerde investeringsbedrag voor diversificatie.

Tabel 6.16 Totale subsidiabele diversificatiekosten (euro) in land- en tuinbouw per provincie

Provincie	Subsidiabele verbredingskosten landbouw (euro)	Subsidiabele verbredingskosten tuinbouw (euro)	Totaal subsidiabele verbredingskosten (euro)
West-Vlaanderen	7.185.974	1.868.729	9.054.703
Oost-Vlaanderen	5.563.642	1.746.644	7.310.286
Antwerpen	4.193.853	1.052.132	5.245.985
Limburg	1.550.955	4.707.317	6.258.272
Vlaams-Brabant	625.259	1.962.236	2.587.495
Vlaanderen	19.119.682	11.337.057	30.456.740

Figuur 6.5 geeft een inzicht in het aandeel van de verschillende provincies in de toegekende steun. Ook hier zijn West- en Oost-Vlaanderen de belangrijkste provincies met een aandeel van respectievelijk 29,86% en 24,35%. De andere provincies, Limburg (21,04%), Antwerpen (16,24%) en Vlaams-Brabant (8,51%), hebben een lager aandeel qua toegekende steun voor investeringen in diversificatie.

Figuur 6.5 Steunvolume (euro) voor nieuwe diversificatiedossiers in land- en tuinbouw per provincie

6.1.4 Verdeling van de toegekende VLIF-steun volgens type van investering en doelstelling

6.1.4.1 Algemeen

Tabel 6.17 geeft een overzicht van de gesubsidieerde investeringen volgens het type investering of verrichting. Onder 'Eerste installatie' valt vooral de vestigingssteun, d.w.z. de steun voor overname van bedrijfsbekleding en aandelen.

Figuur 6.17 Subsidiabele kosten (euro) per categorie in land- en tuinbouw

Subsidiabele kosten (euro)	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Eerste installatie	18.801.680	2.686.531	21.488.211
Aankoop hoeve	1.464.750	234.188	1.698.938
Verbreding	19.119.682	11.337.057	30.456.740
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen	173.618.841	67.783.439	241.402.280
Materieel, vee en aanplantingen	28.463.331	13.656.180	42.119.511
Andere bedrijfsverbeteringen	12.624.176	6.262.915	18.887.091
Totaal	254.092.461	101.960.310	356.052.771

In tabel 6.18 wordt het aantal investeringen of verrichtingen weergegeven waarvoor in 2012 steun werd verleend. Zoals eerder aangegeven kunnen per dossier meerdere verrichtingen voorkomen. De bouw van een loods met zonnecellen staat voor twee investeringen (één onder bouw bedrijfsgebouwen en één onder verbreding).

Tabel 6.18 Aantal verrichtingen per categorie in land- en tuinbouw

Categorie	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Eerste installatie	107	24	131
Aankoop hoeve	13	3	16
Verbreding	272	117	389
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen	1.300	563	1.863
Materieel, vee en aanplantingen	757	486	1.243
Andere bedrijfsverbeteringen	774	249	1.023
Totaal	3.223	1.442	4.665

In tabel 6.19 worden de gesubsidieerde investeringen zo ingedeeld dat voor het totaal van de investeringen verduidelijkt wordt welke bedragen specifiek gaan naar investeringen gericht op een evolutie naar duurzame landbouw. De cijfers voor diversificatie wijken beperkt af van de indeling volgens de aard van de verrichting. Het verschil betreft investeringen die gericht zijn op de (artisanale) aanmaak van hoeveproducten. Dit zijn investeringen die vanaf 1 januari 2007 qua aard niet meer beschouwd worden als diversificatie (maatregelen in As 3 van het plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO II) maar hier qua doel altijd al werden ondergebracht. Dit komt ook tot uiting onder 6.1.4.2.

Tabel 6.19 Subsidiabele kosten (euro) per doelgroep in land- en tuinbouw

Investering (euro)	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Milieu	109.163.362	19.355.916	128.519.278
Dierenwelzijn	2.490.519	-	2.490.519
Diversificatie	20.798.379	11.431.541	32.229.919
Biologische teelt	410.671	-	410.671
Consumentencoöperaties en sociale instellingen	407.073	-	407.073
Machinerig	389.219	-	389.219
Overige	120.433.238	71.172.853	191.606.091
Totaal	254.092.461	101.960.310	356.052.771

Tabel 6.20 Aantal verrichtingen per doelgroep in land- en tuinbouw

Investering	Landbouw	Tuinbouw	Totaal
Milieu	775	242	1.017
Diversificatie	305	121	426
Dierenwelzijn	50	-	50
Biologische teelt	2	-	2
Consumentencoöperaties en sociale instellingen	4	-	4
Machinerig	4	-	4
Overige	2.083	1.079	3.162
Totaal	3.223	1.442	4.665

6.1.4.2 Overzicht van de gesubsidieerde investeringstypes

In tabel 6.21 volgt een overzicht van de investeringen die in 2012 steun ontvingen, samen met hun aantallen en het corresponderende gesubsidieerde bedrag.

Tabel 6.21 overzicht van de investeringen (aantallen en bedragen)

Eerste installatie (overige)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Aankoop materieel bij 1e vestiging	11	571.779
Aankoop vee bij 1e vestiging	4	219.490
Overname aandelen vestiging	60	10.945.867
Overname bij vestiging	56	9.751.074
Aankoop hoeve (overige)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Aankoop gebouwen (in gebruik)	9	564.257
Aankoop gebouwen (installatie)	1	240.000
Aankoop gebouwen (niet in gebr.)	6	894.681
Verbreding diversificatie	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Detailverkoop (gebouwen)	14	234.538
Detailverkoop (materieel)	23	391.840
Educatief toegankelijk maken van het bedrijf (gebouwen)	7	576.876
Educatief toegankelijk maken van het bedrijf (materieel)	1	1.718
Fotovoltaïsche zonnecellen en zonneboilers	337	28.573.708
Inrichting van bedrijfsruimten voor zorgvragers	1	19.640
Machines landschapsbeheer	1	9.170
Openstellen bedrijf voor dagrecreatie (gebouwen)	3	216.965
Openstellen bedrijf voor dagrecreatie (materieel)	1	3.476
Windmolens	1	428.808
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (milieu)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
AEA-biggenstal	59	12.817.512
AEA-fokvarkensstal (alle categorieën)	7	5.905.975
AEA-kraamstal	42	9.343.255
AEA-legkippenstal met verrijkte kooien	4	3.525.466
AEA-legkippenstal met volière- of grondhuisvesting	9	9.525.192
AEA-moederdierenstal	7	3.304.659
AEA-vleesvarkensstal	111	42.802.020
AEA-zeugenstal	65	12.424.021
Ander energiescherm	2	35.297
Brijvoeding	2	255.451
Energiebesparing: eerste energiescherm	47	2.040.648
Energiebesparing: stalisolatie	1	7.590

Energiebesparing: warmtebuffer of rookgascondensor	25	2.338.760
Gasverwarmingsinstallatie	4	129.433
Luchtwater bij nieuwe AEA-stal	35	1.519.923
Rookgasreiniging	4	667.737
Verwarming op biobrandstoffen	3	137.769
WKK-installatie op gas of biobrandstof	22	10.952.128

Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (dierenwelzijn)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Groepshuisvesting kalveren	1	33.600
Herinrichten legkippenstal met verrijkte kooien	1	572.995
Herinrichten legkippenstal met volièr- of grondhuisvesting	3	635.636
Herinrichten zeugenstallen met groepshuisvesting	13	407.212
Verbeteren stalklimaat	32	841.076

Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (diversificatie)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Hoeveproducten andere (gebouwen)	3	86.181
Hoevevlees (gebouwen)	1	26.066
Hoevezuivel (gebouwen)	9	1.189.085
Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (biologische teelt)		
Biologische melkveehouderij	1	13.236
Biologische pluimveehouderij	1	397.435

Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (consumentencoöperaties en sociale instellingen)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Investerings voor Sociale Instellingen (onroerend goed)	2	365.497

Bouw en verbetering van bedrijfsgebouwen (overige)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Bewaar- en machineloods	374	26.897.928
Bouw/Inrichten kleinveestallen	4	289.786
Bouw/Inrichten paardenstallen	7	455.455
Bouwen en inrichten vleeskalverstal	3	177.245
Bouwen frigo	53	6.217.826
Bouwen/Inrichten champignonkwekerij	2	779.521
Bouwen/Inrichten jongveestal (melkvee)	82	3.179.287
Bouwen/Inrichten jongveestal (vleesvee)	32	2.128.377
Bouwen/Inrichten melkveestal	188	25.404.829
Bouwen/Inrichten serre	147	23.974.636
Bouwen/Inrichten vleesveestal	97	8.846.185
Bouwen/Inrichten witloofloods	7	232.239
Bouwen-Inrichten melkstal/melkinstallatie/voederautomaat	58	2.731.508
Loods voor opslag akkerbouwproducten voor verkoop	6	312.570

Melkinstallatie	131	8.774.571
Plastiek tunnels	13	332.186
Vaste uitrusting gebouwen	86	4.359.966
Voorzieningen voor personeel (gebouwen)	57	4.007.312
Materieel, vee en aanplantingen (milieu)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Emissiearme mestspreading	5	118.905
Geavanceerde spuitmachines	4	249.412
Mechanische onkruidbestrijding	5	77.885
Mestinjectie	6	321.710
Waterbehandeling	13	177.553
Materieel, vee en aanplantingen (diversificatie)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Hoeveproducten andere (materieel)	4	40.519
Hoevevlees (materieel)	2	39.511
Hoevezuivel (materieel)	17	361.537
Maal- en menginstallatie	1	30.281
Materieel, vee en aanplantingen (consumentencoöperaties en sociale instellingen)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Investerings voor Sociale Instellingen (roerend goed)	2	41.577
Materieel, vee en aanplantingen (machinerie)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Machines/Materieel - Machinerie 10%	2	196.700
Machines/Materieel - Machinerie 8%	2	192.519
Materieel, vee en aanplantingen (overige)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Aankoop duurzame planten	6	98.219
Buitenberegening en -fertilisatie	10	136.928
Gangbare pitfruitvariëteiten	46	642.716
Installatie GPS-sturing	4	17.499
Kersen, pruimen, druiven,...	4	14.677
Machines en materieel	1067	38.829.644
Nieuwe fruitvariëteiten	15	285.191
Oogstprotectie fruit	9	160.679
Vogelschrikapparatuur	2	6.592
Voorzieningen voor personeel (materieel)	17	79.258
Andere bedrijfsverbeteringen (milieu)	Aantal	Subsidiabel investeringsbedrag (euro)
Afbreken serres in combinatie met nieuwbouw	1	4.000
Bijkomende mestopslagcapaciteit	22	840.734
Energiebesparing: kasomhulling	9	437.099

Opslag verontreinigd water/vetafscheider	2	8.200
Opvang regenwater ter vervanging grondwater	3	15.000
Opvang/hergebruik beregeningswater	8	318.408
Rationeel afvalbeheer	1	11.800
Sleufsilos	141	3.980.220
Waterreservoir	297	3.408.592
Waterzuiveringsinstallatie	51	816.925
Andere bedrijfsverbeteringen (overige)		
Erf- en andere verharding	402	5.074.947
Kadaveropslag	8	40.674
Robotisering	12	1.493.419
Terreinuitrusting	65	2.427.072
Verbetering bedrijfshygiëne	1	10.000
	4.665	356.052.771

Vertrekkend van dit uitgebreid overzicht wordt hieronder toelichting gegeven bij een aantal investeringen die door het VLIF extra aangemoedigd worden.

1. Ammoniakemissiearme stallen

De steun voor ammoniakemissiearme stallen werd ingevoerd vanaf 1 januari 2003. Mee door andere gunstige ontwikkelingen werd sterk ingespeeld op de steunmaatregel met een belangrijke impact op de VLIF-uitgaven als gevolg. Door het grote succes en uit budgettaire noodzaak werd ingegrepen op de steunintensiteit. Het oorspronkelijke regime met een variabel percentage steun gebaseerd op meerkosten of 40% steun voor grondgebonden bedrijven werd vanaf 10 maart 2006 vervangen door een systeem met een uniforme steunintensiteit van 20%. Vanaf 19/02/2011 is het steunpercentage lineair verlaagd naar 18%.

In 2011 werd er steun verleend voor 317 dossiers (+43% t.o.v. 2010) op een investeringsbedrag van 88,865 miljoen euro (+ 47% t.o.v. 2010). Het gemiddelde gesubsidieerde bedrag per stal steeg in 2011 tot 280.331 euro of 3,41% meer dan in 2010. Er werd in 2011 aan 14 ammoniakemissiearme pluimveestallen steun verleend.

In 2012 werd er steun verleend voor 304 dossiers (- 4% t.o.v. 2011) waarbij steun werd verleend op een investeringsbedrag van 99,648 miljoen euro (+ 12% t.o.v. 2011). Het gemiddelde gesubsidieerde bedrag per stal stijgt in 2012 tot 327.790 euro of met 16,93% t.o.v. 2011. Er werd in 2012 aan 20 ammoniakemissiearme pluimveestallen steun verleend.

2. Diversificatie van activiteiten op het bedrijf

Diversificatie van activiteiten op het bedrijf wordt sinds 2000 onafgebroken aangemoedigd met verhoogde steun. Naast de bekende vormen als productie en commercialisatie van hoeveproducten, hoefvetoerisme en openstellen van het bedrijf voor dagrecreatie, wordt sinds 10 maart 2006 (wijziging BVR van 16 juni 2006) ook de productie van hernieuwbare energie aanvaard als nieuwe vorm van diversificatie. Alleen investeringen in zonnecellen zijn in dit verband belangrijk. Andere vormen van diversificatie, meer bepaald de opvang van zorgvragers en het landschapsbeheer, vergen weinig specifieke investeringen waardoor ze zeer beperkt voorkomen in de VLIF-cijfers (in aantal en investeringsbedrag).

Het aantal goedgekeurde dossiers voor zonnecellen ging van 30 in 2007 en 86 in 2008 naar 149 in 2009. Het gesubsidieerde investeringsbedrag ging van 1,924 miljoen euro in 2007 en 8,994 miljoen euro in 2008 naar 18,035 miljoen in 2009. Het aantal goedgekeurde dossiers steeg in 2010 tot 242 en het gesubsidieerde investeringsbedrag steeg tot 25,526 miljoen euro. In 2011 volgde opnieuw een sterke stijging: er werden maar liefst 350 dossiers goedgekeurd, voor een subsidiabel investeringsbedrag van 33,328 miljoen euro. In 2012 was er een kleine daling: er werden 337 dossiers goedgekeurd voor een subsidiabel investeringsbedrag van 28,574 miljoen euro.

Het aantal dossiers en het geïnvesteerde bedrag voor hoevertoerisme vielen terug. Qua aantal ging het van 42 verrichtingen in 2007 en 23 in 2008 naar 15 in 2009. Qua bedrag ging het van 2,446 miljoen euro in 2007 en 0,941 miljoen euro in 2008 naar 0,863 miljoen euro in 2009. Het aantal goedgekeurde verrichtingen en het geïnvesteerde bedrag voor hoevertoerisme was in 2010 vergelijkbaar met 2009: 16 verrichtingen voor een subsidiabel investeringsbedrag van 0,970 miljoen euro. In 2011 is er opnieuw een stijging, zowel qua goedgekeurde dossiers (21) als gesubsidieerd investeringsbedrag (1,249 miljoen euro). In 2012 volgt er opnieuw een daling van de goedgekeurde dossiers (12) voor een subsidiabel investeringsbedrag van 0,799 miljoen euro.

Eenzelfde evolutie was er voor verrichtingen en investeringen gericht op de aanmaak en de verkoop van hoeveproducten. Qua aantal ging het van 172 verrichtingen in 2007 en 85 in 2008 naar 51 in 2009. Qua bedrag ging het van 4,898 miljoen euro en 2,017 miljoen euro naar 1,303 miljoen euro in 2009. De daling zette zich in 2010 door naar 42 verrichtingen voor een subsidiabel bedrag van 1,062 miljoen euro. Die sterke vermindering wordt gedeeltelijk verklaard door de engere interpretatie van het begrip 'hoeveproduct' bij de toepassing van de VLIF-regelgeving. Aangenomen wordt dat de bedrijven die wilden starten met de klassieke vormen van diversificatie intussen de stap gezet hebben en dat er nog weinig nieuwe starten.

In 2011 daalde het aantal verrichtingen verder naar 33, maar het subsidiabel investeringsbedrag is gestegen naar 1,219 miljoen euro. In 2012 werden 36 verrichtingen en investeringen gericht op de aanmaak en de verkoop van hoeveproducten goedgekeurd voor een subsidiabel investeringsbedrag van 1,743 miljoen euro. Dit is te verklaren doordat er over enkele omvangrijke dossiers werd beslist in 2011 en 2012.

3. Investerings i.v.m. wateropslag, waterzuivering, gebruik en hergebruik

Spaarzaam en duurzaam omgaan met water en overschakelen van grondwater naar oppervlakte- en regenwater wordt noodzakelijk op een toenemend aantal land- en tuinbouwbedrijven. Het beleid is gericht op het aanmoedigen van opvang, gebruik en hergebruik van hemel- en oppervlaktewater. Investerings gericht op het gebruik van diep grondwater worden niet gesubsidieerd.

In 2010 waren er 238 goedgekeurde dossiers voor de aanleg van een waterreservoir (2,694 miljoen euro subsidiabele investeringen) en 86 dossiers voor de opvang, behandeling, zuivering en hergebruik van water (1,216 miljoen euro subsidiabele investeringen).

In 2011 volgde nog een stijging tot 303 goedgekeurde dossiers voor de aanleg van een waterreservoir (3,393 miljoen euro subsidiabele investeringen) en 105 dossiers voor de opvang, behandeling, zuivering en hergebruik van water (1,579 miljoen euro subsidiabele investeringen).

Het aantal goedgekeurde dossiers voor de aanleg van een waterreservoir in 2012 bleef met 297 dossiers (3,409 miljoen euro subsidiabele investeringen) op een gelijkaardig niveau als in 2011. Het aantal dossiers voor de opvang, behandeling, zuivering en hergebruik van water daalde in 2012 naar 77 dossiers (1,336 miljoen euro subsidiabele investeringen). Uit de cijfers blijkt dat investeringen die verbonden zijn met de problematiek 'water' op het bedrijf van 2008 tot nu sterk in aantal en bedrag toegenomen zijn. Waar dit in het verleden vooral een aandachtspunt was op tuinbouwbedrijven is het nu in grote mate een investering van landbouwbedrijven. Beschikken over voldoende water van goede kwaliteit is op steeds meer bedrijven een probleem bij verminderde mogelijkheden om grondwater te gebruiken.

4. Warmtekrachtinstallaties

Het energievraagstuk was in 2006 en 2007 bijzonder actueel. Bij de stijging van de energieprijzen moest op tal van bedrijven een oplossing gezocht worden. Op een aantal glasgroentebedrijven met voldoende dimensie en afzetmogelijkheden voor de geproduceerde elektriciteit, werd de oplossing gezocht in de bouw van een warmtekrachtinstallatie. Het VLIF moedigde die omschakeling aan met verhoogde steun. Waar er in 2007 steun gegeven werd voor 10 dergelijke investeringsprojecten voor een totaal investeringsvolume van 4,006 miljoen euro, evolueerde dit naar 21 projecten in 2008 voor een investeringsbedrag van 15,456 miljoen euro en naar 24 projecten in 2009 voor 20,151 miljoen euro investeringen. Het aantal betoelaagde projecten steeg in 2010 tot 47 voor 34,582 miljoen euro investeringen. Omdat er in 2010 en 2011 minder steunaanvragen voor warmtekrachtinstallaties werden ingediend (de meeste gespecialiseerde tuinbouwbedrijven hadden voordien al geïnvesteerd), daalde in 2011 ook het aantal gesubsidieerde installaties tot 22 voor 15,070 miljoen euro subsidiabele investeringen. Er werden in 2012 opnieuw 22 WKK-installaties gesubsidieerd maar het subsidiabel investeringsbedrag daalde naar 10,952 miljoen euro, wat erop wijst dat de gesubsidieerde installaties gemiddeld kleiner waren in capaciteit.

6.1.5 Waarborg

Vooreerst moet opgemerkt worden dat toegekende waarborg budgettair niet wordt vastgelegd. Het is namelijk niet zeker of een toegekende waarborg uitbetaald zal moeten worden. Een uitbetaling is er pas wanneer een bedrijf vrijwillig of gedwongen wordt stopgezet, en de gewaarborgde kredietbedragen niet kunnen terugbetaald worden na verkoop van de kredietzekerheden. Toegekende en uitbetaalde waarborgen worden bijgevolg budgettair ingeschreven op het tijdstip van uitbetaling.

In 2012 werd er voor 10 nieuwe dossiers in totaal 1,984 miljoen euro waarborg verleend op een kredietvolume van 3,797 miljoen euro. In landbouwdossiers is er 1.303,795,44 euro waarborg toegekend. In de tuinbouwdossiers was dit 679.981,05 euro.

De sterke daling van 34 dossiers in 2011 naar 10 dossiers in 2012 is te verklaren door de toegekende overbruggingskredieten in 2011. Naar aanleiding van de financieel-economische crisis kregen 21 dossiers met overbruggingskrediet een waarborg toegekend. In vergelijking met 2010, toen er 13 dossiers waarborg verleend kregen en de jaren voorheen, is 10 dossiers niet uitzonderlijk laag.

De laatste jaren wordt in zeer weinig dossiers overheidswaarborg gevraagd. Deze trend wordt gedeeltelijk verklaard door de toenemende concurrentie tussen de kredietinstellingen over de financiering van investeringen in de land- en tuinbouw. Hierbij vormen naast de kredietmodaliteiten ook de kredietkosten een element van concurrentie. Niet alleen zijn er de kosten voor een hypothecaire inschrijving en/of inschrijvingen van landbouwvoorrecht, maar daarbij komt nog de bijdrage voor de VLIF-waarborg (0,5% van het gewaarborgde bedrag voor een waarborg gedurende 10 jaar). Land- en tuinbouwers onderhandelen over zekerheden en willen de kosten beperken. Die ontwikkeling houdt wel in dat de projecten, waarvoor de VLIF-waarborg finaal toch gevraagd wordt, gemiddeld als risicovol ingeschat kunnen worden. Een andere reden is het streven van het VLIF naar een billijke verdeling bij belangrijke investeringsdossiers (> 200.000 euro waarborg) van de risico's tussen de aanvrager (veelal vennootschappen), de bank en het VLIF.

De in 2012 toegekende VLIF-waarborg komt overeen met een te betalen bijdrage van 10.097 euro (= 0,51% van de toegekende waarborg).

6.1.6 Andere steunmaatregelen

Land- en tuinbouwers die door de economische crisis problemen hadden met de financiering van de operationele kosten, konden in 2010 een aanvraag indienen voor steun op een overbruggingskrediet, ter financiering van deze operationele kosten. Van de 370 ingediende steunaanvragen voor een overbruggingskrediet, werd er eind 2012 al over 367 dossiers beslist. Dit betekent dat er nog een 3-tal in behandeling zijn. Van de 367 dossiers waarin een beslissing genomen werd, was die in 285 gevallen gunstig. Hiermee was een uitgave gemoeid ten laste van het VLIF van 823.073,45 euro of gemiddeld 2.888 euro per aanvraag. In 21 dossiers werd bovendien VLIF-waarborg verleend. In 82 dossiers werd de steun geweigerd omdat aan één of meerdere voorwaarden voor het verkrijgen van steun niet voldaan was.

In de loop van 2011 werd nog drie maal een gunstmaatregel uitgevaardigd om tegemoet te komen aan bijzondere noden in enkele subsectoren. Vooreerst werd de maatregel die voorzag in steun op een overbruggingskrediet ter financiering van operationele kosten, selectief verlengd voor de gespecialiseerde varkenshouders. Vervolgens werd naar aanleiding van de EHEC-crisis een maatregel uitgevaardigd voor de gespecialiseerde groentetelers en ten slotte werd een maatregel genomen ten gunste van de fruittelers die zware schade geleden hadden door de storm van 18 augustus 2011.

Het aantal steunaanvragen bleef beperkt tot 30 in het kader van de maatregel voor varkenshouders, 19 in het kader van de EHEC-maatregel en amper 3 in het kader van de maatregel voor fruittelers.

Over alle 30 aanvragen in het kader van de maatregel voor varkenshouders is inmiddels een beslissing genomen. Met de gunstige beslissingen was een uitgave gemoeid ten laste van het VLIF van 76.569,31 euro.

Van de 19 EHEC-dossiers is er eind 2012 al over 18 een beslissing genomen. Hiertegenover staat een steunbedrag van 30.795,98 euro.

De 3 dossiers van fruittelers met zware stormschade werden begin 2013 beoordeeld. In 2013 werd beslist om steun te verlenen voor een bedrag van 6.000 euro.

6.2 Steun aan land- en tuinbouwcoöperaties

In punt 5.2 werd al het verschil in de organisatiewijze m.b.t. de steunverlening aan de landbouwcoöperaties vanaf 2011 aangehaald, namelijk het gangbare systeem voor de machineren enerzijds en het systeem via oproepen voor de afzet- en verwerkingscoöperaties anderzijds.

Wat de toekenning en de vastlegging van de steun betreft, worden drie werkwijzen onderscheiden:

- voor de machineren gelden dezelfde steuncategorieën (8% voor machines voor veldwerkzaamheden en 18% voor machineloodsen) als voor de dossiers van de individuele land- en tuinbouwproducenten;
- voor de coöperaties voor afzet en verwerking met een dossier van vóór 2011 geldt een steunvolume dat het equivalent is van een rentesubsidie van 4% gedurende 10 jaar voor onroerende- en milieu-investeringen en van een rentesubsidie van 4% gedurende 7 jaar voor roerende investeringen;
- voor afzet – en verwerkingscoöperaties die een dossier indienden vanaf 2011 (systeem via oproepen) geldt het steunpercentage dat bekend werd gemaakt in de omzendbrief die de oproep inleidde. In 2012 was er geen nieuwe oproep voor verwerkings- afzetcoöperaties.
- De toekenning van de totale steun (steunvolume van 4.588.317,16 euro) is als volgt verdeeld:
- 7.861.835 euro steun werd toegekend aan 6 dossiers van afzet - en verwerkingscoöperaties met een dossier van vóór 2011.

Tabel 6.22 Aantal dossiers en toegekend steunvolume aan land- en tuinbouwcoöperaties

Aantal nieuwe dossiers met gunstige beslissing	6
Steunvolume nieuwe dossiers (euro)	7.861.835
Aantal herzieningen	0
Steunvolume herzieningen (euro)	0
Totaal steunvolume (euro)	7.861.835

Wat betreft de subsidiabele investeringskosten zijn in 2012 de belangrijkste investeringsbedragen (22,9 miljoen euro) terug te vinden in de coöperatieve zuivelsector. (tabel 6.24).

Tabel 6.23 De subsidiabele investeringskosten (euro) voor coöperaties per sector en provincie

Provincie	Groenten en fruit	Zuivel	Totaal
West-Vlaanderen	0	15.868.600	15.868.600
Oost-Vlaanderen	0	4.852.186	4.852.186
Antwerpen	15.718.065	2.239.447	17.957.512
Limburg	0	0	0
Vlaams-Brabant	0	0	0
Vlaanderen	15.718.065	22.960.233	38.678.298

6.3 Steun aan de agrovoedingssector

Volgend op de oproep 2012 (publicatie B.S. 29 maart 2012) werden in 2012 in totaal 7 nieuwe investeringsdossiers ingediend en goedgekeurd. De totale toegekende steun bedroeg 106.793,20 euro (100% VLIF-steun). Het gaat om de installatie van het RFID-systeem op 133 RMO's (melkophaalwagens).

Tabel 6.24 Toegekende steun (euro) aan investeringen in de agrovoedingssector

Sector	Aantal projecten	Aanvaard investeringsbedrag	Toegekende steun
Zuivel (RMO's)	7	533.966	106.793
Totaal	7	533.966	106.793

6.4 Steun aan de omkaderingssector

De erkende praktijkcentra en vergelijkbare instellingen kunnen subsidies krijgen van Vlaanderen voor structuurverbeteringen. De subsidies bedragen maximaal 50% van het aanvaarde investeringsbedrag.

De organisatie van de steunverlening gebeurt via oproepen. Volgend op de oproep 2012 (publicatie B.S. 31 juli 2012) werden in 2012 in totaal 3 nieuwe investeringsdossiers ingediend, waarvan 2 aanvragen werden goedgekeurd. De totale toegekende steun bedroeg 1.999.664,61 euro (100% VLIF-steun).

Tabel 6.25 Toegekende steun (euro) aan investeringen in de omkaderingssector

Sector	Aantal projecten	Aanvaard investeringsbedrag	Toegekende steun
Dierlijke sector	2	4.258.230	1.999.665
Totaal	2	4.258.230	1.999.665

6.5 Steun aan samenwerkingsverbanden.

In 2012 werd aan 2 dossiers voor samenwerkingsverbanden een premie 'startsteun' toegekend, voor een totaal van 45.000 euro.

Tabel 6.26 Toegekende steun (euro) aan samenwerkingsverbanden

	Aantal dossiers	Aanvaarde kosten	Toegekende steun
	2	64.380	45.000
Totaal	2	64.380	45.000

BIJLAGEN

GROEP 1 MET 38% STEUN

Investerings specifiek voor de biologische landbouw

- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen en de omheining van uitlopen die voldoen aan de normen voor biologische veehouderij, vermeld in de lastenboeken voor de dierlijke biologische productie, op voorwaarde dat de aanvrager de biologische productiemethode toepast (bewijs voorleggen);
- aanleg van hoogstamboomgaarden in de bioteelt;
- andere gelijksoortige investeringen die specifiek zijn voor de biologische landbouw.

GROEP 2 MET 28% STEUN

Investerings gericht op de realisatie van een landbouw met verbrede doelstellingen, duurzame landbouw of de reconversie van het landbouwbedrijf

- installatie voor waterzuivering op bedrijfsniveau, met inbegrip van de installaties voor waterzuivering in het kader van hergebruik van overtollig regen- en beregeningswater;
- uitrusting voor de reiniging van de rookgassen van stookinstallaties met cyclonen, doekenfilters of rookgaswassing;
- installatie van een eerste energiescherm in een bestaande serre en in een nieuwbouwserra;
- stalverluchtingssysteem met een filter ter bestrijding van de geur- en stofhinder (biofilter, biobed, stoffilters, luchtwassers);
- installatie van een warmtebuffer en een rookgascondensor;
- installatie van een warmtepomp in combinatie met koude-warmteopslag als onderdeel van de inrichting van een gesloten kas;
- installatie van een energiebesparende kasomhulling (dubbel glas, gecoat glas, kunststof kanaalplaten);
- nieuwe verwarmingsinstallaties of omschakeling van bestaande verwarmingsinstallaties naar gas of hernieuwbare brandstoffen, inclusief installaties voor warmtekrachtkoppeling;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen die gebruikt worden voor de aanmaak van zuivelproducten (met melk van het eigen bedrijf) en het bewaren van die producten, alsook de aankoop van materieel dat specifiek noodzakelijk is voor die activiteit;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen die gebruikt worden voor het versnijden, bereiden en verkoopsklaar maken van vlees (geproduceerd op het eigen bedrijf) en het bewaren van die producten, alsook de aankoop van materieel dat specifiek noodzakelijk is voor die activiteit;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen die gebruikt worden voor het artisanal verwerken en verkoopsklaar maken van land- en tuinbouwproducten (andere producten dan melk en vlees, die geproduceerd zijn op het eigen bedrijf) en het bewaren van die producten, alsook de aankoop van materieel dat specifiek noodzakelijk is voor die activiteit;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen die bestemd zijn voor de rechtstreekse verkoop van de eigen productie (al dan niet in verwerkte vorm) aan de consument of in een buurtwinkel, met inbegrip van een opslag- of koelruimte die bestemd is voor de verkoopklare voorraad van die producten, alsook de aankoop van materieel dat specifiek noodzakelijk is om die activiteit uit te oefenen;
- investeringen in vaste en verplaatsbare installaties, zoals vogelnetten, imitatieroofvogels, care-eyeballonnen en afschrikwindmolentjes, gericht op het beperken van schade door vogels of ander wild, met uitzondering van knalapparatuur;
- mechanische of thermische onkruidbestrijding of loofdoding (schoffelmachine, zwenkmaaier, rijenfrees, vingeregge, loofklapper, onkruid- of loofbrander, grondstoommachine);
- machines en uitrusting die specifiek noodzakelijk zijn voor het beheer van kleine landschapselementen, perceelsranden en landschap (eventueel contracten voorleggen);
- investeringen die gericht zijn op de omschakeling van batterijhuisvesting in de konijnenhouderij naar parkhuisvesting;
- installaties voor compostering (omzetten van de composthoop);

- investeringen die gericht zijn op het educatief toegankelijk maken van de landbouwbedrijvigheid inzake de productie van producten voor een breder publiek;
- inrichting van verblijfsruimten voor zorgvragers in het kader van de zorgboerderijen;
- installaties en materieel die op bedrijfsniveau specifiek noodzakelijk zijn voor de bereiding van andere samengestelde voeders dan ruwvoerders, hoofdzakelijk op basis van zelfgeteelde basisproducten en ter vervanging van krachtvoerders, of voor de bereiding van samengestelde voeders voor varkens op basis van CCM (Corn Cob Mix), hoofdzakelijk op basis van zelfgeteelde producten. De samengestelde voeders moeten een drogestofgehalte hebben van minstens 60%. Daarbij zijn ook graandrooginstallaties voor eigen granen inbegrepen, op voorwaarde dat die werken volgens een proces waarbij de verbrandingsgassen niet door de granen gestuurd worden en waarbij er zodoende geen residu's voorkomen in het eindproduct;
- geautomatiseerde champignonplukmachines in geval van reconversie van de productiemethode om het hoofd te bieden aan de delokalisatie van de champignonproductie;
- aanplanten of heraanplanten van fruitplantages met nieuwe commercieel beloftevolle fruitvariëteiten, op voorwaarde dat de geïntegreerde productiemethode toegepast wordt. Uitbreiding van het areaal is toegestaan;
- installaties en materieel die op bedrijfsniveau specifiek noodzakelijk zijn voor de productie van medicinale en aromatische planten;
- investeringen die gericht zijn op de productie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen als vorm van diversificatie (land- en tuinbouwproductie blijft hoofdzaak), namelijk:
  - oliepers, bestemd voor de productie van PPO (pure plantaardige olie) en installaties voor het zuiveren van op het bedrijf geproduceerde PPO. De aankoop van een mobiele oliepers door een coöperatie van landbouwers is subsidiabel als het een coöperatie betreft voor dienstverlening;
  - aanpassing van een tractor of een andere landbouwmachine voor het gebruik van PPO;
  - zonneboiler;
  - windmolens;
  - materieel dat op bedrijfsniveau specifiek noodzakelijk is voor de productie van houtachtige energieteelten.
- andere gelijksoortige investeringen die gericht zijn op de realisatie van een landbouw met verbrede doelstellingen, duurzame landbouw of de reconversie van het landbouwbedrijf.

GROEP 3 MET 18% STEUN

Investeringen in onroerend goed, gericht op de realisatie van een structuurverbetering

- bouwen, verbouwen en uitrusten van melkveestallen, inclusief melkinstallatie, en van jongveestallen voor jongvee van dat melkvee;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van vleesveestallen en van jongveestallen voor jongvee van dat vleesvee;
- bouwen van een nieuwe ammoniakemissiearme stal, die voorkomt op de lijst van ammoniakemissiearme stallen van het Vlare, op voorwaarde dat in zeugenstallen groepshuisvesting wordt toegepast en dat in legkippenstallen volië-rehuisvesting of grondhuisvesting wordt toegepast;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van vleeskalverstallen;
- bouwen van bijkomende mestopslagcapaciteit voor het realiseren van een bovenwettelijke mestopslag op het veebedrijf van mest van de veestapel van het bedrijf en tot een opslagcapaciteit voor maximaal één jaar;
- mestscheider voor mest van de veestapel van het bedrijf en op voorwaarde dat de installatie de ammoniakemissie significant reduceert, of in combinatie met een compoststal;
- verbouwen en uitrusten van bestaande varkens- en pluimveestallen met het oog op de verbetering van het leefmilieu, de hygiëne en het welzijn van de dieren, uitgezonderd kooisystemen;
- herstellen van daken van hoeven met een cultuurhistorisch karakter, type vierkantshoeves of daarmee gelijkgestelde hoeves, ongeacht de bestemming van de bedrijfsruimten;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van stallen voor herten, schapen, geiten, konijnen en eventueel het bijbehorende jongvee;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van stallen voor paarden, met inbegrip van gebouwen voor het trainen van paarden en de aanleg van een buitenpiste (geen maneges). Een paardenpension wordt aanvaard als vorm van diversificatie;

- bouwen, verbouwen en uitrusten van gebouwen voor een zeer specifieke dierlijke productie, zoals de kweek van slakken, insecten en larven (geen honden- en nertsenkwekerijen);
- sleufsilo met recuperatiesysteem voor silosappen;
- bouwen, verbouwen en uitrusten (bijvoorbeeld verwarming, energieschermen, beregening, substraatinstallaties, tabletten) van serres in glas of plastic op vaste voet;
- systemen voor het hergebruik van beregeningswater, opvang en het hergebruik van hemelwater als beregeningswater;
- afbraak van serres in combinatie met een project voor het oprichten van nieuwe serres (op dezelfde locatie of elders), met uitsluiting van kosten voor bodemsanering;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van kwekerijen van paddenstoelen;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van bedrijfsgebouwen voor de productie van witloof, met inbegrip van de hydrocultuurinstallatie;
- bouwen, verbouwen en uitrusten van gebouwen voor een zeer specifieke plantaardige productie (in-vitroculturen);
- installaties voor de robotisering van de productie;
- koelcellen;
- beregeningsinstallaties en installaties voor fertigatie (andere dan serre-uitrusting), maar niet op basis van grondwater;
- aanleg van terreinen voor container- en stellingenteelt, alsook de specifieke terreinuitrusting in de boom- en sierteelt (algemeen);
- loodsen voor de opslag en de bewaring van de productie, het marktklaar maken van de productie of voor het stallen van machines en materieel (geen huisvesting van dieren);
- erfverharding en andere infrastructuurwerken in onroerende staat (erfafsluiting, opvangbassins voor hemelwater, kavelwegen, reinigingsplaats met bezinkput voor voertuigen, andere bezinkputten, opslagplaats voor vaste mest op kopakker, verhardingen voor de beperking van grondtarra);
- nieuwe aanplantingen van kersen, krieken, pruimen, noten en druiven;
- installaties en materieel, gericht op de oogstprotectie in bestaande fruitplantages (hagelkanon, hagelnetten, beregening tegen lentenachtvorst);
- aankoop van bestaande bedrijfsgebouwen die minder dan vijftien jaar oud zijn hierbij bepalend dat het subsidiabel bedrag in relatie staat met het VLIF-normbedrag bij nieuwbouw en de gangbare afschrijvingsduur voor dergelijke bedrijfsgebouwen;
- sanitaire opslagruimte voor kadavers met een koelinstallatie;
- systemen voor beperking, recyclage of rationeel beheer van afvalwater (ontsmettings- en ontziltingsinstallaties, opslagplaats voor verontreinigd water);
- systemen voor de beperking van het gebruik of van verliezen van pesticiden. Het betreft voornamelijk geavanceerde spuitmachines waarbij er een duidelijk aantoonbare vermindering is van de drift ten opzichte van de gangbare spuittoestellen;
- investeringen die gericht zijn op de beperking van de verspreiding van ziektekiemen (installaties voor het steriliseren van substraten of afvalgrond, reinigingsplaats met bezinkput voor voertuigen voor het vervoer van dieren, sanitaire laad- of losplaatsen voor dieren, inclusief eventuele afsluiting, sanitair sas in stallen);
- machines voor directe inzaai ter voorkoming van erosie;
- de eerste aanplant van biologisch geteelde duurzame planten en de eerste aankoop van biologisch gekweekte ouderdieren op voorwaarde dat de biologische productiemethode toegepast wordt (bewijs voorleggen);
- andere gelijksoortige investeringen, in onroerend goed, die gericht zijn op de realisatie van een structuurverbetering.

GROEP 4 MET 8% STEUN

Overige investeringen, gericht op de realisatie van een structuurverbetering

- machines en materieel (goederen die roerend zijn van nature) die niet opgenomen zijn in de andere lijsten met uitzondering van tweedehandsmaterieel en bedrijfswagens die geen vracht- en bestelwagens zijn;
- bouwen en uitrusten van nieuwe ammoniakemissiearme legkippenstallen met verrijkte kooien;

- verbouwen en uitrusten van een bestaande legkippenstal tot een stal met huisvesting in verrijkte kooien;
- heraanplanten van fruitplantages met gangbare fruitvariëteiten, beperkt tot de gerooide oppervlakte van appel, peer en perzik;
- de eerste aanplant (geen vervangingen) van duurzame planten zoals rozen- en moederplanten, hop- en aspergeplanten, houtachtig kleinfruit;
- andere plastic serres en tunnels dan die vermeld in groep 3.
- andere gelijksoortige investeringen in onroerend goed die gericht zijn op een structuurverbetering.

